

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENEK

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.344 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga - Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Položaj našega jezika

Minister dr. Korošec, ki se more opirati na do sedaj dosežene velike uspehe sedanjega režima v smeri takó notranje utrditve kakor zunanje prestiža naše države, je v svojem upolnolnem novoletnem pozdravu narodom Jugoslavije z eno potezo narisal tudi pot, po kateri namerava naša državna notranja politika hoditi v nastopivšem letu do svojega končnega cilja. Razum gospodarskih in socialnih vprašanj, ki jih bo treba reševati v duhu temeljnih reform, za katere nam nujajo zglede velike države Evrope in Amerike, hoče vlada postopoma demokratizirati politično zakonodajo predvsem z več ali manj globokosežno izpremembo volivnega, potem pa tiskovnega in društvenega zakona — če mogoče, v najtesnejšem in kar možni prijateljskem sodelovanju s Hrvati.

To izjavo je gotovo vsa naša javnost z velikim veseljem pozdravila, ker pomeni, da bo vlada sedaj, ko se je naše od diktatorskih režimov čisto razrvano, demoralizirano in zanarhizirano politično življenje pomirilo in zopet na normalni črti ustalilo, odprla svestemu zraku demokracije dohod v stavbo našega javnega delovanja, dokler ne bo razmaknila oken na ves stežaj, kakor je to naša želja in trdno zastavljen cilj dr. Stojadinovičevega režima samega. Dokler se ta cilj, ki zahteva še zelo trdega dela v potu obraza, ne bo po sporazumu jugoslovanskih narodov oziroma njihovih političnih voditeljev in strank, ki imajo ljudstvo za seboj, končno ustvaril, pa je tudi na osnovi sedanje, po centralističnem duhu izkažene ustave mogoče — seveda v zelo ozkih in niti oddaleka ne zadovoljujočih mejah — na raznih točkah razrahljati tog oklep, v katerega so od protinaravnega unitarizma obsedeni politiki in stranke prošlosti stisnile narode Jugoslavije, da ljudstvo ni moglo po avtonomnem samouveljavljanju uveljaviti svojih ustvarjalnih političnih in kulturnih zmognosti ter je zato tudi država sama skoro čisto ohromela. Sedanja vlada je že veliko storila, da se ljudstvu vrača zaupanje v samo sebe in v državno vodstvo in da se narodi Jugoslavije začnejo zavedati svoje veljave, ko vidijo, da se njihova enakopravnost začenja realizirati v državni politiki. Toda ostalo je še veliko tega, kar še ni spravljeno s poti in kar kot dedščina celih petnajst, šestnajst let zgrešene politične miselnosti in prakse ter birokratične trdovitosti slejkoprej močno ovira razmah prave ljudske vladavine in se našim državljanom opleta okoli nog, da ni mogoče doseči cilja v takem tempu, kakor bi bilo želeli.

Tudi to bo seveda zahtevalo še velikega truda, v uspehu pa ni dvomiti, če bo sedanji režim kljub vsem oviram nadaljeval svojo pot s tisto trdno odločnostjo in previdno vztrajnostjo, ki mu je svojaka in zaradi katere ga vsi občudujemo. So pa stvari, ki se lahko storijo takoj in brez večjih političnih težav, ker jim načeloma ne stoji nasproti nobena ovira ne v ustavi ne v obstoječih drugih zakonih, pač pa zahtevajo odločnega posega odzgoraj, ker gre za odpor ali recimo za zakon vztrajnosti, ki vlada vsemu birokratičnemu poslovanju centrale. Mislimo predvsem na slovensčino, ki jo centralistična birokracija slejkoprej ne vpoštevata, kakor bi jo po ustavi sami morala, in v velikem obsegu naravnost ignorira; kjer pa jo rabi, vzbuja avtomatično vtis, kakor da jo je tolerira. Da v tem oziru ni opaziti nobenega izboljšanja — kar se namreč tiče centrale — kaj še preokretna, to ne spada med razveseljiva dejstva na črti splošne tendence k temeljiti preusmeritvi naše državne politike in uprave, in slovensko ljudstvo ne bo moglo nobene reforme smatrati za končno zadovoljiveto tega, do česar ima kot samosvoj narod pravico, če ne bo slovenski jezik v državni upravi imel tiste veljave, ki mu kot ravnopravnemu državnemu jeziku gre.

Zdi se, da se vodilna birokracija ne zaveda, kakšne osnovne važnosti je za slovenski del države, ki se po poveritvi ideologiji minulega diktatorskega režima imenuje »dravska banovina«, jezik, ki se je za njegovo veljavo in enakopravnost boril naš narod oziroma njegovi voditelji od Napoleonovih časov dalje. Uspehi, ki jih je naš mali narod v tej borbi za svojo individualnost in kulturo ter njen jezikovni izraz dosegel, so tem večje vrednosti, ker so bili doseženi proti odporu tujega, slovanstvu načeloma nasprotnega režima, kateremu bi bil marsikateri drugi tako maloštevilni narod kot je naš, skoro gotovo podlegel. Tembolj je obsejane vredno, če jugoslovanski centralni birokratizem v lastni narodni državi nima smisla za zakonito pravico in dostojno mesto našemu jeziku v javni upravi, v javnih dokumentih in napisih ter občevanju. To je zato, ker je ta birokratizem slejkoprej inficiran po tako zvanem jugoslovenskem unitarizmu, ki je proti ustavi sistematično in postopno izpodrival slovenski jezik in ga v mnogih panogah že popolnoma likvidiral. Slovenski jezik nima prostora na državnih bankovcih, je skoro popolnoma izginil s tiskovnih finančne, poštne in železniške uprave, v naših železniških vozovih so srbsko-cirilski, hrvatski, francoski, italijanski in nemški napisi in objave, dočim o slovenskih še sledi ni več, na naših srednjih šolah imamo izključno srbskohrvatske dijaške knjižice, naše občinske tabele pa so pravi primer unitaristične psihopatologije časa in režima, kojega sledi bi vsaj na tem področju bile že davno lahko izginile.

Ta birokratizem v centrali, ki je že odelužil in je daleč zaostal za napredujočim časom in političnim razvojem, je tudi v vseh drugih ozirih slejkoprej velika ovira demokratizaciji naše države po intencijah sedanje vlade, ker si lasti odločen vpliv, ki mu ne pripada in katerega dosega pa najrazličnejših stranpotih. Tudi ne smemo verjeti, češ da tukaj ni toliko slabe namere kolikor zaostanosti, okornosti in dedne obremenjenosti po bivši tradiciji. Nekaj tega že obstoji, toda po največjem delu imamo tu opraviti z načelno ljudskemu režimu nasprotujočo miselnostjo, ki je za časa diktature bila vsemogočna in so ji bili narodi Jugoslavije izročeni na milost in nemilost. Toda skrajni čas je, da se ta miselnost korenito izpremeni in da unitaristična birokracija postane orodje splošne ljudske politike ali pa napravi mesto novi. Kar se nas Slovencev tiče, pa je zahteva po prvenstvenosti našega jezika v področju našega narodnega teritorija in po njegovi enakopravnosti po vsej državi prva in glavna narodna politična zahteva, kakor je bila več kot sto let že pred ustanovitvijo naše svobodne narodne države.

10 trgovinskih pogodb v enem letu

Rekordno delo dr. Stojadinovičeve vlade

Belgrad, 1. jan. AA. Leta 1936 smo sklenili 10 trgovinskih pogodb, ki urejajo večinoma tudi plačilni promet. Po vrstnem redu smo te pogodbe sklenili: S Španijo 15. maja, z Grčijo 22. avgusta, z Nizozemsko in Italijo 25. septembra, s Turčijo 26. oktobra, s Češkoslovaško 10. nov., z Vel. Britanijo 27. novembra, in končno s Francijo in Madžarsko 8 in 17. decembra.

Poleg tega je leta 1936 bilo več sestankov gospodarskega sveta Male in Balkanske zveze, in mešanih gospodarskih odborov z drugimi državami. Na teh sestankih so sklenili razne določbe, ki izpopolnjujejo obstoječe trgovinske pogodbe. Gospodarski svet Male zveze se je na pr. sestel v Pragi od 24. februarja do 3. marca in v Bukarešti od 12. do 19. oktobra. Gospodarski svet Balkanske zveze se je zbral na Bledu po sestanku odbora Nemčije in Jugoslavije najprvo v Zagrebu marca meseca in kasneje v Draždanih od 10. do 20. okt. gospodarskega odbora v Budimpešti od 15. do 25. Sklenili smo torej 10 trgovinskih pogodb in 8 borov. Vse te pogodbe in protokoli so razširili in zboljšali osnovo za našo trgovinsko izmenjavo s tujino. Večina teh je dala našemu gospodarstvu pripisati zaslugi za gospodarski napredek leta 1936.

V letu 1937 bodo po vsej priliki: sestanki gospodarskega sveta Male zveze v Belgradu, v prvi polovici februarja, in gospodarskega sveta Balkanske zveze v drugi polovici marca. Razen tega bosta v prvi polovici leta sestanki jugoslov.-nemškega odbora, in v drugi polovici sestanek jugoslov.-madžarskega odbora. Pred durmi je dalje sklenitev trgovinske pogodbe z Italijo, ki naj stopi namesto sedanječasne ureditve, in pa sklenitev dopolnilne trgovinske pogodbe s Francijo, ki naj reši še taka vprašanja, ki niso v pogodbah od 8. decembra. Prav tako bo prišlo do nove trgovinske in plačilne pogodbe s Švico, s katero so se začeli decembra meseca v Belgradu pogajanja. Končno nam prinese leto 1937 po vsej priliki novo trgovinsko pogodbo s Poljsko, dalje s severnimi državami in po vsej priliki tudi z Zedinjenimi državami.

„Königsberg“ na lovu za rdečimi ladjami

Bayonne, 2. jan. c. Havasov dopisnik objavlja naslednje podrobnosti o dogodku med »Sutonom« in nemško križarko »Königsberg«:

Nemška križarka je ustavila španski parnik in zahtevala, da mora parnik odpluti v luko, ki je v rokah nacionalistov. Na nemško križarko je moral priti poveljnik parnika in bi moral tam podpisati izjavo, da je bil njegov parnik odveden drugam zaradi postopanja s parnikom »Phalos« v Bilbao. Ko se je poveljnik vrnil na svoj parnik, je obkobil hitro na desno in plul z vso hitrostjo proti španski obali. Pred pristaniščem Santona je nasledel. Medtem se je približala neka vladna vojna ladja in nemška križarka se je umaknila. »Suton« ni utonil na obali, ampak je odplul v Santander.

Berlin, 2. jan. c. Nemško ministristvo vojne mornarice je objavilo snovi, da je nemška križarka »Königsberg« ustavila španski parnik »Suton«. Stori la je to kot protikrepi proti zaplenitvi parnika »Phalos« in proti temu, ker so španske oblasti v Bilbao pridržale nekega potnika s »Phalosom«. Suton je pred Santono nasedel. Križarka je najprej oddal za parnikom dva slepa strela, nato pa še nekaj ostrih strelav okoli bežečega parnika. Ni res, da bi moral kdo priti na nemško križarko. V Santoni so mornarji »Sutona« svoj parnik zapustili. »Königsberg« je nadaljeval svojo pot.

Berlin, 2. jan. b. O sporu glede ladje »Suton« se izvedo sledeče podrobnosti. Na omenjeno špansko ladjo je nemška križarka »Königsberg« naletela v španskih teritorialnih vodah. Poveljnik nemške križarke je dal ladji signal, da se ustavi. Ladja pa je kljub temu nadaljevala pot, kakor da se ni ničesar zgodilo in se eplah ni zmenila za znake nemške križarke. Zaradi tega je poveljnik križarke pustil izstreliti dva slepa topovska strela. Tudi to ni pomagalo. Ladja »Suton« je mirno nadaljevala pot po morju. Nato je poveljnik nemške križarke izdal nalog za izstrelitev nekaj ostrih strelav proti ladji, ki se je ustavila. Predno so mogli ljudje z ladje »Königsberg« preiskati špansko ladjo, je že odplula zopet dalje in naletela na morske čeri blizu obale. Ladja se je tu razbila in potopila. Posadko sta rešila dva čolna, ki sta priplula na pomoč, vendar pa niti en član španske ladje ni odšel na nemško križarko, ki je nato nadaljevala pot.

Pariz, 2. januarja. b. Zadnji dogodki na morju pred Bilbaom in odgovor nemškega zunanjšega ministra von Neuratha angleškemu in francoskemu poslaniku v Berlinu, kakor tudi nemška definicija komunistične vlade v Španiji je razbila skoraj vse upe za doseg kompromisa. Splošno gledajo pariski politični krogi na sedanje stanje kot zelo resno in se računata z novim francoskim ali pa celo skupnim francosko-britanskim korakom v Berlinu. Pertinax piše v glasilu francoskega generalnega štaba v »Echo de Paris«, da so državne pisarne v Evropi zelo vznemirjene ter se postavljajo vprašanje, če Hitler zares zastopa stališče, da so v Španiji ogroženi življenjski interesi njegovega režima in vlade v Nemčiji. Če Hitler vztraja pri takšnem stališču, potem je bodočnost zelo črna. Ne sme se pozabiti, da je resno ogrožen mobilizacijski načrt francoske armade. Zaplenba ladje »Suton« je najboljši dokaz, da se Nemčija ne namerava odreči politike, ki jo je uvedla v Španiji. Vse to se dogaja, ne da bi se upoštevala najosnovnejša načela mednarodnega pomorskega prava. »Populaire« (glasilo socialistov) zelo napada Nemčijo ter obsoja nemški morskí rop, ki dokazuje, da se je sedaj Nemčija odločila, da z vsem sredstvi podpira španske nacionaliste tako, kakor Sovjeti podpirajo komuniste. Če bo Nemčija s to politiko nadaljevala in sledila Rusiji, potem evropski mir še nikoli ni bil tako ogrožen kot sedaj. Nasilne metode, ki si jih poslužuje danes Nemčija v Španiji so dokaz tradicionalnih metod pruske diplomacije. »L'Oeuvre« poroča, da bo nemški odgovor na angleško-francoski korak prispel v Pariz ali London šele 4. ali 5. januarja. Von Neurath je že opozoril francoskega poslanika François Ponceta, da se Führer ne bo mogel pomiriti z dejstvom komunistične republike v Španiji. Ko je François Poncet vprašal von Neuratha, kakšen

je kriterij nemške vlade do komunistične vlade, je odgovoril: »Vsako vlado v Španiji bomo smatrali za komunistično, če bo imela na njo vpliv Moskva. Jasno je, piše »L'Oeuvre«, da je takšna definicija do komunistične vlade izredno smešna in dopušča Nemčiji tolmačenje, ki ji je najbolj po volji. Takšna definicija bi mogla dati nemškemu Führeru povod za »legalno intervencijo« proti vladi v Valenciji, za katero trdi, da je orožje Mokeve.

Nemški odgovor glede „prostovoljcev“

Berlin, 2. jan. b. Nemški dogovor na francosko-britanski korak o pošiljanju prostovoljcev v Španijo se bo zaradi poslabšanja položaja zaradi zaplenjene ladje »Suton« bržkone zavlekel še za teden dni. Omenjeno ladjo je zaplenila nemška križarka »Königsberg« na morju pred Bilbaom. Nemškim uradnim krogom ni ničesar znanega o smeri, v katero sta odpluli obe ladji. Splošno so prepričani, da nemška križarka španske vladne ladje ne bo odpeljala v kako nemško luko, ker so te luke predaleč, temveč jo bo prisilila, da pristane v kakšni nacionalistični luki. Akt nemške križarke se smatra kot represalija Nemčije zaradi tega, ker so vladne ladje zaplenile del tovara z nemškega parnika »Phalos« in ga tudi na grožnjo poveljnika »Königsberga« niso hotele vrniti. Po vesteh iz Londona vlada v angleških političnih krogih zaradi novega incidenta v španskih vodah veliko razburjenje in bojazen, da pride do novih težkih incidentov, ker bi nemške ladje v primeru kakšnih represalij vlade v Valenciji brez dvoma takoj reagirale in izvršile točna navodila svoje vlade, ki so vseokoli agresivna. Veruje se, da bo britanska vlada sedaj izvršila nujno posredovanje med Berlinom in Valencijo, da se spor odstrani na ta način, da oblasti v Bilbao vrnejo zaplenjeni tovar nemški ladji »Phalos«, nemška vlada pa da vrne vladi v Valenciji njeno ladjo »Suton«. Na španski ladji šteje posadka 32 mož. Ni še znano, kam ploveta obe ladji.

Mir v Sredozemlju

Snoči podpis italijansko-angleške pogodbe

Rim, 2. jan. b. Davi sta v beneški palači podpisala italijanski zunanji minister prof. Ciano in britanski veleposlanik sir Eric Drumond diplomatske dokumente, na temelju katerih je zaključen med Italijo in Veliko Britanijo gentlemanski sporazum. Takoj nato je bilo objavljeno sporočilo, v katerem se trdi, da je italijansko-britanski gentlemanski sporazum sklenjen v tem smislu, da bosta obe državi spoštovali vzajemne interese na Sredozemskem morju. Tekst sporazuma bo objavljen naknadno. V tekstu sporazuma ni nobene besedice o priznanju aneksije Abesinije po Veliki Britaniji in tudi ne o pomorskih silah obeh držav v Sredozemskem morju. Dalje tekst ne omenja španskega problema, razen svačane obljube Italije, da bo spoštovala status quo na zapadnem delu Sredozemskega morja, da takoj zbrise vsak dvom glede Balearskih otokov. Uradno objavo te pogodbe pričakujejo šele prihodnji teden.

V zvezi s Španijo

Rim, 2. jan. b. V prvih komentarjih povdarjajo tukajšnji politični krogi velik pomen italijansko-britanskega gentlemanskega sporazuma, ki ureja položaj na Sredozemskem morju. Ta sporazum bo doprinesel k okrepljivosti vseh vprašanj, ki so v zvezi s stabilizacijo razmer tako na Sredozemskem morju, kakor tudi v vsej Evropi. Znano je, da je bilo za sklenitev italijansko-britanskega

Bolezen

sv. očeta

„Nespremenljivo hudo...“
„Sveti oče je pripravljen...“

Vatikansko mesto, 2. decembra. TG. Sedaj je začela tudi že italijanska uradna agencija Stefani, ki je doslej pomirjevalno psala o papeževi bolezni, objavljati poročila, ki so mnogo bolj zaskrbljena iz izražajo strah vaticanskih krogov, da sveti oče bolezni bržkone le ne bo mogel premagati. Zadnje poročilo agencije Stefani se glasi:

Sveti oče je prebil sorazmerno mirno obe noči, Silvestrovo in novoletno. Celo spali je mogel nekaj ur, kar je blagodejno učinkovalo na njegovo razpoloženje. Davi se je zglasil v bolnišnici sobi kardinal Pacelli, ki je papežu poročal o važnejših poslih. Zdravstveno stanje se torej prav za prav ni spremenilo niti na boljše niti na slabše. Toda če hočemo dati pravilno sliko o razvoju papeževe bolezni od 4. decembra dalje, ko je prvič zaprosil za zdravniško pomoč, pa do danes, se mora na žalost reči, da je odporna sila svetega očeta strta. Sveti oče je pred tremi leti začutil tudi prve zle posledice poapnenja žil, kar neugodno vpliva na potek njegove sedanje bolezni, ki krvni obtok skoraj onemogoča. Ko se je papež prve dni v decembru nekoliko odpočil, ker so mu predpisali posteljo, se je sicer pokazalo rahlo izboljšanje in bolnik je mogel zavžiti tudi nekaj solidnejše hrane. Toda izboljšanje je bilo le navidezno in kratkotrajno, ko so se po nekaj dneh odprle žile na noži ter se je začelo razvijati nevarno vnetje. Stanje svetega očeta je »nespremenljivo«, toda to se mora razumeti tako, da je »nespremenljivo hudo in ogrožajoče«. V sedanjih okoliščinah bi bil vsak optimizem, da se bo sveti oče še opomogel in da bo okreval, pretiran. Odporna sila svetega očeta z napredovanjem vnetja, z razširjanjem zastrupljanja in z zastajanjem krvnega obtoka vedno bolj pada. So dnevi, ko udari puls še 90 krat na minuto, a so drugi dnevi, ko se puls dvigne na 120. Sicer trenutno ni nobenega povoda za strah, da pride do katastrofe vsak trenutek, toda tudi vsak optimizem na kakšno izboljšanje je odveč. Navzlic velikim bolečinam, ki jih sveti oče prenaša in navzlic vidnemu padanju odpornih sil nekdanjega plezalca po najvišjih vrhovih Alp, se papež še vedno zanima za tekoče vladarske posle. Njegova okolica ga more stalno poučevati o razmerah v cerkvi in v mednarodnem svetu, vaticanski list »Observatore Romano« pa bere še sam. Vse novice, ki mu jih brez prikrivanja sporočajo iz širnega sveta, pa mu težko legajo na srce. Sveti oče predvsem sprašuje o položaju v Španiji in v Rusiji. Sveti oče si je tudi glede svojega stanja popolnoma na jasnem in gleda bodočnosti nasproti s čudovito mirnostjo duha. Sveti oče je pripravljen... Zato hoče vladati do zadnjega svojega diha.

S španskih bojišč

Madrid, 2. jan. b. »United Press« poroča, da je moči na novega leta dan prišlo v Madridu do krvavih bojev na nož. Najhujše bitke so bile na sektorju Villa Verde, kjer so nacionalisti hoteli zavzeti močne vladne postojanke. Ravno ob 11. so hoteli nacionalisti z močnimi silami prodreti v vzhodno smer. Šlihalo se je močno grmenje topov in regljanje streljiv tudi okrog Casa del Campo in Uzeras ter v univerzitetnem okraju. Vse borbe so trajale do zgodnjih jutranjih ur, vendar pa še niso prispelle vesti, kako so se boji končali.

Pariz, 2. jan. b. »Echo de Paris« poroča, da je vrhovno vodstvo rdečih čet zbralo v Aragoni velike količine materiala in nekaj tisoč mož, ker hoče sredi januarja pričeti na tem odseku močno ofenzivo proti Hueseli in Saragosi. Generalni štab rdečih čet je namreč prepričan, da bodo uspehi na teh bojiščih znatno vplivali na splošne strategične položaje. Napadi miličnikov v smeri proti Teruelu so se že pričeli. Neki francoski častnik iz generalnega štaba mednarodne brigade v Madridu, ki se trenutno mudi v Parizu, je izjavil, da razpolagajo miličniki sedaj z izvrstnim in izdatnim vojnim materialom. Število težkih in lahkih tankov se je od novembra lanskega leta pa do sedaj popetnajstorilo.

Dunajska vremenska napoved: Vdor zapadnega vremena.

Zemunska vremenska napoved: Prevladovalo bo oblačno vreme z megle v dolinah in kotlinah. Ponekod bo deževalo. Temperatura brez posebne izpremembe.

Predlog zakona o sodnikih

Belgrad, 2. jan. m. Pravosodni minister je izdal predlog zakona o sodnikih rednih sodišč ter ga je predložil v razpravo ministrekemu svetu. Kakor hitro bo ministrični svet zakonski osnutek sprejel, ga bo pravosodni minister takoj predložil v razpravo narodnemu predstavništvu.

Položaj sodnikov

Prvo poglavje novega sodniškega zakona govori o dosegi sodniškega položaja. Po novem zakonu se smatra za sodnika rednega sodišča oseba, ki je po predpisu zakona postavljena za sodnika ali starešino okrajnega in okrožnega sodišča ali za sodnika, podpredsednika ali predsednika apelacijskega ali kasacijskega sodišča. Za sodnika rednih sodišč je lahko postavljen jugoslovanski državljan, diplomiran pravnik s položenim sodniškim ali odvetniškim izpitom, ki je dovršil 26 let ter izpolnil splošne zakonite pogoje za državno službo. Zene ne morejo biti sodniki.

Drugo poglavje govori o sodniškem izpitu ter določa, da ima pravico polagati sodniški izpit vsak, ki poleg drugih zakonskih pogojev za državno službo dokaže, da je po končanem študiju na juridični fakulteti položil diplomski izpit, služboval tri leta kot sodniški pripravnik pri rednem sodišču ali da je služboval dve leti kot sodni pripravnik pri rednem sodišču in tri leta v administrativni službi, ali pa je prebil v stalni službi pri odvetniku kot odvetniški pripravnik dve leti in eno leto kot odvetniški pripravnik na praktiki pri rednem sodišču, la da je dve leti služboval pri državnem pravonarilstvu in eno leto pri rednem sodišču, ali pa je bil docent na pravni fakulteti in služil eno leto kot sodni pripravnik pri rednem sodišču. Sodniški izpiti so polagajo pri apelacijskem sodišču pred posebno izpitno komisijo, v kateri je tudi en odvetnik. Za polaganje izpita kandidati ne bodo plačevali nikakega honorarja. Na koncu vsakega leta bo za prihodnje leto pravosodni minister na predlog predsednika apelacijskega sodišča postavil člane izpitne komisije ter njihove namestnike. Člani te komisije bodo iz vrst sodnikov apelacijskega sodišča, člana odvetnika pa bo predlagala pravosodnemu ministru Odvetniška zbornica, in sicer štiri kandidate. Izpit je pismen in ustnen.

Postavljanje sodnikov

Tretje poglavje govori o postavljanju sodnikov ter posamezni členi tega poglavja določajo, da bo za vsako izpraznjeno mesto sodnika okrajnega, trgovskega in okrožnega sodišča in starešine okrajnega sodišča pravosodni minister razpisal najdalje v roku petnajstih dni po izpraznitvi tega mesta natečaj v »Službenih Novinah«. Podrobna navodila o tem natečaju bo še predpisala posebna uredba. Od prijaviteljev kandidatov bo pristojno okrožno in apelacijsko sodišče na svoji seji izbralo po dva kandidata, od katerih bo pravosodni minister enega predložil kralju v potrditev. V služaju, da se za gotovo mesto sodnika okrajnega sodišča prijavi manj kot pet kandidatov, bo izbrano izvršilo okrožno in apelacijsko sodišče po službeni dolžnosti in seznam izbranih kandidatov predložilo pravosodnemu ministru. Minister predlaga kralju predsednika okrajnega in trgovskega sodišča, predsednika, podpredsednika in sodnika apelacijskega sodišča, sodnika kasacijskega sodišča na podlagi izbire sodišča, pristojnega po tem zakonu. Pravosodno ministarstvo bo imelo seznam oseb, ki se lahko postavijo za sodnike okrajnega sodišča, starešine okrajnega sodišča ter sodnike okrajnega in trgovskega sodišča, za predsednika okrajnega sodišča in sodnika apelacijskega sodišča, za podpredsednika apelacijskega sodišča in sodnika kasacijskega sodišča ter predsednika apelacijskega sodišča. Pravosodni minister bo v začetku vsakega leta dostavil prepise teh seznamov okrožnim in apelacijskim ter kasacijskim sodiščem in izbrati po predpisih tega zakona. V teku leta pa bo sporočil vsako spremembo, ki bi se eventualno zgodila. Za vsako izpraznjeno mesto predsednika okrajnega in trgovskega sodišča ter sodnika apelacijskega sodišča bo kasacijsko sodišče na svoji redni seji in apelacijsko sodišče na svoji seji predlagalo po dva kandidata iz seznama pravosodnega ministarstva, od katerih bo minister predložil enega kralju v potrdilo. Za vsako izpraznjeno mesto sodnika kasacijskega sodišča, podpredsednika in predsednika apelacijskega sodišča bo kasacijsko sodišče na svoji seji iz seznama kandidatov, ki izpolnjujejo pogoje, izbralo po štiri kandidate, od katerih bo pravosodni minister enega predložil kralju v potrdilo. Predsednika in podpredsednika kasacijskega sodišča postavlja kralj na predlog pravosodnega ministra po predhodnem zaslišanju ministrskega sveta.

Stalnost sodnikov

Četrto poglavje govori o stalnosti sodnikov. Po tem zakonu so sodniki neodvisni ter v izrekanju pravice na svojem področju niso pod nobeno oblastjo. Sodijo po zakonu in imajo pravico ocenjevati zakonitost izdanih uredb. V svojem poklicu so sodniki stalni in nepremisljivi. Sodniki ne morejo biti razrešeni svojega poklica ter iz nobenega razloga odstranjeni iz službe in položaja brez lastne volje in brez pravomočne razsodbe izrednega sodišča ali disciplinske razsodbe kasacijskega sodišča. Sodniki ne morajo, tudi ne začasnito, biti prestavljeni v drugo plačano ali neplačano javno službo brez svojega pristanka in odobritve kasacijskega sodišča, izvzemši slučaj § 11 uredb o rednih sodiščih. Sodniki se ne morejo baviti s poklicem, ki je v nasprotju s častjo in dostojanstvom njihovega položaja ali ki bi jih moglo ovirati v vestnem in točnem službovanju. Sodniki ne morejo kandidirati na nobeni politični listi. Sodnik, ki bi kršil to določbo novega sodniškega zakona, bo disciplinsko kaznovan.

Peto poglavje govori o premetitvi sodnikov ter določa, da sodnik lahko napreduje v višji položaj samo po pismenem pristanku. Sodnik je lahko prestavljen iz enega sodišča v drugo, če se sodišče ukine ali poveča in se potrebuje večje število sodnikov. V tem slučaju se bo sodnika, če se mu ne bo moglo dobiti mesta v drugem sodišču ali če sam ne pristane, da sprejme neko mesto v drugi stroki, po preteku enega leta upokojilo. Sodniki ne morejo biti istočasno na istem sodišču skupaj s sodniki, ki so jim sorodniki po krvi do četrtega kolena. Nadalje ne morejo biti skupaj s sodniki, če so jim v svaštvu in botrištvu. Če se med sodniki pojavi tako sorodstvo ter se ne doseže med njimi sporazuma, se bo premetilo onega sodnika, ki bo dal povod za tako sorodstvo.

Šesto poglavje govori o upokojitvi sodnikov in o izgubi sodniške službe. Po novem zakonu bodo lahko ostali sodniki v službi do izpolnitve sedemdesetega leta. Po tem času ne sme sodnik več izvrševati službe ter se mora upokojiti tudi brez svojega pristanka. Pred tem letom se sodnik lahko upokoji samo na pismeno prošnjo ali po svetu kasacijskega sodišča, in to v slučaju, če telesno ali duševno tako oslabi, da ne more več izvrševati službe.

Oslabljeno zdravstveno stanje morajo potrditi trije uradni zdravniki. Drugače se pa upokojitev ali odpustitev sodnikov izvrši samo kot kazni, ki jo izreče disciplinsko sodišče. Če je sodnik trideset let v državni službi, se mora upokojiti, če sam zahteva. Sodnik lahko vedno poda ostavko na svoj položaj. Ta ostavka se mora sprejeti. Sodnik in sodni pripravnik dobe pravico do osebne pokojnine po dovršitvi desetih let službe. Osnova za določitev osebne pokojnine je plača, ki jim je pripadala v času upokojitve. Po dovršitvi desetih let službe dobe sodniki 40% pokojnine od svoje plače. Do dvajset let službe se poveča pokojnina za vsakega pol leta za 1,40% plače. Po končanem dvajsetih letih službe se poveča pokojnina za vsakega pol leta za 0,90%.

Šedmo poglavje govori o disciplinskem postopku. Disciplinsko sodišče je pri apelacijskem in kasacijskem sodišču. Sestoji iz štirih sodnikov in predsednika.

Osmo poglavje razpravlja o nadzoru nad sodišči. Vrhovni nadzor nad prvo in drugostopni sodišči vrši pravosodni minister osebno. Nadzor nad okrožnim, trgovskim in okrajnim sodiščem vrši minister po sodnih inspektorjih. Neposredni nadzor nad okrajnim sodiščem vrši okrožno sodišče in njegovi predstojniki, nadzorstvo nad okrožnim sodiščem apelacijsko sodišče in njegovi predstojniki, ki imajo pravico, da nadzorujejo tudi okrajna sodišča. Vrhovni nadzor nad kasacijskim sodišči imajo njihovi predstojniki. Za sodne inspektorje so lahko imenovane osebe, ki imajo najmanj pet let sodniške službe. Tajnih sodnih inspektorjev je osem ter imajo položaj apelacijskih sodnikov. Sodne inspektorje voli kasacijsko sodišče za vsako mesto po dva kandidata. Od teh predloži minister enega kralju v imenovanje. Dolžnost sodnih inspektorjev obstoja v tem, da vršijo pregled sodišč ter o tem poročajo ministru.

Plače

Deveto poglavje govori o plačah ter določa, da mesečno dobi sodnik in starešina okrajnega sodišča ter sodnik okrožnega in trgovskega sodišča za prva štiri leta službe 2380 Din, za naslednja štiri leta 2770 Din, za nadaljnja štiri leta 3130 Din, po dvanajstih letih službe 4010 Din, po šestnajstih letih 4940 Din. Mesečna plača predsednika okrajnega in trgovskega sodišča ter sodnikov apelacijskega sodišča znaša po prvih štirih letih službe 4940 Din, po naslednjih štirih letih 5470 Din. Mesečna plača predsednika apelacijskega sodišča znaša po prvih štirih letih 6200 Din, po naslednjih štirih letih 6850 Din, plača predsednika kasacijskega sodišča znaša 6850 Din, predsednika kasacijskega sodišča v Belgradu, predsednika oddelka B kasacijskega sodišča v Novem Sadu, predsednika Stola sedmorice v Zagrebu, oddelka B, trgovskega sodišča v Sarajevu in velikega sodišča v Podgorici znaša 7500 Din. Mesečna plača sodnega pristava prva štiri leta znaša 1810 Din, nadaljnja štiri leta 2050 Din, mesečna plača tajnika pri okrožnem sodišču znaša za prva štiri leta 2050 Din, nadalje 2380 Din, po osmih letih 2770 Din. Mesečna plača tajnika višjega sodišča znaša po prvih štirih letih 2380 Din.

Mesečna plača tajnika višjega sodišča znaša za prva štiri leta službe 2380 Din, za druga leta službe 2770 Din. Po osmih letih službe 3130 Din, po 12 letih 4010 Din. Mesečna plača prvega tajnika znaša 4940 Din. Razen plače prejemajo sodniki poseben dodatek, ki znaša za sodnike prvostopnih sodišč in starešin okrajnih sodišč mesečno 250 Din, za predsednika okrajnega in trgovskega sodišča, za sodnike in podpredsednike apelacijskih sodišč in za sodnike kasacijskih sodišč 350 Din. Predsednik apelacijskega sodišča in podpredsednik kasacijskega sodišča prejemata na račun tega dodatka mesečno 450 Din, predsedniki kasacijskega sodišča v Belgradu oddelke B, kasacijskega sodišča v Novem Sadu, Stola sedmorice v Zagrebu, oddelka B Stola sedmorice v Zagrebu, vrhovnega sodišča v Sarajevu ter velikega sodišča v Podgorici po 600 Din. Pristavi in tajniki okrožnih sodišč prejemajo razen plače še mesečni dodatek po 150 Din, medtem ko prejemajo sodniki, tajniki in pristavi družinske doklade, kakor tudi ostali uradniki, ne prejemajo pa druginjskih doklad.

10. poglavje obravnava položajno listo sodnikov.

11. poglavje obravnava dopuste. Po novem sodnem zakonu imajo sodniki pravico do letnega odmora in sicer predsednik in podpredsednik kasacijskega sodišča, predsedniki apelacijskih sodišč, sodniki kasacijskega sodišča, podpredsednik in sodnik apelac. sodišča, predsednik okrožnih in trgovskih sodišč in starešine okrajnih sodišč, ki so na najvišji plači tega položaja 6 tednov; ostali sodniki okrožnih in trgovskih sodišč, starešine in sodniki okrajnih sodišč v prvih 10 letih službe 20, po končanem 10 letih službe 30 dni, po končanem 20 letih službovanja 40 dni. Letni odmor bodo uživali sodniki po pravilu v času sodnih počitnic. Dopusti za privatne posele se bodo lahko dajali samo v nujnih primerih. Predsednik in starešine sodišč lahko dajejo take dopuste sodnikom svojega sodišča do 5 dni, ne računajoč v ta čas potovanja.

Pravosodni minister lahko določi starešinsko sodišče, ki bo lahko odobravalo dopuste od 6 do 40 dni, dopuste nad 40 dni pa lahko odobri samo pravosodni minister.

12. poglavje odreja, da za sodnike ne veljajo določbe uradniškega zakona, v kolikor se razlikujejo od določb tega zakona.

13. poglavje določa ustanovitev podpomožnega fonda za podpiranje sodnikov in njihovih rodbin v primeru bolezni, smrti ali drugih nesreč. Fond bo dotirala država, sodniki pa bodo plačevali članarino.

14. poglavje obsega prehodne določbe. Te določbe govoro o prevedbi sodnikov na novo plačo z dnem 1. aprila 1937. Pri prevedbi na plačo po tem zakonu veljajo naslednja načela:

1. Starešine in sodniki okrožnih sodišč, ki so na dan 1. aprila 1937 v 7., odnosno 6. pol. skup. po uradniškem zakonu, se bodo prevedli na plačo 2380 Din.

2. Starešine in sodniki okrajnih in okrožnih sodišč, ki bodo v 5. pol. skup. na dan 1. aprila, se bodo prevedli na plačo 2770 Din.

3. Starešine in sodniki okrajnih in okrožnih sodišč, ki bodo v IV. skup. 1. stopnje, se bodo prevedli na plačo 4010 Din.

4. Predsedniki trgovskih in okrožnih sodišč ter sodniki apelacijskih sodišč pa se bodo s 1. aprilom 1937 prevedli takole: Oni ki bodo 1. aprila v IV. pol. skup. 1. stopnje, se bodo prevedli na plačo 4940 Din, a oni, ki bodo tega dne v III. skup. 2. stopnje in 1. stopnje, na plačo 5470 Din.

5. Podpredsedniki apelacijskega sodišča se bodo prevedli na plačo 5470 Din, sodniki kasacijskega sodišča in predsednik apelacijskega sodišča, ki bodo tega dne v II. skup. 2. stopnje, se bodo prevedli na plačo 6200 Din, oni pa, ki bodo tega dne

Poenolenje višjega šolstva v Nemčiji

Berlin, 29. dec. 1936.

Minister za državno vzgojo Rust je predložil nov načrt pruskemu prezidentu, saarskemu komisarju ter prosvetnim upravam vseh dežel, v katerem je nakazal osnovne smernice za novo ureditev šolstva, ki naj nastopi namesto sedanje mnogovrstnosti v tej panogi. Že v aprilu so prinesli listi, da se pripravlja reforma šolstva, po kateri naj bi poleg šestrazrednega osnovnega šolstva obstojali samo še dve vrsti višjega šolstva, in sicer eno glavno (Oberschule) in ena stranska (Gimnazija). Novi osnutek pa podaja glavne točke, po katerih se bosta ustanavljala ta dva tipa po vsej državi.

Glavna točka je ta, da bo v krajih, ki bodo imeli samo eno visoko šolo, obstojal samo tip — glavne šole. Samo v krajih, kjer bi imela gimnazija poseben pomen, obenem pa že tudi slavno tradicijo, bo ministarstvo izjemoma dovolilo gimnazijo; toda samo, če bosta izpolnjena oba pogoja. Na posebne potrebe se ne bodo ozirali, n. pr. da je gimnazija potrebna kot predpriprava za druge šole, n. pr. bogoslovje, kajti važnejša je glavna šola, ki ni podrejenega pomena (kot gimnazija — predpriprava), temveč je glavno torišče za poglobitev narodne izobrazbe sploh. Toda tudi tam, kjer je potrebno več višjih šol, se mora dati brezpogojno prvenstvo glavni šoli, ne samo po ugledu,

temveč tudi po številu učencev. Če sta samo dve šoli v kraju, more ena izjemoma imeti značaj gimnazije, pa samo, če s tem ne bo ogrožena glavna šola že v osnovi, oz. v daljšem delovanju. Mešani zavodi se morajo brezpogojno poenostiti, le v pravnih primerih smejo obe obliki združevati.

Zunanja preureditev novega šolstva v Nemčiji pa počiva na tej osnovi, da je enotnemu nacionalno-socialističnemu vzgojnemu gibanju potrebna prav tako enotna šola po vsej državi, ki bi dala vsem neko zaključeno izobrazbo, obenem pa tudi staršem prihranjela stroške v primeru selitve, ker bi njihovi otroci bili deležni povsod iste šolske izobrazbe. Zato se mora ustanoviti en sam prevladujoč tip glavne šole, ki bi bil brez enostranskosti sedanjih mnogovrstnih šol, obenem pa bi združeval in poenotil vsa nacionalno-socialistično šolsko vzgojo. Nov tip bo začel z angleščino že v prvih nižjih razredih; kot drugoten jezik pa je določena latinščina, ki bo deležna posebne gojitve. S tem bo ustrezno tudi tistim, ki bi poosebali gimnazialnega šolstva. Gimnazija pa bo vseeno ostala kot šolski tip, ki zasluži priznanje ter bo gojila latinščino kot glavni jezik, grščino pa kot stranski. Da pa bo gimnazija zapostavljena pred novim tipom glavne šole, odgovarja narodno-socialistični ideji rasne vzgoje. Zato tudi ni mogoča preureditev glavne šole v gimnazijo, pač pa je narobe celo želiti.

Spremembe občin

Belgrad, 2. jan. m. Na predlog notranjega ministra so kraljevi namestniki podpisali ukaz, da se iz občine Križe v kranjskem okraju izloči kraj Golnik, iz občine Predvor istega okraja pa kraj Trstenik, Pavlje, Babni vrt, Zabe, Čadovlje, Bangeršica, Zgornje Tenetiše, Spodnje Tenetiše, Gorice, Letence, Kamnjek, Srednja vas, Cvarje in Zalog. Iz ločenih delov se ustanovi nova občina — Gornji k s sedežem v Goricah. Kraljevi namestniki so nadalje podpisali ukaz, da se kraji Nerovec, Črešnjevce, Gradnik, Hrib, Kravški vrh, Praproče in Sodni vrh (bivša občina Črešnjevce) izločijo iz občine Metlika-okolica in priključijo občini Semič ter da se občina Breg v ptujskem okraju preimenuje v občino Hajdina in da se njen sedež prenese z Brega v Zgornja Hajdino.

Realna gimnazija v M. Soboti

Belgrad, 2. jan. m. Današnje Službene novice objavljajo ukaz kr. namestništva, da se na predlog prosvetnega ministra in na temelju določb § 8 zakona o srednjih šolah nepopolna gimnazija v Murski Soboti pretvori v popolno realno gimnazijo in sicer postopoma pričeni s šolskim letom 1937-38.

Osebnosti

Belgrad, 2. jan. m. Z odlokom pravosodnega ministra so postavljeni: Edvard Sepec, maturant iz Kapele za dnevničarja-zvaničnika na pošti v Dolnji Lendavi; Franc Erpič, maturant iz Šmihela za dnevničarja-zvaničnika na pošti v Celju; Friderik Virant, maturant iz Bohinjske Bele za dnevničarja-zvaničnika na pošti Ljubljana I.; Valentin Rupnik iz Zgornjega Logatca za dnevničarja-sluzitelja na pošti Mokronog; Anton Sobočan iz Dolnje Lendave za dnevničarja-sluzitelja na pošti Domžale; Franc Znidar iz Ljubljane za dnevničarja-sluzitelja Ljubljana I.

Belgrad, 2. jan. m. Postavljena je za učiteljico v Kaplji pri Brezicah Rozalija Ancelji, diplomirana učiteljica. Prestavljeni so po lastni prošnji učitelji in učiteljice: Ana Podboj iz Celja v Laško, Josip Kotnik iz Laškega v Celje, Alojzij Blenkus iz Livolda (Kočevo) v Kočevje, Marija Jankovič - Jurko iz Vojnika v Maribor, Marija Bergles iz Laporja (Maribor-desni breg) v Vojnik, Franc Čiček iz Sevnice v Pobrežje pri Mariboru, Marija S molnik iz Vavte vasi v Trebnje (Novo mesto), Karla Srebrnič iz Velike Pirešice (Celje) v Leskovec (Krško), Anton Bratkovič iz Leskovec v Veliko Pirešico, Gabrijele Skuk iz Šmartna (Slovenjgradec) k Sv. Jederti, Laško. Upokojeni so učitelji in učiteljice: Karolina Schann iz Ljubljane, Ivan Wilkin iz Starega Leskoveca (Kočevo), Marija Tamaskovič iz Šmartnega v Rožni dolini.

Belgrad, 2. januarja. m. V višjo pedagoško šolo za meščanskošolske učitelje so sprejeti: Anton Zumer iz Predvorja, Karl Pišek iz Sv. Primoža na Pohorju, Ivan Petrovič iz Pobrežja pri Mariboru, Franc Pavlin iz Mošenj (Radovljica). Vsem imenovanim učiteljem je prosvetni minister odobril enoleten študijski dopust.

v II. skup. 1. stopnje, pa se bodo prevedli na plačo 5850 Din. Predsedniki oddelkov kasacijskega sodišča se bodo prevedli na 7500 Din.

Če pa se ugotovi, da je kak sodnik prebil v kakšni skupini ali stopnji več kot 4 leta, se bo prevedel takoj na višjo plačo. To pa ne velja za primer, če je dotični sodnik zaostal v napredovanju zaradi disciplinske razsodbe.

8. Za nadaljnjo napredovanje v plačah po tem zakonu prebita leta v skupinah odnosno stopnjah do 1. aprila 1937 se računajo v leta za napredovanja. Za napredovanje sodnikov in starešin okrajnih in okrožnih sodišč je potrebno, da je sodnik dovršil 4, 8, 12, odnosno 16 let kot sodnik po določbah tega zakona.

9. Kot sodnike okrožnih sodišč se smatraji tudi sodnike trgovskih sodišč. Ta načela veljajo tudi za prevedbo sodniških pomočnikov na plačo po tem zakonu. Če bi kdo po tem zakonu pri prevedbi prejel manjšo plačo, kot znašajo njegovi prejemki po dosedanjem zakonu, bo prejel razliko kot posebni v pokojnino vračunljiv dodatek tako dolgo, dokler z napredovanjem ne bo dosegel višine svojih prejšnjih prejemkov.

Proti rešitvi pravosodnega ministarstva o prevedbi se bodo lahko vlagale tožbe na državni svet. Sodniki in sodniški pomočniki, bodo na dan, ko postane ta zakon veljaven, ohranili svoje položaje, tudi če nimajo vseh pogojev za postavitve na te položaje po novem zakonu.

Vrhovni državni tožilec ima položaj in vse prejemke, ki jih ima po zakonu o sodnikih rednih sodišč predsednik kasacijskega sodišča, njegovi namestniki pa položaj in vse prejemke sodnikov kasacijskih sodišč. Leti državni tožilec ima položaj in vse prejemke predsednika apelacijskega sodišča, njegov namestnik pa kot državni tožilec pri okrožnih sodiščih v sedežih apelacijskih sodišč položaj in vse prejemke sodnikov apelacijskega sodišča. Ostali državni tožilci in vsi namestniki državnih tožilcev imajo položaj in vse prejemke sodnikov okrožnega sodišča.

Domači odmevi Vedno ista pesem

Kar bi moralo biti opravljeno že zdavnaj pred letom 1918, to se dogaja šele sedaj: Srbi se uče spoznavati Slovence, ne samo da so, ampak tudi, kakšni so, kaj so, kakšno preteklost imajo. Tako je »Samouprava« pred prazniki prinašala daljšo razpravo o »Nekdanjih in sedanjih strankah v naši državi«. V tem politično-zgodovinskem pregledu se je seveda govorilo tudi o slovenskih strankah in o njihovem pomenu za predvojno življenje Slovencev kakor tudi o njihovem pomenu za ustanovitev Jugoslavije. Omenjena je bila tudi bivša SLS, njen vpliv za združništvo, za majniško deklaracijo, njena borba z meščanskim nemurštvom in njena vloga ob prehodu v Jugoslavijo. Nobene široke hvale, nobenega pretiravanja, samo hladna zgodovina, kakor je potekala pred nekaj desetletji in kakor jo je mogoče strniti v pol ozkega stolpca »Samouprave«. Človek bi mislil, da bo pri tem ostalo, da bomo »Samoupravi« hvaležni za ta košček slovenske zgodovine, ki ga je odprla svojim bralcem, potem se bomo pa zopet lahko posvetili svojim vprašanjem, ki se nam grmadijo nad glavo. — Pa ne gre tako! »Zgornjemu domu« Slovencev, ki se domišljavo tudi »naprednjaki« imenujejo, se je zgodila krivica in »Jutra« jih vzame v zaščito kakor vlada kmečke dolge! Zopet pesem o združništvu in prvih združnikih, o majniški deklaraciji in njenih avtorjih! »Jutra« je v imenu »zgornjega doma« Slovencev razkačeno, ker je pisec zgoraj omenjenih člankov »podtaknil začetak razvoja slovenskega združništva predhodnikom bivše SLS«, čez, da je »resnica ravno nasprotna in da so baš naprednjaki prinesli na naša tla združno misel ter ustanovljali prve zdruge«. — Tisočkrat je že dognano stališče »naprednjakov« do združništva, znano je pisanje »Slovenskega naroda«, znani so govori dr. Tavčarja in drugih veljakov njegovega kova — in vendar »Jutra« ne prizna in vestno čuje, da ne bi Belgrad zvedel, kakšni so naši naprednjaki in kakšni so bili. Očitno se je »Jutra« postavilo na trmasto stališče: Si fecisti, nega — če si kaj zagrešil, v tajbo se spusti in taji ko gad noget in to danes, ko je vse združništvo na tleh, kaj bi šele bilo, ako bi res še kaj pomenilo v našem gospodarstvu! — Druga krivica se je zgodila »zgornjemu domu« Slovencev ali naprednjakom med narekanji, ker je bil govor o majniški deklaraciji, kjer je pisec zgoraj omenjenih člankov zamolčal imeni dr. Zerjavnja in dr. Kramerja, »čeprav je zgodovinska resnica, da sta bila ravno onadva glavna motorja za ono historično izjavo«. To naj si Belgrad zapomni: glavna motorja! Bogve, kdo bi bil proglasen za glavni motor te historične izjave, ako zgodovina ne bi tako tekla kakor je? Kdo bi bil zaradi majniške deklaracije preganjan, ako bi Avstrija še obstojala? Vsi naprednjaki bi vpili, da nimajo nič zraven, sedaj bi bili pa radi »glavni motorja!

Obupna je ta borba »Jutra« za zasluge in majbna, smešna! Hvala Bogu, da je preseljevanje narodov že tako daleč za nami, sicer bi »Jutra« v posebni izdaji pisarilo, da so liberalci nosili večje bisage kakor klerikali, da so liberalci bolj udrihali po volih kakor klerikali, da so liberalci iznašli krajšo pot preko Panonske nižine do Soče, klerikali pa so samo zraven šli. Če bi se pa kdaj zgodilo, da bi se morali Slovenci umakniti nazaj v ruske nižine, bi »Jutra« prvo zavpilo: »Klerikali so vas gnali tako daleč, da bi bili bližje Rima!« — Quousque tandem Catilina — kako dolgo še?

Drugo dejanje pogajani

Pogajanja za notranjo ureditev države med opozicijo niso potekala tako, kakor je pričakoval dr. Maček, zato tudi niso rodila nobenega uspeha. V zagrebških političnih krogih se sedaj govori, da bo SD koalicio po dr. Mačku v kratkem pričela pogajanja z J.R.Z. Prvi razgovori naj bi se pričeli po pravoslavni božičnih praznikih. S tem dr. Maček svojih dosedanjih sopogodbenikov ne izključuje od udeležbe, razmerje do njih, t. j. do voditeljev srbske združene opozicije, bo še nadalje ostalo prijateljsko. To naj bi bil le nov poizkus priti do zadovoljivega konca v tej zadevi, ki se obema stranema zdi že nekam dolga. Pogajanja bodo najbrže potekala v dveh smereh: priprave za sporazum, ki jih dopisnik »Kölnische Zeitung« imenuje »preizkušnja poštenosti Srbijancev, in sporazum sam, ki naj državi da novo obliko.

1000 samomorov v Silvestrovi noči v Ameriki

Washington, 2. jan. c. Zadnji dan starega leta se je v USA zaključil zelo žalostno. Število smrtnih primerov v zadnji noči je doseglo višek in preselilo vse dosedanje rekorde. Smrtnih nesreč in samomorov je bilo v USA to noč 968. Samo v New Yorku so avtomobili povzili to noč 170 oseb.

K. A. C.; ILIRIJA 7; 3 (2; 0, 3; 0, 2; 0).

Ljubljana, 2. jan.

V nocojšnji hockey tekmi je avstrijski državni prvak premagal našo Ilirijo z gornjim rezultatom. Domači so bili fizično močnejši, zato pa tehnično niso bili kos avstrijskim gostom. Sodil je Vodisek.

Dr. Korošec vošči srečno novo leto!

Govor notranjega ministra dr. Korošca za novo leto odemokraciji in komunizmu

Belgrad, 1. jan. AA. Govor notranjega ministra dr. Antona Korošca dne 1. januarja 1937 po belgradskem kratkovalovnem radiu:

Ko stopamo v novo leto, lahko ugotovljamo, da vlada po vsej naši državi, kakor politično temu pravijo, »red in mir«. Napetost v vsem javnem življenju, ki jo je naša vlada podedovala, se je pomirila. Napetost med strankami je izginila zaradi kolosalnega razmaha Radikalne zajednice in padca drugih strank na minimum. Socialni nemiri, ki so se pojavili med poletnimi stavkami, so se umaknili začasnimi socialni pomiritvi. Gospodarska kriza je pričela padati. Narodno blagostanje raste. Politični valovi, ki so se med občinskimi volitvami v nekaterih krajih naše domovine razgibali, so se zopet polegli. Državne oblasti držijo krmilo notranjega reda in miru krepko v svojih rokah in gledajo mirno in z zaupanjem v bodočnost.

Nazivlje temu pa vemo, da ima tudi naša doba težka narodna in socialna vprašanja, ki jih bo treba rešiti. Ta vprašanja so nam dobro znana in se jim nikakor ne umikamo.

Da je naša vlada, ki jo tvorijo večinoma pristajši Radikalne zajednice, pozdravila izid občinskih volitev z velikim zadovoljstvom, v to najbrže nihče ne dvomi. Parlamentarna in izvenparlamentarna opozicija, katerih bahatost ni v nobenem razmerju z njeno silo med ljudstvom, sta hoteli naš uspeh zmanjšati.

Pogled na občinske volitve

Izdali smo okrožnice in zahtevali od oblastev pisмено in ustno, naj absolutno spoštujejo zakone, naj policija in orožništvo ne posegata v strankarskopolitično arno, naj skrbita za red pri volilnem dejanju in povsod pomagata narodu pri izpolnjevanju njegove volilne dolžnosti.

Volitve so bile popolnoma svobodne. Če so se ponekod pojavila izjemoma in proti naši volji in želji nasilja in neredi, moramo pri tem upoštevati, da so se volitve vršile v približno 4000 občinah. Statistika navaja teroristična dejanja ravno s strani opozicionalcev. Značilno je, da je opozicija takoj po razpisu občinskih volitev izdala letak, v katerem ugotavlja potvorbe, podkupovanja in nasilja v času, ko ta dejanja sploh še niso bila možna. Opozicija se poslužuje nesresnic, da bi s tem opravičila svoj nepričakovani poraz. Na ta način se pa diskvalificira za nadaljnje delo.

Nove občinske uprave so povsod že prevzele svoje dolžnosti in izpolnile vse formalnosti. Upravičeno pričakujemo, da bodo, izvoljene po tolikšnem presledku, zvesto in vestno delale v prid svojih volilcev.

Zakon o volitvah v mestih

Sedaj, ko so opravljene volitve v kmečkih občinah, je le vprašanje oportunitete, kdaj naj se razpiše volitve v mestnih občinah. Res je, da bi želela vlada, naj se volilni zakon za mesta (in prav tako tudi za kmečke občine) še pred volitvami nekoliko izpremeni v demokratičnem duhu. Želja vlade je, naj bi se to, kakor tudi spretjeje tako zvanih političnih zakonov, po možnosti izvedlo v najkrajšem in kar moč prijateljskem sodelovanju s Hrvati.

Kriminalnost med našim narodom ne nazaduje v tolikšni meri, kakor želi vlada in njeni organi. Temu pa ni kriva policija, ki kriminalnost z vsemi silami pobija, marveč splošna moralna kriza, ki je objela tudi naše ljudstvo in ki se pojavlja v našem časopisju, književnosti, filmu, razstavah in v družbi sami. Nočem posnemati posebnega nauka iz te ugotovitve, ker bi to nič ne koristilo, preden se vsa družba ne streznil. Ta preobrat je za ozdravljenje našega naroda več kot potreben!

Jasnost v boju proti komunizmu

Hvala Bogu, v boju proti komunizmu lahko zaznamujemo marsikatero pozitivno stran, čeprav so negativne še prav številne. Komunizem se ni mogel med kmečkimi ljudstvom, ki trzno gleda na življenje, nikoli krepkeje ukoreniniti. V zadnjem času lahko z zadovoljstvom beležimo, da se tudi med delavstvom ni mogel tako razviti, kakor

so pričakovali. Mislim, da je sedanja vlada s svojim delom imela svoj delež pri tem zboljšanju. Z obžalovanjem pa moramo priznati, da med intelektualnim delom našega naroda razmere niso tako zadovoljive kakor pri ročnem delavstvu. Temu se ne tujim, ker velja v današnji družbi levičarstvo in skrajno levičarstvo še prav posebej za posebno odlično modo. Ta kuga je že objela mlade kandidate za duševne poklice kakor v neki meri tudi same mlade intelektualce. Skrbeti bo treba z vsemi silami, da se kuga ne razširi. Cerkev, šola, časopisje, gledališče in družba, zlasti pa družina, vsi na plan! V vzgoji mladine je mnogo slepote in nemarnosti. Strašne žrtve so nedolžni otroci. Ko se otroci izgube, sledijo pritožbe, tožbe in solze, večina pa je vse prepozno in zaman.

Vedelit moramo, da si moramo v boju zoper

komunizem biti na jasnem o tem, kaj hočemo. Sami moramo imeti jasne poglede tako v socialnem, gospodarskem kakor v moralnem oziru. Nočemo individualizma, ki nas vodi v skrajni liberalizem in v družabno anarhijo. Odklanjamo tudi kruti kolektivizem, ki nas vodi v komunizem. Komunizem je pa največji in najhujši tiran vsake svobode in demokracije. Pot je nasilja in krvi. Naša pot vodi v sredini. Nočemo uničiti sleherne svobode individua, kakor tudi odklanjamo, da bi se v morju kolektivizma potopili.

Naši pojmi o svobodi, demokraciji, o zasebni lastnini, o rodbini, narodu, cerkvi in državi se razlikujejo od pojmov komunistov in boljševikov. Vsi, ki hočejo svojemu narodu dobro, morajo pustiti feto morgano komunizma in se boriti proti njemu v enotni fronti.

Zelim vsem srečno in veselo novo leto!

Med Slovenci od New-Yorka do Clevelanda

Cleveland, 16. dec. 1936.

Na morju človek s posebnim hrepenenjem pričakuje celine. In ko ti v dolgi vrsti zažare luči z ameriške obale, ko te skozi lahno jutranjo meglo pozdravijo nebotičniki — saj moraš biti vesel. A ko si v mestu se ti zgodi kakor na morju: sredi viharnih valov se zdiš, čeprav na največjem parniku, samo majhna igračka. Tako se tudi sredi ogromnih stavb in viharnega prometa začutiš hipoma samo kot droben prah, s katerim se igra veter velikega mesta...

V New Yorku te res prevzame samo njegova ogromnost in razsežnost in nekatere izredne tehnične dovršenosti. Lepote ne boš našel mnogo. Skrite bisere so prerastli nebotičniki. Bolj pa te motijo vse očrnele in okajane stavbe, ki so že itak temno zidane, s svojimi železnimi lestvami in balkoni, ki pokvarijo lice vsake še tako lepe stavbe (a morajo biti za slučaj požara). Cesta, na kateri je malo manj prometa, je takoj polna odpadkov in papirja, ki ga zavečera pobalini vlečejo na kupe in zažigajo. Mnoge ceste pokvari še nadecestna železnica, ki ni le grdo zgrajena, ampak tudi zelo žalostno opremljena. Kot sem dejal: prevzame te res ogromnost mesta, očarajo te razgledi s tristo in štiristometerskih velikano — drugače bi si pa kar zažele lepe bele Ljubljane.

Slovenci v New Yorku so večinoma Domžalci. Imajo večinoma sezonsko delo v tovarnah slamniov in klobukov. Doselej so bili mnogi prav težkem položaju. A v zadnjem času so se razmere v Ameriki res splošno zboljšale in tako tudi ti pričakujejo boljše čase. So pa tudi brezposelni in veliki reveži med njimi: obiskal sem nekatere in njih revščina v zapuščenosti velikega mesta se zdi še bridkejša. Vsi pa so izredno prijazni in ljubeznivi. Vsem domačim pošiljajo najlepše pozdrave.

Lepo cerkev in izredno prijeten dom je ustvaril gostoljubni župnik v Bridgeportu g. Golob. Prekmurcem pastiruje. Poleg mnogih zanimivosti sem izvedel pri njem tudi tole: pri skupni karitativni akciji (združeno so vse narodnosti in veroizpovedi) so zbrali v Bridgeportu, ki šteje okrog 100.000 prebivalcev, skoro 350.000 dolarjev. Lepa vsota, kaj?

9. dec. sem se odpeljal zvečer v Cleveland. Na vzhodnih železnicah, ki so sicer vse v privatnih rokah, sem dobil kot duhovnik takoj polovično vožnjo. Tako sem plačal za dvanajsturno vožnjo na 940 km dolgi progi z najhitrejšim brzovlakom v spalnem vozu samo okrog 12 dolarjev; res malo pri ameriških železnicah, ki so mnogo dražje od naših. Na postaji v Clevelandu sta me že pričakovala gg. kaplana Slapšak in Baznik z avtomobilom in kar naenkrat smo bili pri sv. Lovrencu. Kot Ljubljancem sem kar nekam zaupno prišel h g. kanoniku Omanu, ki je častni član ljubljanskega stolnega kapitlja. Res me je sprejel nad vse ljubeznivo in že nekaj dni se počutim pri njem popolnoma domače.

V ti slovenski fari je največ Dolenjcev, zlasti iz Suhe krajine, ki so si našli dela v tukajšnjih velikih železnih tovarnah. Tako leži seveda tudi cerkev z župniščem sredi tovarniškega dima in prahu, ki delata zimsko meglo še bolj pusto in umazano. V Clevelandu, ki ma okrog 1 milijon prebivalcev in tudi svoj nebotičnik z 62 nadstropji, in njegovi neposredni bližini je celo več slovenskih far (kar je že popisal škof dr. Rožman).

Zelo razsežna je fara sv. Vida. Tamošnji župnik msgr. Ponikvar si je ob poledici pri nesrečnem padcu zlomil roko v zapustju in leži v bolnici. Neumorni kaplan g. Jager pa je v nedeljo zvečer s slovenskimi igralci in Baragovim zborom spravil na oder staro Božično igro. Z veseljem sem žel pogledat in priznati moram, da tako lepe igre nisem pričakoval. Tudi težave, ki jih imajo mladi ameriški Slovenci s svojim maternim jezikom na odru, so korajžno premagali; nekateri so bili prav vzorni. V veliki dvorani je vladala prisrčna domačnost in ljudje so s silnim navdušenjem sprejeli pozdrave škofa dr. Rožmana in vseh domačinov, ki sem jih jim prinesel.

HHRANILNICA DRAVSKE BANOVINE CELJE - LJUBLJANA - MARIBOR OBRETNINA MERA ZA VLOGE ZNASA

ZA VLOGE IN OBRESTI JAMCI DRAVSKA BANOVINA Z VSEM SVOJIM PREMOZENJEM IN VSO SVOJO DAVČNO MOČJO.

Tri dni sem tudi že malo pomagal ob 40-urni pobožnosti pri ljubeznivem g. Bombaču, župniku fare sv. Kristine. Farani so večinoma Slovenci. Spet me je ganila njihova izredna prisrčnost. Posebno lep je bil sklep pobožnosti s procesijo v cerkvi. Sestre-učiteljice so čudovito pripravile otroke. Vesel sem spoznal tudi sestri dveh gg. kaplanov, mojih tovarišev: Demšarja in Geohelija. Kako bi jima privoščil tako svidenje! Silno zanimivo je tudi, ko se ob takih prilikah zbere polno gospodov iz bližnjih far. To vam je mešanica narodov. En večer smo bili slovenski, ameriški, irski, poljski, češki in nemški duhovniki. Podobno spet drugi večer. Seveda vsi se pripeljejo v avtomobilih, ki jih sami šofirajo; saj so nekateri radi velikega mesta skoro 30 do 50 km narazen. Zanimivo je, kako se odpeljejo kar v vrsti drug za drugim. Mi seveda nismo tega vajeni, a pri teh razdaljah bi bilo težko drugače. Je pa tudi bencin trikrat cenejši kot pri nas! Sicer sem pa pozabil poudariti, da tudi večina ljudi, naših dobrih slovenskih delavcev, prihaja v avtomobilih, ki jih ob kakih pobožnostih stoji dolga vrsta pred cerkvijo na obeh straneh. — Ob ti priliki sem spoznal tudi vse slovenske clevelandske duhovnike.

27. dec., točno 25 let po svoji novi sv. maši, bo g. kanonik Oman praznoval pri svojem sv. Lovrencu srebrni novomašni jubilej. Farani, ki jim pastiruje že nad dvajset let, se izredno pripravljajo na to slovesnost. Poleg duhovnih darov mu bodo poklonili tudi krasen kelih, ki ga je izdelala ljubljanska trvdka Kregar po načrtu mojstra Plečnika — in je res nekaj čudovitega. Ob ti priliki mi bo prišla čestitka tudi večina slovenskih duhovnikov. Silno lepe čestitke je že prejel g. jubilarant od škofa dr. Rožmana in ljubljanskega stolnega kapitlja. Iskreno se jim pridružujemo tudi mi, saj je res on eden najdelavnejših in najvzornjših, pa tudi najbolj priljubljenih slovenskih ameriških župnikov.

Do 28. dec. ostanem tu, potem pa Chicago (9646 Ewing Ave. — So. Chicago — Ill. — USA). Od tam sem tudi že prejel prvo pošto iz domovine.

Da sklenem še z nekaterimi splošnimi opazkami. Polagoma se res tu razmere zelo zboljšujejo. Od Roosevelta pa pričakujejo vsi še večjega zboljšanja, saj se je doslej najbolj zavzemal za male ljudi in je to znova objubil. Vsi mu verjamejo in zaupajo; zato je tako ogromno zmagal kljub nasprotovanju velekapitala. Tudi vsi Slovenci so glasovali zanj. — Med našimi Slovenci se mora res vsak počutiti domače. Duhovniki pa so splošno deležni velike prijaznosti. Saj me je prvokrat kar ganilo, ko mi je na newyorški postaji ljubeznivo pomagal zamorec, Bog ve, katere vere, pa me je ljubeznivo ogovarjal: father (oče). Povsod te tako ljubeznivo pozdravljajo. Med stražniki n. pr. nisem našel niti enega, ki me ne bi tako ljubeznivo pozdravil, kot bi si bila najboljša prijateljica.

Iznad tovarniških dimnikov mi je skozi okno prisvetila čudovito lepa večerja zarja. V duhu izročam vsem pozdrave tukajšnjih Slovencev, pa tudi svoje — saj bo pismo vsaj deset dni hodilo do Slovenije. Vital Vodušek.

„Slovenca“ zastoni!

Kljub temu, da smo božično nagradno križanko razveljavili, je prišlo na uredništvo tako veliko število rešitev, da smo se le odločili, da izžrebamo one reševalce, ki so križanico rešili. Napake, ki se jim ni bilo mogoče izogniti, smo pri presoji upoštevali.

Zreb je naklonil »Slovenca« eno leto brezplačno sledečim reševalcem:

1. Zupančič Tomaž, rudar, Loka, 188, p. Trbovlje, I.
2. Fric Karol, Hrovača 8, p. Ribnica na Dol.
3. Iva Grič, Niš, Prvovenčanog 24.
4. Jošt Vida, dijakinja, Lipovec 5, p. Celje.
5. Franc Grič, Trata 11, p. Cerklje p. Kranju.
6. Zelenik Ferdo, Verd 125, p. Vrhnika.
7. Čeledin Stanislav, stud. phil., Gradec 68, p. Litija.
8. Napast Nežika, učiteljica, Strgonjce 21, p. Pragersko.
9. Brajša Stefanija, Split, Sinjska ulica 15-II.
10. Kocilija Franc, ključavničarski pomočnik, Topole 10, p. Mengeš.

Upamo, da smo s tem neljubo nerodnost popravili.

Na praznik sv. Treh Kraljev bo Slovenec prinesel še eno veliko nagradno križanko, ki upamo, da bo popolnoma pravilna in lahko rešljiva. Tudi za rešitev te križanke razpisujemo 10 nagrad v obliki celoletnega brezplačnega »Slovenca«.

GASILEC

ni samo mož, ki požar gasi,

„GASILEC“

je tudi strokovni list slovenskih gasilcev. Za 20.— Din dobite v letu 1937 vsak mesec okoli 15 »GASILCA« na 24 straneh. Letos bo »GASILEC« prinašal strokovne članke, ki bodo zanimivi za vsakega Stavbarstva, oskrba vode za požarne neznade na vasi, itd.

Naročite »GASILCA« pri upravi v Mariboru, Koroška cesta 5. Še danes pišite dopisnic!

Našim naročnikom!

Položnice

prilagamo v današnji izdaji »Slovenca« za vse pošne naročnike, da se z njo poravnava naročnina za čas od 1. januarja leta 1937 dalje in morebitni zaostanki iz prejšnje dobe. Prosimo vljudno vse prizadete, da se položnice poslužijo čim prej mogoče, da ne bo ovire pri dostavljanju lista.

Po teh položnicah p n naročniki tudi lahko plačajo naročnino za »Ponedeljski Slovenec«, vendar naj se to vrhu srednjega dela izrečno pripomni.

Pri tej priliki ponovno opozarjamo, da imajo pravico do »Slovenčev« smrtno-neznadne podpore samo oni p. n. naročniki, ki so imeli ob času nesreče naročnino plačano vsaj za tisti mesec, v katerem se je pripetila nezgoda.

Oni p. n. naročniki, ki bi položnice trenutno ne potrebovali, naj jo shranijo za prihodnje plačilo ali naj pridobe z njo novega naročnika.

Naročnina za dnevnik „Slovenec“

- Mesečno . . . . . Din 25.—
- četrtletno . . . . . Din 75.—
- polletno . . . . . Din 150.—
- letno . . . . . Din 300.—
- Za inozemstvo mesečno Din 40.—

Istodobno s »Slovenčev« mesečnino plačajo naši naročniki lahko tudi naročnino za naš novi opoldanski dnevnik

„Slovenski dom“

ki velja na mesec

samo 12 Din

Treba pa je na hrbtu srednjega dela položnice jasno povedati, kako naj se vknjiži poslani denar. Najbolje pa je, da se porabi za vsak časopis posebej, samo za dotični list določena položnica. — »Slovenski dom« ima ček. račun št. 10.505.

Nedeljski „Slovenec“ stane

- Mesečno . . . . . Din 8.—
- polletno . . . . . Din 48.—
- letno . . . . . Din 96.—
- Za inozemstvo mesečno . . . . . Din 10.—

„Ponedeljski Slovenec“

Tednik »Ponedeljski Slovenec« je dopolnilo dnevnika »Slovenec«, ki ob ponedeljkih ne izhaja »Ponedeljski Slovenec« prinaša čitateljem v zanimivi obliki nedeljske novice iz domovine in iz inozemstva. Posebno pazljivo zasleduje življenje naših bratov za mejami. Izčrpano poročila o vseh panogah domačega in tujega sporta za onega ki hoče bit, o vseh dogodkih tedno poučen je nujno potrebno, da si ga naroči poleg dnevnega »Slovenca«.

„Ponedeljski Slovenec“ stane

- Mesečno . . . . . Din 5.—
- polletno . . . . . Din 26.—
- letno . . . . . Din 50.—
- Za inozemstvo letno . . . . . Din 70.—

Obenem priporočamo našim prijateljem, da naroče zase ali za svoje prijatelje najbolj razširjeni slovenski katoliški tednik

„Domoljub“

ki velja za vse kraje v naši državi samo

38 Din na leto

in pa najlepši slovenski nabožni mesečnik

„Bogoljub“

ki ga uprava za Din 20.— pošilja skozi vse leto na vse strani Jugoslavije.

Svojim dragim prijateljem, ki še nimajo teh dveh listov, storite veliko dobroto in uslugo, če jim naročite vsaj enega izmed obeh.

Kakšno bo letos vreme?

Stavbenik g. Rudolf Terčelj nam piše tole zanimivosti:

Ze 26 let opazujem vreme ter zapisujem. Po teh zapiskih trdim, da bo prihodnje leto tako, kakršno je bilo vreme letos od 13. do 24. decembra t. l. to je teh 12 dni, ki pomenijo 12 mesecev za prihodnje leto 1937. Lanski moj seznam je zaznamoval sneg v oktobru, kar se je letos tudi dogodilo, seznam zadnjih dveh dni je napovedoval za november in december l. l. pa lepo južno vreme,

VREMENSKA TABELA

Na podlagi opazovanja od dne 13. do 34. decembra 1936, t. j. 12 dni, ki naj pomenijo 12 prihodnjih mesecev 1937. leta.

1936 XII. Meseci	Opazovanje od 0.0 ure do 12. ure	Opazovanje od 12. ure do 24. ure	Iz tega znači
13./XII. Januar	Napoved od 1. do 15. jan. padavine — jug	Napoved od 15. do 30. jan. deževno, južno, sneg	Malo padavin, dež in sneg, v drugi polovici
14./XII. Februar	Južno, sneg, dež	Južno, več padavin	Več padavin, jug, dež, sneg
15./XII. Marec	Južno, vedro	Južno, bolj vedro vreme	Lepo, južno, padavine, sneg
16./XII. April	Vedro, mrzlo v višini, spodaj jug	Vedro, lepo, mrzlo	Mrzlo, lepo, malo padavin
17./XII. Maj	Južno vreme, vročina	Severno visočina, vročina	Suša, vroče
18./XII. Junij	Severno, vročina	Severno, vročina	Suša, vroče
19./XII. Julij	Jug, padavine, nevihte, huda vročina	Jug, suša, vročina	Suša, vroče, nevihte nevarne
20./XII. Avgust	Lepo, noči hladne, sever	Večina hladno, lepo vreme	Suša, vroče
21./XII. September	Suho, lepo, malo padavin	Suho, lepo, v visočinah mrzače	Suša, hladno po noči, lepi dnevi
22./XII. Oktober	Suho, lepo, malo padavin	Suho, lepo, padavine, sneg	Lepo večinoma kar padavin, že sneg v višini
23./XII. November	Mrzlo, lepo	Mrzlo, lepo	Mrzlo, lepo
24./XII. December	Mrzlo, lepo, padavin malo	Mrzlo, lepo, padavine, sneg	Mrzlo, lepo, in sneženo

Iz tega sledi, da bo leto 1937 suho, da bo malo padavin, vročina pa kakor leta 1935. Suho in mrzlo pomeni dobro leto.

Drobne novice

Kaj pravite?

O Mariboru pravijo, da je postal velika orata v Jugoslavijo, posebno odkar ima mednarodni kolodvor. Inozemski turist in poslovni človek, ki prihajata k nam in sta naša zaželjena gosta, bi se morala takoj pri mariborskih vratih zadiviti nad urejenimi razmerami v naši državi in v takoj dobiti vtis, da sta stopila na kulturna tla. Kaj pa se zgodi z nesrečnikom, ki ima smolo, da se pripelje v Maribor s popolnočnim dunajskim brzoolakom ter mora izstopiti in počakati, da se z jutranjimi osebnimi vlaki odpelje proti Koroški ali v Slovensko krajino? Ali z nesrečnikom, ki mora s ponočnim brzoolakom iz Ljubljane odnesti iz Zagreba v Maribor, kamor pride ob treh zjutraj ter čaka na voze proti Koroški ali v Slovensko krajino? Kaj se zgodi? Nič! Na prsto mu je dano, da se sprehaja po Mariboru, kjer so ob teh urah osi lokali zaprti, razen beznic pri dravskem mostu, ali da se sprehaja po kolodvorskem peronu, kjer so orata v čakalnici hermetično zaprta. Ne, tako obupno ni, saj je kolodvorska restavracija odprta. Toda če se ji približa, mu zaorijo nasproti divje melodije harmonike, ki jih spremlja z vinom premočeni glasovi pijancev, ki so jih popolnito pometali iz mariborskih gostiln in jih je potem gostoljubno sprejela pod svoje okrilje mariborska kolodvorska restavracija, ki se po polnoči spremeni v bar. Če se ves utrujen in ves obupan spusti v njo, ker nikamor drugam ne more, mora cele ure prenašati orgije vinjene družbe, ki je prišla na skislo juho.

Ali je tako po vsej Jugoslaviji? Nas je sprisal češki brat, ki je menda proti pogledal skozi »mariborska orata« v našo državo in je doživel, da mu je v restavraciji, kamor se je v mrazu zatekel, neka pijandura ob zvoških harmonike in ob spremljevanju pijanega krototanja nekkih pohorskih mladeničev ter mariborskih vajencev, razlagala svojo ljubezen. Maribor bi storil prav, če bi za trezne ljudi, ki so tako nesrečni, da morajo moledovati za nočno gostoljubnost, oskrbel mirno, udobno čakalnico ali pa poseben lokal v restavraciji, kjer bodo varni pred barom in njegovimi obiskovalci. Ime Maribora to zahteva. Ugléd države to dolžnost nalaga. Usmiljenje s potniki pa tudi.

TRGOVSKE KNJIGE

registratorje, vložne mape, luknjače ter vse druge pisarniške potrebščine nudi najceneje

M. Tičar, Ljubljana

Samozastopstvo »Agrippa« kartoteke v obliki knjige

Koledar

Nedelja, 3. januarja: Nedelja po novem letu. Ime Jezus, Genovefa, devica; Anter, papež.

Ponedeljek, 4. januarja: Tit, škof; Angela Polinjska, vdova. Zadnji krajez ob 15.22. Heršel napoveduje lepo in mrzlo vreme.

Novi grobovi

† Jože Martinčič

Sv. Križ pri Litiji, 30. XII. 1936.

Kakor blisk se je razneslo po vsej fari na sv. Stefana dan, da so »žančev oče s Hovec« umrli. Ali je mogoče? Na sv. dan je še ves navdušen prepeval, kot cerkven pevec, — saj je dolgih 40 let Bogu na čast prepeval — a drugi dan pa že mrtev! Vsi smo vedeli, da boleha na srcu, a da ga tako nepričakovano položil bolezen v grob, tega pa nismo mislili, saj je bil star šele 56 let. — Ko so zvonovi zadnjč peli, je vsakdo žalosten dejal: »Škoda ga je, bil je res mož.«

Da, bil je steber v naši fari! Bil je globoko izobražen, — imel je izredno veselje do branja, — a poleg tega je bil še po naravi pesniška duša. Živel je z ljudstvom, delal in trpel za ljudstvo. Ljudje so ga ljubili, sovražnika namreč ni poznal. Ob njegovem pogrebu, se je zbrala domačega vsa fara, in tako pokazala kako ljudstvo ceni res prave moči! Bil je izrazit podelzski javni delavec. Bil je predsednik »Kmečke zveze«, dalje bil je v načelstvu »Hranilnice in posojilnice«, vedno je bil tudi občinski odbornik in tudi sedaj v njeni upravi. Kar pa je treba predvsem omeniti in kar bo še dolgo ohranilo njegov spomin med nami, je njegov idealizem, za katerega je ranjki raje trpel, kakor da bi bil popustil od svojih načel in stvari, katero je v javnem življenju naše občine vedno zastopal. Kot odlični pristaš bivše SLS je bil kremenit značaj. Ni bil danes tukaj, a jutri že tam, tega rajni Jože, ni poznal. Kot nepremakljiv steber je stal ves čas v vrstah kat. političnega življenja. V dneh glasovite JNS, je veliko prestal, a klonil niti za trenutek ni! Imel je končno izredno ljubezen do Cerkev in duhovnika. To ljubezen in živo vero je črpal skoraj vsako nedeljo pri sv. obhajilju. Zato vedno jasev, vesel družabnik. Dobrodošel povsod; vse je počival s svojim originalnim humorjem in pikro duhovitostjo! — Njegovi duši večni mir pri Bogu, preostali pa globoko sožalje.

† Franc Horvat. V Dolnji Lendavi je umrl Franc Horvat, tajnik cestnega odbora, star 31 let. Pokojni se je rodil v Turnišču v Prekmurju. Čeprav revnih staršev, je vendar šel v št. Vid v gimnazijo, pa leta 1920 je prihitel v novo gimnazijo v M. Soboto, kjer je razrede izdelal z odličnim uspehom. Imel je pesniški talent in izredno veselje za risanje. Ko je ministristvo l. 1925 višje razrede v Soboti ukinilo, je tudi on moral brez sredstev v Ljubljano. Tam je maturiral 1927. na drugi drž. gimnaziji. Po maturi se je odločil za posvetni poklic. Bil je več let slušatelj univerze, boril se je ves čas za kosček kruha, pa je omagal. Dostil, zelo dostil je trpel. Pokojni je prejšnja leta pisal tudi v »Slovenec«, dostil v »Novine« in zadnji čas v »Slovenskega gospodarja«. Zapuščena žena in enega otroka. Naj počiva v miru.

† Nenadna smrt. Med prazniki je umrl na Jesenicah carinski posrednik g. Stekar Anton. Pokojni si je ob svojem delu zgradil lep dom. Ni pa dolgo užival te svoje hiše, ki si jo je tako skrbno gradil, odšel je sredi praznikov iz srede žalujoče družine in številnih prijateljev, ki jih je imel na Jesenicah in drugod. Zalujoči ženi in sinu naše sožalje, pokojniku pa mirno večnost.

† Josip Perme, prokurist pri tvrdki Medič in Zankl, je nenadno izdihnil svojo plemenito dušo. Vse svoje življenje priden kakor čebelica, si nikdar ni privoščil primernega počitka. Zato je trpelo njegovo zdravje. Na Silvestrov dan opoldne je hitel po službenih opravkih iz pisarne na dekovni urad, kjer pa mu je nenadno postalo slabo. Zadel ga je možganska kap. Brž so ga prepeljali v Šlajmerjev dom, kjer pa je v noči na novo leto ob 2 zjutraj izdihnil. Blagi rajnik zapuščena starega očeta, g. Ivana Permeta, ki je najstarejši ljubljanski gasilec, mater, sestro ter mnogo nečakov, katere je vse iskreno ljubil in za nje očetovalno skrbel. Hudo prizadetim svojem izrekamo naše globoko sožalje, rajnemu pa naj Bog podeli svoj božji mir! Pogreb bo danes ob treh popoldne iz Ilirske ulice št. 20.

† Ludvik Dolničar, posestnik in gostilničar v Hrastju ob Savi, je umrl po dolgem bolehanju na novega leta dan. Pogreb bo danes, v nedeljo, ob dveh popoldne na pokopališču pri Devici Mariji v Polju. Blag mu spomin! Zalujoči materi naše sožalje!

† Ga. Nežika Jankole je 2. t. m. umrla v Ljubljani. Pogreb bo iz splošne bolnišnice 4. t. m. ob 2 popoldne. Naj počiva v miru! Svojem naše sožalje!

† Franc Primožič, posestnik v Skofji Loki, je na novega leta dan mirno v Gospodu zaspal, star 73 let. Pokopali ga bodo danes ob treh popoldne na mestnem pokopališču v Skofji Loki. Naj počiva v miru! Zalujoči naši sožalje!

Osebnosti

Poročil se je včeraj dr. Blejec Konrad, sodni pripravnik, z gospodično Hano Černe, hčerko viš. veterinarskega inšpektorja v pokoju. Bilo erečno!

Gg. duhovnikom ljubljanske školije!

Dokler traja bolezen sv. očeta, naj se vzame namesto doseđanje oratio imperata — oratio pro papa tamquam pro re gravi. Po sv. maši pa naj se običajnim molitvam doda za bolnega sv. očeta očenaš, zdravamarjarija in častbodi.

Škof. ordinariat v Ljubljani, dne 2. januarja 1937, št. 24.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

Vremenska napoved: Evropa: Visok pritisk s pretežno oblačnim vremenom, tu in tam dež s snegom vlada nad južno polovico Evrope. Megla v panonski nizini in na Balkanu. Nad severno Evropo se zadržuje ciklon, ki povzroča dež nad Baltičkim morjem in nad Švedsko, Jugoslavija: Oblačno in megleno vreme v celi kraljevini. Vedro je na skrajnem jugu in v vzhodnih krajih. Temperatura se je malo dvignila, najnižja je v Skoplju —9, najvišja v Hercegovnem plus 12 stopinj. Napoved za danes: prevladovalo bo oblačno vreme z meglo v dolinah in kotlinah. Tu in tam dež. Temperatura se ne bo veliko izpremenila.

— Nova tujsko-prometna postojanka. Tik pred Novim letom se je v Zirovnici, tem prijaznem trgu na Gorenjskem, ustanovilo Tujsko-prometno društvo, ki mu predseduje g. Fran Mežek, tajnik je pa g. Sepec Edvard. — Društvo se je takoj po svoji ustanovitvi zavzelo za to, da se proglasi Zirovnica za tujsko-prometni ali turistični kraj, kar bi bilo vsekakor v interesu Zirovnice in niene lepe okolice. V kratkem bo na prošnjo tega društva Zveza za tujski promet v Ljubljani priredila v Zirovnici ciklus predavanj, ki bodo med tamšnjimi krogi še bolj dvignila razumevanje za tujski promet, pa tudi vse zainteresirane poučila o ciljih in nalogah tujskega prometa. Vse informacije daje za Tujsko-prometno društvo v Zirovnici g. Fr. Mežek, restavrtar pri kolodvoru. — Želimo temu mlademu društvu v njegovem razvoju veliko uspeha in dober procvit.

— Pevski tečaj zboru pevovodij je zaradi tehničnih zaprek preložen na konec januarja in se bo začel dne 27. januarja zvečer v Vajeniškem domu v Kersnikovi (Novi) ulici; ostali spored ostane kot je bil naznanjen v okrožnicah. Sklep 29. januarja zvečer s koncertom. Vsi doseđani pri glasni veljajo za tedaj. Če bi kdo bil zadržan, a se je že priglasi, naj to takoj sporoči. Veliko priglasi se pogrešamo. Člani, ki so se udeležili tečaja v Grobljah, naj gotovo vsi pridejo. Stanovanje in hrana je preskrbljena. — Odbor.

— Dostava »Slovenca« v Kranju. Pričenši z današnjim dnevom dobe vsi cenj. naročniki v Kranju in bližnji okolici »Slovenca« na dom v prvih jutranjih urah.

Če pripravljate slavnostno pojedino

ali vsakdanjo hrano, ne pozabi na »Jajnine-Pekatec«. To ti je prava delikatosa.

— Združenje učitelstva meščanskih šol je imelo v Belgradu dne 29. in 30. decembra 1936 sejo glavnega odbora. Ker je sprejeto v finančni zakon pooblastilo, da sme g. minister prosvete izmenjati in dopolniti zakon za meščanske šole, je bil izvoljen štiričlanski odbor, da izdela izpremembe in dopolnila za nov zakon o meščanskih šolah. Ta odbor je dobil načelne smernice in je svoje delo naslonil na predložena projekta novega samostojnega zakona za meščanske šole od strani odbora za dravsko in osebka za savsko banovino. Na ta način izpolnjeni zakonski načrti bo predložen ministristvu prosvete. Združenje je izdalo ob svoji petnajstletni pregled organizatoričnega dela v obliki spominke knjige, katero je glavni odbor izročil g. ministru prosvete. Glavni odbor je razpravljal o vseh stanovskih zadevah in sprejel načrt pravil o Prosvetni zbornici. Razpravljalo se je tudi o II. vseslovenskem pedagoškem kongresu, ki bo v Ljubljani v začetku septembra 1937.

— Kmetovalci očistite deteljno seme! Koliko važnosti in vrednosti je čisto seme, ve vsak gospodar. Pa le malo je skrbnih, ki bi to tudi dejansko upoštevali. Če tudi je stiska za denar, vendar si lahko očistite deteljno seme za majhen denar pri banovinski kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Mariboru, Vrbanova 33. Sedaj se začne čas za to opravilo, da ne bode v bodočem letu tarnali o predenici in drugem plevlu v deteljščih, zato se poslužite čistilne naprave pri gornji postaji.

— Gibanje ljudstva v Ljutomeru. Luč sveta je zagledalo v naši fari 140 otrok, umrlo jih je 82 in v srečni zakonski stan je stopilo 77 parov.

— Nesreča na Silvestrovu. Zadnji dan lankega leta so delavci v vasi Drenovec pri Vinici v Beli krajini v gozdu z dinamitom razstreljevali drva. Pri tem se je vnel naboj. Pri eksploziji je bil močno ranjen v obraz 20-letni delavec Mate

Fugina, ki je bil prepeljan v ljubljansko bolnišnico. Je v nevarnosti, da popolnoma izgubi vid.

— PRI RAZPOKANI KOŽI, ozeblinah, lišajih in izpuščajih čudovito deluje »OBLAKOVO KAMILICNO MAZILO«.

— Požar v Tacnu. V novoletnem jutru okoli pol 5. je pričelo goreti v Tacnu pod Šmaro gor. Vnelo se je leseno in s slamo krito gospodarsko poslopje posestnika Tršana. Ljudje so bili deloma še pokonci ter so takoj pritekli na pomoč. Na kraj požara sta prihiteli požarni brambi iz Tacna in Pirnič, ki sta skušala omejiti požar, da se ne bi razširil še na druga poslopja, kar se jima je po daljšem naporu tudi posrečilo. Gospodarsko poslopje je pogorelo skoraj do tal, pri tem pa tudi večja zaloga mrve in kmečkega orodja. Gasilci so imeli mnogo truda s tem, ker je voda zmrzovala. Posestnik Tršan trpi veliko škodo. Domnevajo, da je bil požar podtaknjen ali pa ga je povzročil kdo, ki je v mrvi prenočeval in kadil.

Na svetovno razstavo v Pariz se bomo peljali z odprtim avtobusom v dveh različnih variantah. Prva varianta od 6. do

20. junija in od 1. do 15. avgusta: Ljubljana, Lienz, Innsbruck, Konstanz, Schaffhausen, Strassbourg, Nancy, Pariz, Saarbrücken, Stuttgart, München, Heiligenblut, Ljubljana. Druga varianta: od 4. do 18. julija in od 5. do 19. septembra: Ljubljana, Benetke, Gardsko jezero, Milan, Turin, Mont Cenis, Grenoble, Lyon, Pariz, Basel, Luzern, St. Moritz, Bolzano, Ljubljana. Vsako potovanje bo trajalo 15 dni. Poleg tega se bodo vršili izleti v Benetke, Monte Carlo, Nizzo, Rim, Grossglockner, Salzkammergut, Češko, Dolomite, Dubrovnik in Maria Zell in bo še več krajših potovanj po tuzemstvu. Zahtevajte prospekte. Prijave in podrobne informacije v Okornovi izletni pisarni, Ljubljana, hotel »Slone«.

— Kdo kaj ve? Prosim, kdo ve, kje je Jožef Bizjak, star 72 let, srednje postave, oblečen v siv lahek cagast suknič in v cagaste rjave hlače, na glavi ima čepico. Je brez vsake potne izkaznice in je precej pomankljiv v razumu. Doma je od Sv. Križa na Vipavskem. Odšel je iz Brezovice 18. decembra. Kdor bi vedel zanj, naj mi sporoči. Poštno bom poravnala. — Rozalija Remškar, Brezovica pri Ljubljani št. 102.

— Nove knjige. Viser Dolores-Pucelj Janez, Pevček, povest (Ljudska knjižnica 61. zv.), 30 din, vezana 40 din; Mattanovich inž. Drago, Elektrotehnika II. del: proizvodnja, razdelitev in uporaba električne energije, vezana 80 din; Bevk F., Izlet na Špansko, potopisne črtice, 12 din; Bevk Fr., I mori ritornano (Mrtvi se vračajo), 12 din; Biblioteka za pouk in zabavo, 19. zvezek: Dreknja, Beg iz življenja in drugi apisi, 10 din; Golia

Pavel, Pesmi, vezana 40 din; Grafenauer dr. Iv., Karolinška kateheza ter izvor Brižinskih spomenikov (Razprave, 13. zvezek), 60 din; Jalen Janez, Lesena peč, norbava burka v 3 dejanjih, 16 din; Grčar Jakob, Deviška zemlja v krvi, zapiski vojnega ujetnika iz Sibirije, 28 din, vezano 40 din; Delak Ferdo, Rekovnjači, romantična odrska zgodba v 7 slikah, 20 din; Kuret Niko, Jurij Kozjak, narodna igra, 20 din; Ramovš dr. Fran, Kratka zgodovina slovenskega jezika, vez. 110 din; S. M. Simforoza, Bl. Gemma Galgani, biser Srca Jezusovega, 20 din, vezana 30 din; Ličan, Spomini iz Sibirije, 12 din; Pirnat Zlata, Bibliografija del slovenskih pisateljev do konca leta 1935, 24 din; Kegljevič Marko, Sportno kegljanje, vez 35 din. Knjige ima v zalogi Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

— Da boste stalno zdravi je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srea, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

»Ali je kaj novega?«
»Ja — tisti simulant na št. 8 je umrl.«

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec

naravne **FRANZ JOSEF** grenčice.

Registrirano od Min. soc. pol. in nar. zdr. S. br. 15.483 od 28. V. 1936.

Kaj dela socialno ministristvo

Nekaj podatkov o delu in načrtih ministristva za socialno politiko in narodno zdravje

Belgrad, 1. januarja.

Morda je malo katero drugo ministristvo stalo pred toliko nerešenimi in perečimi vprašanji, kakor pa je stalo ministristvo za socialno politiko in narodno zdravje, ko je sedanja kr. vlada prevzela oblast v državi. To so predvsem najrazličnejša socialna vprašanja, ki jih je gospodarska kriza prignala do vrhunca, prejšnji režim se pa za njihovo rešitev ni dosti brigal ter je smatral za važnejše prirejanje raznih drago plačanih jeonesarskih shodov v Nišu, Sarajevu in Novem Sadu ter Banja luki. Delavstvo pod prejšnjimi režimi ni moglo na noben način nastopati za svoje pravice, ker so ga oblastniki takoj ob najmanjšem takim poskusu razglajali za protidržavne elemente in za nevarne rušilce obstoječega družabnega reda. Sedanja vlada je takoj ob svojem nastopu uvidela, da je pravica na strani delavstva ter mu je na široko ravno po zaslugi tako resornega ministra g. Cvetkoviča ter notranjega ministra g. dr. Korošca naširoko odprla pot za zakonito borbo za zboljšanje gmotnega položaja. Delavstvo se je te možnosti poslužilo v taki meri, kakor še ne pod nobeno vlado, kar smo jih imeli do danes v naši državi. To leto smo namreč imeli v državi na stotine delavskih stavk. Ob tej priliki se je pa tudi prvokrat pri nas dogodilo to, da se je vlada postavila odločno na stran delavstva in ga v borbi za dosego svojih pravic še podprla. Zavzemanje vlade, da se delavske mezde izboljšajo, so rodile popoln uspeh ter so se delavske plače v resnici povsod popravile.

Ze pri presoji samo tega vprašanja se vidi ogromna razlika med prejšnjimi vladami in sedanjno, ki je takoj po svojem nastopu izdelala tudi svoj socialni program, ki ga dosledno izvaja. V smislu tega programa, se je ministristvo takoj lotilo rešitve predvsem treh najvažnejših vprašanj, in to: razširitve pokojninskega zavarovanja na celo državo, ureditve vprašanja minimalnih delavskih mezd ter vprašanja starostnega zavarovanja delavstva in zavarovanja za slučaj onemoglosti.

Za ureditev teh vprašanj se je od vsega začetka mnogo trudil resorni minister Cvetkovič, z njim pa oba slovenska ministra gg. dr. Korošec in dr. Krek.

Da vlada teh socialnih uredb ni napovedala samo zaradi svoje reklame, kakor so to delale prejšnje vlade, je dokaz to, da je ministristvo za soc. politiko in nar. zdravje vse tri uredbe že tudi izdelalo in bodo vse tri tudi še v tem proračunskem letu izdane.

Prva bo izdana uredba o minimalnih delavskih mezdah. To uredbu je v načelu že sprejel tudi ministristki svet ter je sklenil, da jo mora proučiti še ekonomsko-finančni komitet ministristov, ki mora izdelati tudi definitivni tekst uredbu. Ta odbor se je te dni že sestel in sedaj proučuje omenjeno uredbu, s katero bo delavstvo imelo še bolj zaščitene svoje pravice.

Ministristvo je nadalje podpiralo vse akcije za zidanje delavskih domov in stanovanj ter namestila s posebno uredbu organizirati tudi zimske podpore brezposelnega delavstva po celi državi. Za vzdrževanje in podpiranje brezposelnih bo po tej uredbi moral prispevati vsak državljan, ki je uslužben bodisi v državi ali privatni službi. Iz sredstev, ki se bodo na ta način zbrala, se bodo podpirali brezposelni ter tudi zidala delavska stano-

vanja in vzgojevališča za otroke brezposelnih delavskih družin. Vlada se je pri reševanju tega vprašanja postavila na stališče, da ne sme nihče v naši državi stradati.

Brezposelnost pa pobija vlada z velikimi javnimi deli, ki jih izvaja po celi državi. Po zatrtjevanju objektivnih krogov, se v naši državi še nikdar ni toliko delalo, kakor pod to vlado. Na ta način je dobilo na tisoče in tisoče delavcev zaslužek.

Ministristvo soc. politike in nar. zdravja pa pri izvajanju svojega programa tudi ni pozabilo na najbednejše med bednimi — na vojne invalide, ki jih je zadnja sprememba invalidskega zakona zelo prikrasjala v njihovih pravicah. Po novem invalidskem zakonu bodo zopet tisoči in tisoči invalidov, ki so na bojiščih pustili svoje zdravje in ude ter so sedaj hodili okoli slabši od navadnih beračev, dobili zopet svoje pravice nazaj ter bodo zopet prejeli invalidnino.

Polno pozornost je ministristvo za socialno politiko in narodno zdravje posvečalo tudi našim izseljencem, ki jih imamo strahotno število okoli 1 milijona. To leto se je izselilo iz naše države v razne evropske in izvenevropske države okoli 12.000 ljudi, vrnilo se jih je pa v domovino okoli 4000, tako da lahko računamo s čistim odlivom 8000 oseb. Zadnja leta v bivši Avstro-ogrski se je iz ozemlja naše kraljevine letno izseljevalo do 50 tisoč ljudi. Za izseljence se Avstrija kakor tudi Madžarska sploh nista nič brigale. Bilo jima je celo še drago, da se je ravno slovenski element najbolj izseljeval. Ministristvo za soc. politiko se trudi, da bi doseglo, da bi se čim več naših izseljencev zopet vrnilo v domovino, ker so možnosti za notranjo kolonizacijo pri nas še vedno dane. Ministristvo pa pošilja med izseljence tudi izseljenske duhovnike ter učitelje, ki vzgajajo našo tamno mladino. Delovanje izseljenskih duhovnikov ter učiteljev našelnic izseljenskega oddelka v ministristvu za soc. politiko in nar. zdravje g. Arnički ne more dovolj prehaliti. Pravil je, da je obisk ljubljanskega knezoškofa slovenskih naselbin v Ameriki napravil na naše izseljence grandiozen vtis. Kjer je le mogoče se ustanovljajo v vseh državah, v katerih žive naši izseljenci, naši konzulati. Tako se bo v kratkem ustanovil naš konzulat tudi v Teheranu, te dni se je pa odprl v San Franciscu. Izseljenski odesk se trudi ter je tudi že to dosegel, da se bodo dosegle razne olajšave za reguliranje vojaške službe za izseljence, vprašanje njihovega državljanstva, zaščite prihrankov izseljencev in podobno.

Veliko delavnost ter vsestransko udejstvovanje je ministristvo za soc. politiko in nar. zdravje razvilo tudi pri povzdigi zdravstvenega stanja v državi. To z graditvijo ali pa z razširitvijo obstoječih bolnišnic in paviljonov, bodisi s forsiranjem prekrbe prebivalstva s pitno vodo v brezvodnih krajih. V tem pogledu razvijajo vso svojo delavnost posebno Higijenski zavodi.

Po zaslugi sedanje vsade se bo tudi rešilo vprašanje razširitve ljubljanske bolnišnice.

Poravnajte naročnino!

Za pet tihih minut

(Za praznik Jezusovega imena.)

»Poglavarji ljudstva in starešine!... bodi znano osem vam in osemu izraelskemu ljudstvu, da v imenu Jezusa Kristusova, Nazarečana, ki ste ga vi križali, ki ga je pa Bog obudil od mrtvih, — po njem stoji ta pred nami zdrav. On je kamen, ki ste ga vi zidarji zaorgli, ki je pa postal vogelni kamen. In v nikomer drugem ni zveličanja, kakaj nobeno drugo ime pod nebom ni dano, da bi se mogli v njem zveličati« (Apd 4, 9—12). Tako je govoril apostol Peter ne dolgo po proem binškošnem prazniku, ko se je s svojim apostolskim lovarišem Janezom pred velikim zborom v Jeruzalemu zagovarjal zaradi ozdravljenja hromega človeka.

Morda ni bilo nikdar bolj potrebno, to osnovalo resnico bolj glasno oznanjevati ko danes. Zidarji nenehno družabnega in gospodarskega reda ostajajo in izdelujejo načrte za novo obnovo. Naj so od leve ali desne, v enem so složni: zidati hočejo brez vogelnega kamna Jezusa Kristusova križanega; v tem so složni: na mesto Jezusovega imena je treba postaviti drugo ime, v katerem bi se mogli ljudje osrečiti. V tem pa je usodna zmotna, da se gradba družabnega organizma zamenjava z gradbo materialne stabe. Palača se gradi iz mehanično obdelane snovi, družabni organizem pa iz živih ljudi, ki se ne dajo obdelati z dletom in klavdom, temveč samo duhovno, od znotraj. Kamenje v zgradbi daje cement in železo, člene družabnega organizma pa spajajo moralne vezi, ki so duhovne narave. In to vse nam vodi zopet k tisti, prvi hip paradoksn, toda tako globoko resnični Jezusovi besedi: »ščitite in najprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse to se vam bo na narjelo« (Mt 6, 33). Človek, hoče se osvoboditi Boga, njegovega sladkega jarma in slahkega bremenca, nezgodno pade v sužnjost materije, samega sebe in svojih gonov in nalaga sužnjški jarem slovočevku. Le »ako vas Sin osvobodil, boste zares svobodni« (Jan 8, 36). »V nikomer drugem ni zveličanja; kakaj nobeno drugo ime pod nebom ni dano, da bi se mogli v njem zveličati« (Apd 4, 12).

Jubilej ruskega učenjaka med Slovenci

Univ. prof. inž. A. Kopylov - 60 letnik

Našega jubilaranta nam je dala prostrana Rusija baš na novoletni dan 1877. I. Naključje je hotelo, da se ob tej obletnici prof. Kopylov nahaja med nami Slovenci, daleč proč od svojega rodnega kraja Kijeva, kjer je dobil srednješolsko izobrazbo; po maturi 1894. leta se je posvetil visokošolskim študijem, in sicer je študiral na tehnološkem inštitutu na strojnem oddelku v Harkovu in Petrogradu. Izpopolnjeval se je tudi na nemških visokih šolah, in sicer se je dalj časa zadrževal v Aachenju na strojnem oddelku visoke tehn. šole. Po vsestranski strokovni teoretični izobrazbi je dobil l. 1905. diplomu na tehnološkem inštitutu v Petrogradu. Pred diplomu se je že praktično udeleževal pri t. Mevins v Harkovu, kjer se je bavil s projektiranjem rudniških strojnih naprav, ki jih je pozneje pri izvedbi tudi osebno vodil na svinčenem rudniku v Fasnalu na Kavkazu. Vendar se je že takoj po diplomu posvetil poklicu, ki mu je ostal do danes zvest in ki se ga v svojem ljubeznijem oklepa in procvit naše edine montanistike v Jugoslaviji. Prešel je vse začetne težave, ki so zvezane s to službo, od asistenta za toplotne stroje v politehniškem inštitutu v Petrogradu, do učitelja za strojeslovje v kijeveskem politehniškem inštitutu, dokler ni l. 1909. postal docent in dosegel nato l. 1912. profesuro za strojeslovje na Donskem politehni. inštitutu. Preobrat v Rusiji ga je prisilil v emigracijo in po prehodni službi na nemški visoki tehniški šoli v Pragi je prevzel l. 1925. po odhodu prof. inž. A. Mitinskega stolico za rudarsko strojeslovje na rudarskem odd. tehn. fakultete univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Z vsjo ljubeznijem se je oklenil rudarskega oddelka in mnogo truda je žrtvoval za ta oddelak, ki ga je vzorno organiziral in mu več let načeloval kot starešina. Kot preizkušen pedagog z dolgoletno prakso daje našim montanistom solidno znanje na pot v prakso. Temeljito in obsežno znanje v strojni stroki pokazuje prof. Kopylov v izgradbi monotermitične teorije, katero delo je izredno prispevek teoriji strojev, ker v zelo pregledni in jasni sliki združuje delovne vse vrste strojev.

Poudariti je treba jubilarantove zasluge za obstoj naše montanistike, ko je bila ista pred leti vsled personalnih pomanjkljivosti v težkem stanju in ko se je z vsjo vneto in požrtvovalno ljubeznijem boril, da ji oskrbi sigurnejšo bodočnost. Ni se strašil dela in potov; povsod se je energično zavzel in znal tudi doseči uspehe, za kar mu Slovenci dolgujemo iskreno zahvalo, želeč mu še dolgo let plodonosnega dela v korist naše mlade montanistike, ki z upravičenostjo računa na jubilarantovo preizkušeno pomoč tudi še v naprej. Želimo iskreno, da se počuti današnji jubilarant v naši sredini kot brat med brati in da vzljubi hribovito Slovenijo kakor ruske ravnine.

Dol pri Hrasniku

Sola. Pomanjkljiv pouk na šoli v Turjem vzbuja med ljudmi mnogo nevolje. Na šoli je 133 otrok, a samo ena učna moč. Splošna želja ljudi je, da bi skoro dobili dobrega učitelja.

Farna univerza. Predavanje dr. Breclja je ljudi zelo presenetilo. Udeležilo se ga je več sto odraslih, ki so s popolno pozornostjo sledili predavatelju. Prihodnje predavanje bo v nedeljo 17. januarja. Predaval bo pisatelj Mirko Javornik iz Ljubljane o Španiji in revoluciji. Predavanje bodo spremljale skioptične slike.

Cerkvene petje. Zadnje nedeljo so pri pozni maši prvič peli in recitali sveto mašo ministranti v novih oblekah. Odslej bodo peli redno pri drugi sveti maši. Nekaterim to petje zelo ugaja, drugi pa tožijo, da je preveč žalostno, ko ne slišijo orgel vmes. Splošna sodba pa je, da bi bil takšen otroški zbor potreben. Šeasoma bo nastal in tako dobro bo pel, da bodo vsi z njim zadovoljni.

Pri nas ni krise. Gostilne so vse polne preko Gospodovih dni, na veselilih se trgajo za vstopnice. Nekateri so se veselili novega leta in so ga pijano pričakali. Kaka kriza!

Ljubljanske vesti

Mestna ogrevalnica ima dovolj kuriva

V svoji božični številki je ljubljansko »Jutro« prineslo sentimentalen podlistek o ubogih brezdomcih, ki zmrzujejo v mestni ogrevalnici. Podlistek je očitno zamišljen kot literarna umetnina ter je bil v tej obliki tudi objavljen. Avtorju je treba priznati neko stilistično spretnost, vendar pa so njegovi podatki od konca do kraja izmišljeni in netočni. Ako je avtor nameraval ta svoj podlistek objaviti, da obudi v ljudih čut usmiljenja, je njegovo literarno opisovanje in pretiravanje morda na mestu. Ako pa je »Jutro« hotelo priobčiti kakšno senzacionalno odkritje, potem je napravilo mestni občini silno krivico. Znano je, da rezevi v opisovanju svoje bede in stiske radi slikajo vse črno in prav možno je, da je avtor tistega podlistka nasledel pripovedovanju in spretni inescenaciji.

Resnica je namreč prav nasprotna: brezdomci, ki se zatekajo v mestno ogrevalnico, imajo vedno dovolj kuriva in morajo pozimi kuriti kolikor hočejo. Ako jim slučajno kdaj zmanjka kuriva so tega sami krivi, ker bi jim mestna občina takoj poslala kurivo, samo če bi jo nato spomnili. Mestni župan dr. Adlešič je sam preiskal vso zadevo in ugotovil, da o pomanjkanju kuriva v mestni ogrevalnici ni niti govora. Da pa je mestna občinska uprava, tudi v mestni ogrevalnici odpravila nerednosti, ki so se včasih dogajale, je popolnoma na mestu. Pod županom dr. Pucem je bila ogrevalnica pri mestni klavnicni hkrati stanovanje dveh družin s kakimi 15 otroki, ki so ždeli v enem delu dvorane, v drugem delu dvorane pa se je drenjalo kakih 70 brezdomcev. Otroci so seveda videli in čuli marsikaj, česar ne bi smeli. To pod županom dr. Adlešičem sedaj ni več mogoče.

Ganljivo je tudi usmiljenje Delavske zbornice, ki je po poročilu »Jutra« poslala kar pol tone premoga v mestno ogrevalnico. Pol tone premoga velja danes največ 220 Din in gospodje iz Delavske zbornice zaslužijo resnično priznanje za svojo velkodušnost in za svojo moralno pomoč »Jutrovim« poročilom.

»Jutra« pa svetujemo, naj si drugič za božične slagerije izbere kak drug predmet, ne pa nereščenosti, ki spadajo pač v svet pesniške fantazije.

— Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. 8. br. 80474/35.

l Fran Novak na zadnji poti. Na novega leta dan popoldne so številni častilci, odličniki, etanoveški tovariši, stenografi in drugo občinstvo spremili na njegovi zadnji poti očeta slovenske stenografije pokojnega ravnatelja g. Frana Novaka. Spreved se je razvil izpred mrtvašnice Leonišča. V sprevedu so med drugimi šli: ban dr. Marko Natlačan, mestni župan dr. Jure Adlešič, skoraj vsi načelniki banške uprave, ravnatelj ljubljanskih srednješolskih, meščanskih in osnovnih šol, zastopniki stenografskih društev, zastopniki iz pokojnikovega rojstnega kraja Mengša ter iz Radomelj in drugi. Pri odprtem grobu se je prvi poslovil od pokojnika predsednik stenografskega društva v Ljubljani prof. dr. Blaž Svetelj, nato predsednik hrvaškega stenografskega društva Nikola Žic in predsednik mariborskega stenografskega društva prof. dr. Anton Dolar. Sožalne brzojavke k pokojnikovim emrti pa so izrekli stenografska društva iz cele Jugoslavije. Nad vse zaslužnemu Fr. Novaku ohranimo časten spomin!

l Abonente reda Četrte ljudne opozarjamo, da imajo prihodnji teden dve predstavi za svoj abonma, to pa zato, ker sta o božiču dva četrta izpadla. V torek je predstava v operi »La Boheme«; v četrtek pa v drami »Atentat«.

l Slovensko Zdravniško društvo v Ljubljani vabi vse gg. zdravnike in medicince k ogledu zgradbe nove III. drž. realne gimnazije v Ljubljani na praznik, dne 6. januarja 1937 ob 11. uri popoldne. Nova učna stavba je zgrajena na osnovah moderne šolske in splošne higijene in jo zaradi tega štejejo med standardne stavbe na tem polju v naši državi. Na vsak način je potrebno, da se seznanijo tudi naši zdravniki in medicinci s šolsko-higienskimi predpisi, ki prihajajo v upoštevanje za take stavbe in so pri gornji stavbi v polni meri upoštevanji.

l Železniškemu ravnateljstvu. Pred kratkim smo čitali v »Slovincu«, kakšne nepravilne dela občinstvu železniki prelaz na Tyrševi cesti, kjer se zapira prehod samo ob času, ko vozijo vlaki čez cesto in kadar se menjavajo stroji došlih vlakov; pešci pa imajo tudi prehod nad tiri. Vse drugačen je položaj prehoda čez gorenjsko in kamniško progjo ob Janševji ulici v Šiški. Tam vozijo vlaki, premika se dan in noč, en sam čuvaj pri zapornicah, razsvetljava slaba tako, da se človek mora čuditi kako potrpečljivo prenašajo ljudje to nevzdržno stanje. Naj si le ogledajo odločujoči činitelji, kako beže otroci in odrasli od obeh strani čez progjo, stroji pa večkrat proti njim, ob času ko vse hiti v šolo za Bežigrad, odn. v Šiško, na trg, kolodvor, v cerkev in ne vem kam še; tu je treba res skrajne previdnosti, da se ne zgodi nesreča. Sicer pa etarejši Šiškarji še dobro pomnijo, ko se je pred leti smrtno pomearečila na tem prelazu žena šišenskega cerkovnika Sojerja. Tam čakaš vsak dan parkrat po 15 min. in še več, ko premikajo kar s celimi vlaki, doker ne zranžirajo vsak posamezen voz; pa be se vendar dal pri kolikajki dobri volji premik uravnati tako, da bi bilo pomagano občinstvu, ne da bi vsled tega služba preveč trpela. Če hočeš, da ne zamudiš vlaka, moraš od vzhodnega dela Šiške najmanj pol ure prej zdoma, kar bi bilo sicer potrebno. Vse godranje in zabavljanje čez take nevzdržne razmere, ki bodo pa od dne do dne elabješe, ker je železniki promet vedno večji, mesto se pa na obeh straneh prelaza kar vidno širi. Odpomoč je nujno potrebna in mi kot lajki mislimo, da bi se dala ta zapreka najlažje odpraviti, če bi se vsaj za pešce napravil ozek prehod s primernim stopniščem pod progjo. Železniško upravo pa prosimo, naj ne prezira takih neodločljivih potreb.

l Mnogokratnik za odmero davščine od prireditelja na vrednosti v okoliščini mestne občine ljubljanske, se je določil za mesec oktober, novembra in prvo polovico meseca decembra 1936 na 10 l Režiserji in maskerski tečaj se bo začel jutri, 4. januarja, v Vajenskem domu. Kersnikova ulica (zraven Slamiča). Prijavljenci naj se zberejo tam še pred 10 popoldne, da uredimo vse zaradi prenočitve in hrane.

l Darovano blago zastavili. Za božične praznike so mestna občina in razna dobrodelna društva

podarila okoli 1500 revnim družina, otrokom in brezposelnim primerna darila, največ obleke in čevljev. Velika večina teh daril je prišla v roke res potrebnim, med tolikim številom obdarovancev pa se je seveda sem in tja našel tudi kdo, ki je bolj potreboval denar, pa najso bo to za frakelj žganja ali za kaj drugega. Pripetili so se primeri, da so ljudje še isti večer, ko so darilo prejeli, ga prodali pod ceno, nekateri pa so ga nesli v zastavljalnico. Mestna občina je do sedaj našla v mestni zastavljalnici več takih zavojev, ki so jih obdarovanci prejeli od mestne občine, nato pa takoj odnesli v zastavljalnico. V vseh teh primerih je uvedena prekiskava.

23. dražba kož

divjadi na velesesjmu, dne 25. januarja 1937. Pošljite nemudoma blago na naslov: Ljubljana, »Divja koža«, — Velesesjem.

l Judje silijo v Ljubljano. Boj ljubljanskih trgovcev je v zadnjem času naperjen proti krošnjarstvu, ki se je razpaslo v vseh možnih oblikah in ki s svojo umazano konkurenco močno škodujejo detajlni trgovini. Predvsem to su krivonosji tuji iz tujine. Ti prihajajo v Jugoslavijo kot v obljudbeno deželo, da ponujajo blago ter se pri tem lažejo, da prodajajo pristno angleško manufakturo, v resnici pa blago kupijo pri nas, seveda pri raznih zagrebških židovskih tvrdkah. Govoriti znajo sladko in zaupljivo Kranjci jim radi nasedajo. Naše oblasti imajo premalo iniciative in odločnosti, da bi zatrle to neupravičeno trgovino. Za novega leta dan pa je ljubljanska policija prejela ovadbo — nepodpisano seveda — iz Zagreba, da je v nekem ljubljanskem hotelu žid Maks Silberstein z Dunaja, ki je v Zagrebu pri neki židovski tvrdki kupil toliko in toliko blaga ter ga sedaj razpečava v Ljubljani. Policija je poiskala žida, pri njem pa je našla blaga samo še za eno obleko, drugo je prebrisani židek že vse prodal. Židek je v naglici še raztrgal razna potrdila, koliko je blaga že prodal, toda to mu ni pomagalo, ker so detektivni kočke pobotnice zleplili in jih priložili k ovadbi. Pri židu je našla policija tudi srednji znesek denarja, ki ga je prav tako tudi zaplenila. Žid ima pravljen potni list, izdan na Dunaju in veljaven za vse države, ima pa seveda pretežno jugoslovanska viza. Žid je potni list dobil pod pretežvo, da ima v Jugoslaviji trgovinske uprave, kakšne, to smo videli sedaj.

Dr. Josip Voršič:

Vrhovno sodišče za Slovenijo v Ljubljano!

Takoj po vojni je posle vrhovnega sodišča za Slovenijo izvrševalo višje deželno sodišče v Ljubljani. Z uredbo od 28. novembra 1919, Ur. l. 779 (oz. zak. od 30. januarja 1922, Ur. l. 212/22) je bilo za področje Slovenije in Dalmacije ustanovljeno Vrhovno (kascijsko) sodišče kot oddelek B hrvaškega Stola sedmorice v Zagrebu, ki mu je bil dodeljen tudi Vrhovni državni pravdnik. Univ. prof. dr. Škerlj piše v knjigi »Slovinci v desetletju 1918—1928«, da je do tega prišlo po prizadevanju takratne dalmatinske pokrajinske vlade, ki je hotela, da dobi Vrhovno sodišče za Slovenijo in Dalmacijo v Ljubljani, da pa so bile želje nekaterih vplivnih Dalmatincev uprte uprav na Zagreb. Tako je prišlo do tega, da je Slovenija prišla ob svoje Vrhovno sodišče v Ljubljani ter je isto moralo postati privesek hrvaškega Stola sedmorice v Zagrebu in to brez stvarne potrebe. Ako ima Črna gora svojo kasacijo na Cetinju, Bosna—Hercegovina v Sarajevu, Vojvodina v Novem Sadu, Srbija v Belgradu, Hrvatska in Slavonija v Zagrebu, bi pač imela tudi Slovenija isto pravico, kot vse druge pokrajine v državi. Z dejstvom pa, da se je zaradi osebnih ambicij nekaterih Slovincij odvezlo to, kar imajo vse druge pokrajine v svojih središčih, je nastala za nas dvojna škoda: prvič Ljubljani s tem, da se ji je odtegnilo uradništvo na najvišjih položajih ter jo z odvzetjem te najvišje instance potisnilo še bolj na položaj provincialnega mesta, drugič pa se je škodovalo slovenskemu Vrhovnemu sodišču samemu, kajti namestili so ga v Zagrebu v naravnost mizerne prostore, ki so svoječasnno baje služili kot hlev nekih aristokratov. V teh prostorih se slovenska kasacija še danes nahaja in je zaradi povečanja števila sodnikov celo poslovanje zelo otežkočeno, ko prostori docela nedostajajo, tako glede obsega, kakor tudi glede oblike in opreme. Razen tega pa je treba opozoriti na dejstvo, da naša kasacija ne razpolaga z nikakršno knjižnico. Pač je tam nekaj najnujnejših knjig, vendar je vsakemu — tudi laiku — jasno, da si zares uspešne delovanja Vrhovnega sodišča ni mogoče misliti brez obširne biblioteke. Baš to pa imamo v Centralni knjižnici in justični palači v Ljubljani, ki po svoji vzorno zbrani juridični strokovni literaturi in po svojem obsegu brezdvomno prednjači vsem drugim tovrstnim knjižnicam v državi. Da naj bo judikatura na višku, je pač neobhodno potrebna tudi knjižnica. Ako je ista dostopna nižjim instancam in Ljubljani, ne pa Vrhovni instanci v Zagrebu, je to pač ironija! Da pa so odločbe naše kasacije kljub temu kvalitetno na dostojni višini, gre zasluga pač edinole visoki strokovni izobrazbi naših kascijskih sodnikov.

Pogresnost namestitve slovenske kasacije v Zagrebu kot od B Stola sedmorice pa je imela še vse dalekosežne posledice. Predvsem to, da so jo vedno smatrali le kot pododdelek hrvaške kasacije. Zaradi tega je naša kasacija imela do nedavnega samo podpredsednika, dočim je bilo predsedniško mesto pridržano hrvaški kasaciji. Nadalje je bilo budžetiranje za odd. A in B skupno, a glede finančnih izdatkov je do letošnjega leta odločal predsednik hrvaške kasacije. Šele sedanja vlada je oddelila vsakemu svoje in tako vpostavila pravično razmerje. Čeprav sta po zakonu o organizaciji sodišč obe kasaciji enakopravni, se dejansko tega ni izvajalo. Kot primer se navaja določba zakona o volitvah narodnih poslancev, po kateri funkcionirajo kot člani glavnega volilnega odbora predsedniki vrhovnih sodišč, a se je to izvajalo tako, da predsednik hrvaške kasacije zastopa tudi slovenske kraje; torej je bila edina izjema le za Slovenijo, da ni bila zastopana po svojih najvišjih sodnikih.

Tudi naziv »Stol sedmorice« je za slovensko kasacijo docela neumestno. Ne glede na to, da je hrvaška kasacija odvrnja označbo z »A«, a slovensko-dalmatinska je »B« morala obdržati, treba opozoriti na dejstvo, da je naziv »Stol sedmorice« hrvaški historični naziv za vrhovno sodišče za bivšo Hrvatsko, na katerem so sodili v senatih po sedem sodnikov. Po naših sedanjih zakonih pa sodijo na Vrhovnih sodiščih v senatih po pet sodnikov. — Nam pa niti ni treba hrvaških zgodovinskih nazivov, niti oni ne odgovarjajo resničnemu današnjemu stanju; najmanj pa je upravičen pri-

l Redni shod križanske moške kongregacije danes zvečer ob šestih. Prosimo zanesljivo in polnoštevilno!

l Posetnike novih hiš vjudno vabimo na sestanek, ki bo v nedeljo, dne 10. januarja 1937 ob 10. popoldne v novi dvorani Collegium Seraphicum, vhod iz pasazje v Franciškovski ulici. Na sestanku bodo izbrani delegati, ki so bili v dopisnjem pri kr. vladni v Belgradu, zato pričakujemo polnoštevilno udeležbo. l Na Kanarskih otokih: O svojem potovanju izjavljamo krasnih Kanarskih otokih, o zanimivem prebivalstvu, njegovih pesni in njegovih plesih bo v torek, dne 12. 1. m. predaval g. dr. D. J. Wolfel, predstojnik afriškega oddelka, dunajskega etnografskega muzeja. Predavanje se vrši v okviru Prirodoslovnega društva v dvorani Delavske zbornice ob 20. uri. Ze danes opozarjamo na to proznanjavo predavanja. l O Norveški pripoveduje slikar Božidar Jakac na svoji razstavi v Jakopičevem paviljonu danes ob 11. popoldne.

l Clavice ljubljanskih dekliških krožkov opozarjamo na zanimivo predavanje, ki se vrši zaenaj v popoldne, dne 4. 1. m. točno ob 8 zvečer v varandni dvorani hotela Union. Vabljena dekleta dobrodošla! Vstop dovoljen samo s tabulami. l Nočno službo imajo lekarnarji danes: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; m. Trukocelj, Mestni trg 4 in m. Ustar, Solenburkova ulica 7; jutri: m. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 3; m. Ramor, Miklošičeva cesta 30 in m. Garts, Moste.

l Emila Adamiča večer. Ponovno opozarjamo na jutrišnji spominski večer, ki bo v počastitev blagopokojnega slovenskega skladatelja Emila Adamiča v veliki Filharmonični dvorani. Nekoliko uspehov so želi z njegovimi deli naši najboljši pevski zbori, predvsem tudi naši Trboveljski slavci, za katere je znal ravno Adamič pisati tako lepo in prijetno, da so si na mah osvobodili srca vseh poslušalcev. Velik del jutrišnjega sprejema imajo ravno Trboveljski slavci, da se tudi tokrat oddolžijo svojemu velikemu mojstru. Govor c Emilu Adamiču ima prof. Marjan Ljubevšek, ostali del sprejema pa imajo: ravnatelj Julij Betovnik, Slovenski vokalni kvintet, Učiteljski pevski zbor, Emil Adamič in pevski zbor Glasbene Matice. Klavirsko spremljevanje oskrbi kapelnik dr. Danilo Sveta. Trboveljski slavci nastopijo pod vodstvom Avgusta Šulca, z mladno solistko Reniko Koritnikovo, Učiteljski pevski zbor vodi Milan Portot, Matinejska pa ravnatelj Polič. Prodajajo vstopnice v knjižarni Glasbene Matice.

l Katoliško prosvetno društvo v Šiški priredi v popoldne zvečer ob 8 v samostanski dvorani predavanje o sodobni Nennáci. Predaval bo dr. dr. Karel Čopulic.

Poizvedovanja

Sop ključev je nekdo našel ter jih terožil nekemu uradništvo, kjer jih doli, kdor jih pogrseva. l Pes, črnorja z belimi lisami, se je zatekel. Dobro se pri Dacor Valentinu, Skarčeva 16, naj v Ljubljano. Na Silvestrovo je bila najdena v operi na galeriji demaršna s ključem in 90 Din. Kdor jo je izgubil, jo dobi v operni knjižnici.

Cerkveni vestnik

II. Vnanja Marijina kongregacija pri urušitvah v Ljubljani ima danes popoldne ob 2 shod. Prisdite vse. — Voditelj.

devek »B«, ko je kasacijsko sodišče za Slovenijo in Dalmacijo samostojno, neodvisno, vsem drugim kasacijam enakovredno sodišče.

Te dni so ogledovali v Zagrebu prostor za novo sodno poslopje, v katerem naj bi bilo nameščen tudi Vrhovno sodišče ter zahtevajo, da se v državni proračun vstavi primeren znesek za to zgradbo. Tudi v Belgradu zidajo svojo palačo pravde. Enako kot v Zagrebu in Belgradu, je istokotno zgradba, ki sedaj obstoja za sodišče v Ljubljani, postala mnogo premajhna za svrhe pravosodja v slovenskem centru. Svoječasnno je bila zidana le za potrebe okrajnega in okrožnega sodišča, sedaj pa je v njej nastanjen še apelacijsko sodišče in nekateri drugi državni uradi. Sodniki okrožnega sodišča so nameščeni po dva v eni sobi, apelacijski sodniki pa morajo sploh delati doma, ker ni prostora na sodišču. Primankuje dvoran, pisarniški prostori pa so zelo stisnjeni. Razen tega pa je v sodni palači nameščena tudi davčna uprava, ki tudi odvzame dokaj prostorov. V svrhu dostojnega poslovanja naših sodišč je nujno potrebno, da se justična palača razširi, bodisi da se jo dvigne za eno nadstropje, kar je prav lahko, ker je v to svrhu itak že tako zidana, bodisi da se ob Miklošičevi cesti do Pražkove ulice dozida nov trakt. Ako se izda za beografsko palačo pravde 30 milijonov in za razširitev zagrebških sodišč 6 milijonov, smatram, da je država dolžna v svrhu razširitve ljubljanskih sodišč dati tudi par milijonov, saj Slovenija itak mnogo več plačuje na javnih dajtavah, kot pa se vrne denarja nazaj. Zahtevamo in hočemo za to, da se v novi državni proračun vstavi primerna vsota za razširitev ljubljanske pravosodne palače.

V to razširjeno stavbo pa se mora iz Zagreba prenesti in namestiti tudi slovenska kasacija, to pa iz razlogov, ki smo jih prej navedli in ki nujno utemeljujejo potrebo, da se slovensko Vrhovno sodišče v Zagrebu ukine in namesti v Ljubljani. Zato prosimo oba slovenska ministra, da se zavzameta za potrebne kredite in izposlujeta paragraf v novem finančnem zakonu, da se slovensko Vrhovno sodišče takoj ustanovi v Ljubljani. Do časa, ko bo razširitev zgradbe ljubljanske justične palače gotova, pa naj ljubljanska občina poskrbi za primerne prostore za našo kasacijo.

Ako bi se pa temu ugovarjalo, da bo v doglednem času itak prišlo do enotne kasacije, treba temu nasproti povedati sledeče: Dosedaj je šla borba vendar le za to, ali naj bo skupno Vrhovno sodišče v Zagrebu ali Belgradu, Ljubljane se sploh ni vzel v obzir. Dočim ima Belgrad vse vrhovne centralne urade in stoji tam marsikatera palača, v kateri so v zidani slovenski milijoni, je dobil Zagreb Osrednji urad za zavarovanje delavcev kot centralno vrhovno oblastvo in stvareh socialnega zavarovanja ter je ta palača, ki je stala preko 30 milijonov dinarjev, v pretežnem delu sezidana iz slovenskega denarja. Samo Ljubljana je do sedaj ostala brez vsakega vrhovnega oblastva. Smatram, da odgovarja duhu bratstva, enakopravnosti in pravičnosti, da nam Belgrad in Zagreb priznata, da se naj edino še preostalo skupno vrhovno institucijo, to je skupno kasacija, postavi v Ljubljani in v to svrhu zgradi iz državnega proračuna reprezentativna zgradba v slovenski prestolnici. Za to govori tudi dejstvo, da je naša država recipirala vso avstrijsko sodno zakonodajo, a ljubljanska Centralna knjižnica ima že vso literaturo in zbirke odločb itd., ki se nanašajo na to zakonodajo.

Hočemo in zahtevamo torej:

1. takojšnjo prenestitev slovenske kasacije iz Zagreba v Ljubljano, pri čemer se naj Dalmatinci priključijo Zagrebškemu Stolu sedmorice, ali pa preselijo z nami v Ljubljano;
  2. spremembo naziva »Stol sedmorice B« v »Vrhovno (kasacijsko) sodišče za Slovenijo (in Dalmacijo);
  3. preskrbo zadostnih kreditov v proračunu 1937/38, za razširitev ljubljanske justične palače;
  4. skupno vrhovno sodišče naj bo v Ljubljani.
- Našo odvetniško zbornico v Ljubljani, društvo slovenskih sodnikov in vso našo javnost, zlasti politične predstavnike pa prosimo, da se zavzamejo za naše upravičene zahteve glede našega pravosodstva in Slovenijo obvarujejo vsakega zanostavljanja.

Nasha priloga s slikami?

Na naš poziv, ki smo ga obenem s slikano prilogo natisnili v božični številki »Slovenca«, se je doslej oglasilo že več tisoč naših naročnikov, ki bi radi za skromno doplačilo 2 Din mesečno, imeli tedensko prilogo s slikami. V pozivu smo izrecno poudarili, da bomo prilogo s slikami začeli izdajati le, če se bo priglasilo zadosti naročnikov. Do danes priglasi še niso dosegli potrebne višine. Vemo pa, da je mnogo naših naročnikov, ki menijo, da bo priloga gotovo in takoj začela izhajati in so zaradi tega mislili, da je priglasovanje nepotrebno. Morda so ravno ti povzročili, da prve redne številke priloge za ta teden še nismo izdali. Prosimo ponovno: priglasite se čimprej vsi, ki želite prilogo.

V pozivu smo prosili svoje naročnike, naj predlagajo za nameravane ilustracije primerno ime. Dobili smo nebroj predlogov, primernih in neprimernih, domačih in tujih, starih in novih. Želimo dati nameravani ilustraciji ime, ki bo slovensko, ki bo novo in ki bo povdarilo njeno vsebino. Ime in nagradjena bomo objavili v prvi redni številki, ki želimo, da bi čimprej izšla.

Mnogi naši naročniki žele imeti ilustracijo v bakrotisku, ki daje lepše, razločnejše slike. Res je to le, če pa hočemo prinašati najnovejše slike, moramo na račun kakovosti pustiti zamudnejše in dražji bakrotisk in preiti k hitremu offset tisku, ki lahko v enem dnevu natisne desetstotice izvodov. Upamo pa, da bomo tudi v offset tisku prinašali mnogo čistejše slike, kot smo jih v ogledni številki mogli.

Prosimo še enkrat: Priglasite se takoj vsi, ki želite prilogo s slikami. Se dva tisoč naročnikov potrebujemo!

Zneske, ki so že bili plačani na račun te priloge, smo točno zapisali v dobro naročnikov.

Murska Sobota

Po smrti našega župnika Ivana Slepca je bila naša občina fara brez župnika. Ko je pokojni umrl, smo vsi vedeli, da lega v grob moč, katerega bo težko ali pa sploh nemogoče nadomestiti. Škofijstvo je sedaj imenovalo na to važno mesto g. Volkoviča Jožefa, ki bo danes v nedeljo inštaliran. Imenovan je bil več let kaplan pri pokojnem g. župniku, ki ga je dobro uvedel v dušnopastirske posle. Novoimenovani župnik je star komaj 30 let, rojen je bil v Turnišču, maturiral je pa na Madjarskem. Mi gospodu prav iskreno žestimo in mu želimo v veliki, težki fari obilo uspeha.

Kamnik

Pri Sfarju nova prvovrstna primorska črna in opolo po 8 Din.

Mladinsko akademijo priredi mladina kamniške župnije v dvorani kamniškega doma v nedeljo, dne 3. januarja ob 4 popoldne. Na sporedu so božične pesmi, katere poje mladinski zbor, deklamacije in dve božični igri.

Dramatični odsek društva »Kamnik« priredi v soboto, 9. jan. ob 8 zvečer in v nedeljo, 10. jan. ob 4 popoldne veseligr polno smeha: »Karijera kanclista Vincingac«.

Zborovanje na Jesenicah

Občinske volitve potrjene

Preteklo nedeljo je bilo v Kerkovem domu zborovanje jeseniških meščanov, katere je povabil novi župan, da jim poda poročilo o dosedanjem delovanju nove občinske uprave. Ker je na Jesenicah pravkar dospel sklep upravnega sodišča, s katerim se pritožba dr. Stempiharja proti volitvam zavrača in se volitve potrjujejo, je bilo zanimanje še večje. Zborovanju je prisostvovalo kljub izredno lepi nedelji in vabi Sv. Križa — do 300 meščanov. Ko je župan g. Markež omenil od začetka, kako stališče ima v novem odboru z ozirom na stališče opozicije in je nato navajal argumente, s katerimi je utemeljeval dr. Stempihar svojo pritožbo zoper volitve, so imeli zborovalci s temi »argumenti« veliko veselja.

Malokdo je vedel, da je dr. Stempihar vložil pritožbo na upravno sodišče za razveljavljanje občinskih volitev na Jesenicah, kjer je zmagala oficijelna lista JRZ, na kateri so skoraj sami delavci. Sušljalo pa se je že takrat, da bo advokat nekaj ukrenil, ker je vsekakor čudno, da bi mogla zmagati lista, na kateri ni bilo nobenega advokata, ona, ki je imela pa kar dva advokata, pa propasti. Temu primerni so tudi argumenti pritožbe, ki je navajala, da so se vršile nerodnosti pri volitvah in tako: Pod pritiskom okoližnice žel. direktorja, železničarji baje niso mogli voliti po prepričanju. Ta trditve pa je ovrgena z dejstvom, da je lista JRZ volilo le 55 odst. državnih namestencev, drugi so volili ali nasprotno liste ali pa sploh niso volili. Kakšen je to pritisk, ki pusti 50 odst., da lahko volijo proti? Nadaljni razlog pritožnika je bil, da je bilo baje preveč volilcev izreklamiranih. Dognalo pa se je zopet interesantno dejstvo, da jih je največ izreklamiral sam dr. Stempihar, odnosno njegova lista. Le 6 volilcev je bilo izreklamiranih na zahtevo drugih. Upravno sodišče lepo pravi, da je gotovo, da dr. Stempihar ni izreklamiral takih, o katerih je upal, da bodo volili njegovo simpatizersko listo dr. Stanovnika, zato je moral že imeti razloge, da je izreklamiral druge. Tistih 6 pa ni gotovo, da bi vsi volili dr. Stanovnika in če bi tudi, bi končni rezultat ne bil nič izpremenjen. Dalje ugotavlja dr. Stempihar, da sta volila dva volilca enakega imena N. N., če tudi je na Jesenicah samo eden N. N. Pri preiskavi pa se je dognalo nasprotno, na veliko razočaranje dr. Stempiharja sta se pred sodnikom zglasila kar dva N. N., ki imata sicer enaki imeni, vendar živita vsak zase, le toliko, da se medseboj poznata. Tudi očetek, da ta ali oni ni bil pripuščen k volitvam, ker ga ni bilo v volivnem imeniku pod pravim imenom, ni merodajen. Ugotovilo se je, da so volivni odbori postopali povsem po zakonu in bi bilo proti zakonu le, če bi drugače postopali. Vrata teh interesantnih dr. Stempiharjevih ugotovitev je dolga, rezultat pa je ta, da so volitve potrjene.

Nadaljna poročila so podali občinski funkcionarji, banški svetnik g. Arnez Peter kot načelnik večinskega kluba, g. Bertonec France kot blagajnik, govoril pa je tudi delavski voditelj in tajnik JRZ g. Gasser, ki je omenil, da se bodo morali advokati pač sprijazniti z dejstvom, da bodo delavci, kmetje, nameščenci in obrtniki, ki predstavljajo večino jeseniškega prebivalstva, sami in brez advokatov znali in smeli tvoriti večino v industrijskem mestu. Vsaka pomoč intelektualca pa ni samo zaželjena, neko tudi dolžnost, zato je upati, da bodo ti gospodje sami od sebe — četudi iz opozicije pomagali delavski večini pri vodstvu občine.

Oglašujte v »Slovencu«!

Mariborske vesti

Mariborski škof dr. Tomažič - lavantinski duhovščini za novo leto

Maribor, dne 2. januarja.

Včeraj, na novo leto dopoldne, se je zbrala mariborska duhovščina in stolni kapitelj s stolnim proštom dr. M. Vraberjem na čelu v škofijski palači in se poklonila prevzvišenemu škofu dr. Ivanu Jožefu Tomažiču in mu izrekla voščila za novo leto.

Stolni proštr dr. Vraber se je v svojem nagovoru na škofa spomnil važnih dogodkov v lavantinski škofiji, zlasti Slomškinih dnevov v Mariboru. Spomnil se je težkih razmer, ki vladajo po vsem svetu, ker prihajajo na vodilna in odlična mesta ljudje s hudobno voljo. Zoper te ljudi je treba iti v odločen boj predvsem s katoliškim časopisjem. Vsestranskemu katoliškemu delovanju v novem letu želi pod škofovim vodstvom obilo božjega blagoslova in uspehov.

Za novoletna voščila se je prevzvišeni gospod škof zahvalil s kratkim nagovorom, v katerem je med drugim izjavil: »Zaupam v uspehe našega bodočega dela, ker imamo božjo pomoč na naši strani. Če bomo vsi duhovniki v slogi živeli, v medsebojnem zaupanju delovali in med verniki sejali ljubezen, bomo z božjo pomočjo izvršili vse težke naloge, ki nam jih prinaša novo leto.«

M 9 jurjev je hotel odnesti svojemu mojstru. Svoje vrstno novoletno pustolovščino si je privoščil 15 letni vajence pri lektrotehniku Tihiju. Mojster ga je postal z 9000 din na pošto, fant pa se je raje vsedel na celjski avtobus ter hotel z denarjem pobegniti v Dalmacijo. Že v avtobusu je vzbujal pozornost, ko je ponujal pri plačanju karte do Celja šoferju velikodušno 20 din napitnine za novo leto. Ker fanta ni bilo nazaj, je mojster stvar naznanil policiji, ki je še pravočasno ugotovila, da se begunec pelje s celjskim avtobusom. Pri prihodu v Celje ga je že čakal na avtobusni postaji detektiv ter ga vzel v svoje varstvo. Pri fantu so našli še ves denar.

M Smrti v visoki starosti. Na Pobrežju je zatirnila svoje trudne oči v hiši g. župana Stržine 84 letna vdova Apolonija Potisk. Blago ženo so pokopali včeraj popoldne. Svetila ji večna luč, preostali naši sožalje!

M Neznosen prah pokriva mariborske ceste. Avtomobili drve po ulicah, zaviti v oblake prahu, ki vdira v stanovanja. Borba proti prahu je sedaj brezuspešna, ker ni mogoče ulic škropiti. Edina pomoč bi bil sneg.

M Otrok se je ubil v jarku. Tragična smrtna nesreča se je pripetila v Žerjavu. Skupina otrok, med njimi pet in pol leta stari Andrejček Ferk, so se igrali na pobočju precej strmega jarka. Na zamrzi zemlji pa je Andrejčku spodrsnilo ter je padel v jarek. Pri padcu pa je priletel tako nesrečno ob tla, da je udaril s temenom na kamen. Počila mu je lobanja ter je obležal v nezavesti. Kljub takojšnjemu prevozu v bolnišnico mu niso mogli niti zdravniki rešiti življenja ter je revček kmalu umrl.

M Kurji tatovi so postali prava nadloga kmetov v Slovenskih goricah, odkar se kuretina radi živahnega izvoza spravi lahko in dobro v denar. V eni noči je bilo okradenih okrog Sv. Trojice šest posestnikov, katerim so tatovi odnesli 45 kokoši.

M V Kamnici pri Mariboru se vprizori danes v nedeljo popoldne ob 3. v cerkveni dvorani drama »Stilmondski župan«.

M Stroj mu je odtrgal roko. 26 letnega delavca Zorka Kopača je zadela v Ehrlichovi tovarni huda nesreča. Stroj mu je odtrgal levo roko pri komolcu.

M Popis davčnih zvezanecev. Mestno poglavarstvo opozarja hišne lastnike in upravitelje, da po-

pišejo na podlagi posebnih pol, ki se jim bodo dostavile, imenoma vsa v hiši stanujoče osebe, njih poklice in stan ter rojstno leto po stanju z dne 1. januarja 1937. Popisne pole morajo izpolniti najkasneje tri dni po prejemu ter jih vrniti občinskemu organu.

M Sklep starega leta je bil v četrtek zvečer v stolnici s pridigo in zahvalno pesmijo. Množica vernikov je napolnila svetišče ter verno poslušala sklepno besedo, ki jo je govoril prevzvišeni lavantinski vladika dr. Ivan Tomažič.

M Gledališke novice. Radi nenadne obolevosti gđ. Igljčeve je moralo gledališče izpremeniti nedeljski repertoar. Popoldne se vprizori češka veseloigra »Zorkac, zvečer pa Cankarjevo »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. — Prihodnjo soboto je premiera Žigonove drame »Kadar se utrga oblak«.

M Silvestrova proslava je bila v Mariboru živahna, kakor prejšnja leta, vendar pa v primeri s prejšnjimi dokaj manj burna in trezna. Zelo lepo proslavo je priredilo svojim prijateljem Slovensko pevsko društvo »Maribor« v dvorani na Aleksandrovi 6, kjer se je zbralo toliko ljudi, da jih dvorana vseh ni mogla sprejeti. »Maribor« je tudi letos oskrbel pester in vesel program. Ob prehodu v novo leto je imel posrečen nagovor g. ravnatelj Hraštelj. Prav živahno je bilo tudi silvestrovanje mariborskih gasilcev, ki so imeli svojo prireditev v veliki Unionski dvorani. — V Gambrirovih dvorani so priredili silvestrovo proslavo tekstilni delavci. Tudi vsi mariborski lokali so bili izvrstno obiskani, vendar gostilničarji in kavarnarji niso preveč zadovoljni. Primanjkovalo je gostov, ki bi slavili prihod novega leta ob buteljkah in šampanjkah. Zelo veliko ljudi je pohitelo silvestrovat na Pohorje, kjer so bile vse postojanke zelo dobro obiskane.

M Poprava volilnih imenikov. Od 11. januarja do 5. februarja bo konskripcijski urad mesnega poglavarstva v Mariboru popravil stalne volilne imenike. V tem času se bodo sprejemale stranke ob delavnikih v uradu le od 10 do 12 dopoldne.

M Zopet zanimiva zadeva. Pri neki mariborski industriji je finančna oblast v teku zadnjih mesecev izvršila pregled knjig ter je izvršena sedaj na podlagi tega pregleda po predlogu pri tuzakšnjem sodišču zaznamba vrstnega reda na znesek več milijonov dinarjev. Stvar obeta postati zopet nova mariborska senzacija.

M Slovensko obrtno društvo priredi prihodnjo soboto v dvorani na Aleksandrovi 6 družabni večer, na katerega vabi zlasti pomočnike in pomočnice.

M Trgovce in pomočnik ujela tatova. V Paševu trgovcu je prispel parček, ki je ogledoval razno blago, pri tem pa sta moški in ženska manipulirala tako spretno, da je kar naenkrat izginil kos 450 Din vrednega blaga. Tujca sta nato odšla, trgovca pa je k sreči kmalu opazil, da je okraden. Podal se je s svojim pomočnikom za tatovo ma ter ju ujel na Rotovškem trgu. Na policiji se je ugotovilo, da sta ista dolgoprsneža v isti trgovini že pred 14 dnevi odnesla za 1200 Din svilnatega blaga.

M Občni zbor katehetskega društva za lavantinsko škofijo in tečaj za veroučitelje kmetsko-nadaljevalnih šol. Društvo katehetov za lavantinsko škofijo priredi 7. januarja 1937 v Mariboru v Karlinovi dvorani enodneveni tečaj za veroučitelje kmetsko-nadaljevalnih in gospodinjinskih šol. Tema predavanja: 1. Problemi sodobnega kmetstva. 2. Veroučni načrt na kmetsko-nadaljevalnih in gospodinjinskih šolah. 3. Organizacija poklicnega šolstva za odraslo kmetsko mladino. — Začetek tečaja ob 10. Po zaključku tečaja občni zbor društva katehetov. Stroške za tečaj (oskrba, režijski izdatki) krije katehetsko društvo. Vabimo prav iskreno veroučitelje, ki delujejo v tem šolstvu — pa tudi druge! — Odbor Društva katehetov za lavantinsko škofijo.

Pohorski medvedje

Zanimivosti iz preteklosti Pohorja

Danes jih žal ni več. Zadnji so bili ustreljeni sredi prejšnjega stoletja, ko so se zaradi delovanja mnogih človeških steklarov in zaradi cvetoče lesne trgovine začeli dotedanji pohorski pragozdi redčiti široko bli, dokler ni ogromno Pohorje po svojih širokih, dolgih hrbtih, še bolj pa po svojih rebrih in pobočjih pokazalo velikih golih jas. Spomin na velikega prijatelja medu, sadja, ovsa in drobnice, spomin na godrnjavo zver, ki jo domačini zalezujejo z veliko vnemo in brez strahu, se z njo borijo in premetavajo, spomin na kocastege »toca«, nerodnega podplatarja, pa še živi in le v znanih Medvedjih jamah in brojih, temveč tudi v pohorskih vaseh celo v neposredni bližini Maribora.

Pohorski medved ima moč dvanaajstih krepkih mož, je sploh primer velike telesne moči, in krepkih mišic. Pritepe se v sadovnjak ob gozdu, se postavi na zadnje noge in začne tresti debelo staro hrusko, da zrelega sadu kar dežuje na tla. Ko ga pobira, prihiti kmetič s kolom ter ga pogumno prepodi; enako tudi, kadar mu v čebelnjaku krađe med, kadar mu ob ovsnih njivi smuka lečo in oves ali kadar koplje s svojim srpasto zakrivljenimi kremplji dišeči krompir. Ob gornjem koncu strme ovsnene njive, obdane z lečo, sede pohorski sladkosnednež na tla in smučki po zadnjici proti njenemu spodnjemu koncu, pri tem se drži pokonci, zbira in pripogiblje s prednjimi šapami latje k gobcu ter smuka z njega zrelo zrnje. Ko tako pridrži na spodnji konec njive, vstane, taca po vseh štirih zopet nazaj in prične znova svoje škodljivo opravilo. Če je oves že požet in snopovje zloženo v visoko kopo, trga kopo in zoblje s snopa zrnje. Pohorski kmetič pred l. 1848, proti takemu početju mrmra-vega podplatarja nima drugega sredstva nego kol in zvijačo. Kmet postavi ovseno kopo na spodnji konec njive tik nad globok prepad; zraven pa priveže s tanko trto na količ gaze — dvokolnice. Težki podplatar se seveda takoj spravi na vozček, da bi lažje prišel do ovsnene snopja. Trta se pretrga in medved trešči z vozilom vred v prepad. Omamljeni obleži poleg dvokolnice v globočini. Ko se zopet zave in zagleda gare, jih zgrabi s prednjimi tacami ter jih razdrobi na kose. Nato odgordnja, a na tisto njivo ga ni več. S posebnimi platinimi glasno ropotajočimi napravami skuša pohorski kmet odvrti medveda od svojega doma, od njiv, drobnice in sadnega drevja. Pri taki leseni napravi vrta voda veliko kolo, kladivo pa udarja enakomerno kot v kovačnici in v pesnema ropotarje fužice, ki v njej kujejo in izdelujejo sekire, lopate, krampe, srpe in drugo železno orodje. Pohorski medved pa ni samo divja zver, temveč je tudi ukajelna glava. Ko zagleda tako ropotajočo napravo, stopi bliže, si jo ogledava od vseh strani, od spodaj, od zgoraj, tipa, voha, prisluškuje in preiskuje kakor otrok novo igračko. Tedaj ga udari kladivo po gobcu ali po ušesu. Ves razjarjen se požene kosma-

tinac na leseno napravo, na kolo, na kladivo, trga, grize, tepta, lomi in besni, dokler vse naprave ne podere in razruši do tal.

V začetku 19. stoletja je živel tedaj po Vzhodnem Pohorju daleč znani glazutar Francelj, rodom Nemeč s Češkoslovaškega, zaposlen v steklarni pod Sv. Arehom. Na sedaj Reiserjevem posestvu nad Pekrami zalezuje medveda. Kmalu se srečata. Strel zadoni, a edina kroglja zadene slabo. Mogočno se zravna medved, Francelj zbeži in beži, dokler se ne čuti varnega za zaprtimi hišnimi vrati pri kmetu Terbišu. Skupno z domačimi gredo gledat. Na mestu najdejo medveda mrtvega; okoli njega pa vse mlade bukke in smreke pregržene, prelomljene ali izruvane, vse pakvarjeno in pomandrano. V tajnstveni »Poštelci, kjer so nekoč bivali Ilirci in Keltje, v njenem gradišču, so tuji lovci iz bližnjega Radvanja prežali vsak zase na medveda. Prvi lovec ga zapazi ter ustrelj nanj. Medved nekoliko zagodrnja, pa stopa mirno dalje, v smeri proti Radvanju blizu mimo drugega in tretjega loveca, ki mrzlično stiskata puške ob drevo, pa se jih ne upata sprožiti in streljati na sicer ranjeno zver. Zaradi nastale noči se vrnejo v Radvanje. Ko gredo dva dni pozneje zopet na »Poštelci, najdejo medveda mrtvega v gozdu pod gradiščem blizu gradu Betnava. To je bilo l. 1840.

Lovec Medved je v l. 1800 bil v pohorskem gozdu nad Gornjeradvajskim gradom na lovu z drugimi. Slabo zadene medveda. Obstreljena zver se že hoče zagnati vanj; tedaj prihite na njegov obupni klic tovariši, ustrelje krvoločno žival in tako rešijo Medveda pred medvedom.

Ko so v 17. stoletju laški kupci in trgovci sekali gozdove v Vrhovem dolu blizu Limbuša, je v gozdu kmeta Marina italijanski delavec s sekuro ubil spečega medveda, prežec nanj z drevesa; zavratno, prav po italijansko. Po slovensko sta se v tako zver »Klavzi« v divje razoranih jarkih in jagrah severne poh. Bistrice in v bližnjem Loškem jarku l. 1790. metala s kosmatincem brata Kolt iz Bistrice. Blizu glazute ju napade medved, a onadva ga premagata v borbi na življenje samo z lovskimi nožem.

L. 1780 je neki Bistričan tudi v Loškem jarku blizu Čandrove žage obstrelil medveda. Medved spravi lovci pod se, a spretni in duha prisotni pohorski lovec ga zabode z nožem in zakolje.

Še pred l. 1878 je huda predla nekemu mesarju iz Slivnice. Bil je na neki kmetiji na Pohorju, kjer je kral prašiča in pozno v noč delal klobase. Nekoliko dobre volje in s polnim nahrbtnikom klobas se pomika skozi črni gozd proti domu. Tedaj ga sreča medved in stopa godrnjače za njim. V strahu in trepetu mu Slivničan spusti na tla dišečo krvavo klobaso, pa se spusti v tek. Mrcina jo takoj pograbi in pogoltno, pa je bežečemu mesarju takoj zopet za petami. Ta mu spusti hitro drugo klobaso na tla

Celie

c Drabosnjakovo božično igro bodo ponovili danes popoldne ob 4. na odru v Narodnem domu.

c Predavanje o Slovencih v Italiji bo jutri, v ponedeljek ob 8. zvečer v fantovski sobi v Orlovskem domu.

c Umrl je na Novega leta dan na Kralja Petra cesti 43 v 59. letu starosti g. Viktor Bevc, slikarski mojster. Pogreb bo danes ob 3. popoldne iz mrtvašnice na okoliškem pokopališču. V Liscah 50 pa je umrl na Novega leta dan g. Bračič Anton, prevzihtar, star 85 let. Naj počivata v miru, žalujočim ostalim izrekamo iskreno sožalje!

c Požar v Gosposki ulici. Na novega leta okrog 9. zvečer je izbruhnil v stanovanju čevljarskega mojstra g. Franca Plevčaka v Gosposki ulici št. 9 požar. Ogenj je prišel iz peči in se je požar hitro razširil po sobi, kjer je zgorelo nekaj perila in raznih predmetov. Škoda znaša okrog 1200 Din.

c Vincencijevi konferenci je derovala Hranilnica dravske banovine, podružnica v Celju, 100 dinarjev. Za velikodušen dar se odbor v imenu rezevežev najiskrenejše zahvaljuje.

c Silvestrovo so praznovali Celjani kakor vsa druga leta. Mnogi so počakali Novo leto doma, veliko je bilo pa takih, ki so pohiteli zadnji večer na razna silvestrovanja, kjer so v družbi prijateljev in znancev prebili zadnje ure prejšnjega in v veselem razpoloženju pričakali Novo leto ter veseli stiskali svojem in znancem roke, želeč jim v Novem letu mnogo sreče in uspehov. Razne Silvestrove prireditve so bile prav dobro obiskane. Na novega leta dan smo pa srečali v mestu mnogo mačkov.

c Slovensko obrtno društvo v Celju vabi vse člane, da se udeležijo pogreba člana in odbornika društva g. Viktorja Bevca, slikarskega mojstra v Celju. Pogreb bo danes, v nedeljo ob 3. popoldne iz mrtvašnice na okoliškem pokopališču.

c Kino Metropol. Danes ob 16.15, 18.15, 20.30 »Med dvema zastavama« (Die Wüstenlegion). Matineja samo ob 10.15 »Broadway melody 1936«. Danes nepreklicno zadnjokrat ob 2. uri »Škrjanček poje — žvrgoli«. — Jutri ob 18.15, 20.30 »Med dvema zastavama«, ob 16. matineja »Na električnem stolu«.

Tržič

Ves v nageljnih je vse božične dni veliki oltar naše župnijske cerkve. Poskrbele so zato, kot vsako leto, dobre gospe in žene. Tudi mnoge nove predmete, ki jih je v preteklem letu dobila cerkev, je večina župljanov ogledati bolj tožno ob praznikih.

Ni še bilo letakov in vstopnic, pa je bila prva predstava operete »Dijak — prosjak« že razprodana. Na praznik 6. in v nedeljo 10. januarja bo opereta zopet zvečer, pozneje tudi popoldne. Izborni orkester g. organista Planinška je vzbujal tudi na Silvestrov večer v »Našem domu« največje priznanje in skupno z dobro pripravljenim pevskim zborom mora žeti najlepši uspeh.

Jako zanimivo predavanje bo na društvenem prosvetnem večeru v ponedeljek 4. t. m. Predaval bo slušatelj tehnike v Brnu g. Ervin Perne o letalstvu. G. predavatelj je tudi pilot in nam bo z živo besedo in svojevrstnimi slikami pokazal na platnu mnogo novega in zanimivega. Na predavanje opozarjamo.

V letu 1936 se je rodilo v tržički župniji 125 otrok, in sicer 65 dečkov in 60 deklic. Od teh je bilo nezakonskih 5. Po dosedanjih poročilih se je rodilo v ljubljanski bolnišnici 8 tržičkih otrok, tako da znaša število vseh rojstev 133. — Umrla je v domači župniji 59 oseb, pokopanih je pa bilo na tržičkem pokopališču 67, in sicer 31 moških in 36 žensk. Otrok pod šestim letom je umrl 14, nad 70 let starih je pa bilo pokopanih 17. Porok je bilo v domači župniji 40, oklicev pa 63. Sv. obhajil je bilo razdeljenih 71.555.

Mengeš

Veliko je bilo že predstav v našem Društvenem domu, a tolikšnega obiska, kakor ga je doživela predstava »Kralj z neba« ni menda doživela nobena. Za teden predstavo so bile obakrat vse vstopnice razprodane. Društvena dvorana v teh dneh je bila spremenjena v cerkev. Ni bilo nobenega hrupa, niti ne v odmorih, ko so vsi gledalci prepevali domače ljudske božične pesmi. Z izvajalji igralcev so bili udeleženci zelo zadovoljni. — Ker pa še veliko domačinov in okoličanov ni dobilo vstopnic, bomo to predstavo ponovili za odrasle na praznik sv. Treh kraljev popoldne ob pol 4 uri. Predstava za šolsko mladino pa ostane, kakor je bilo že javljeno, 3. jan. pop. Vstopnice za predstavo na praznik sv. Treh kraljev kupite že pravočasno v predprodaji pri ge. Angeli Šusteršič.

>Nikar tako! Take kazni so v modernih šolah že odpravili«

ter začne zopet teči. Brž jo medved zopet zgrabi ter urno stopa za mesarjem. Ko je mesar zadnjo klobaso potem od strahu prepustil medvedu, tresoč se, kaj bo sedaj, se je prikazala prva razsvetljena kmetska hiša; medved je izgubil, mesar pa se je s praznim nahrbtnikom oddahnil v hiši, ki ga je očitno rešila.

S pohorskim pragozdi je izgini tudi prikupljivi kosmatinec, enako kakor ris. Od tedaj pa se je tembolj udomaćila na Pohorju plemenita divjad, srne in divje koze, veliki divji petelin, zlasti pa ruševac, sta velika privlačnost nele za lovca, temveč za vsakega ljubitelja narave sploh.

Gospodarstvo

Gospodarska Srednja Evropa

V dunajskem tedniku Wiener Wirtschaftswochen, v božični številki je napisal naš notranji minister dr. Anton Korosec članek pod naslovom Srednjeevropski gospodarski problemi, ki ga v naslednjem izvelčku navajamo radi zanimivih in važnih izjavah.

Dr. Korosec pravi uvodno, da zasluži gibanje zunanje trgovine danes več pozornosti kot kdajkoli prej. Ne zaradi tega, kakor da se je obseg zunanje trgovine povečal, saj se je nasprotno zelo zmanjšal, ampak radi tega, ker je zunanja trgovina postala danes bolj kot kdajkoli področje, na katerem se dogajajo važne izpremembe sedanje gospodarske strukture in na katerega je bil prenesen velik del zunanje-političnih nasprotstev. Donavsko področje je važno politično in gospodarsko delovno območje v Srednji Evropi. Zato je koristno razvoj v donavskih državah osvetliti s statističnimi podatki. Nato primerja razvoj trgovine v donavskih državah z razvojem svetovne trgovine ter pri tem ugotavlja, da je zaostajala trgovina industrijskih držav za povprečjem v svetovnem obsegu, dočim je bila trgovina kmetijskih držav nad svetovnim povprečjem. Sledi obsežna statistika o trgovini donavskih držav, katero avtor obdeluje zlasti s stališča vprašanja: Ali te države — kot trdijo nekateri gospodarski in politični ljudje — tvorijo v resnici zemljepisno in gospodarsko enoto, kateri bi morala slediti logično tudi politična.

Iz statistik sledi, da trenutno uvoz v donavske države narašča, v še večjem obsegu pa je padel izvoz, razen pri naši državi, ki stoji nad povprečjem. Najvažnejši zaključek teh izjavanj je, da so industrijske in kmetijske države donavskega področja navezane na tuje trge, ki leže izven donavskega področja, z večino svojih odvisnih proizvodov, nadalje da med njimi nikakor ne obstoja taka čvrsta gospodarska povezanost, da bi bile upravičene v primeru kakšnega ožega gospodarskega in političnega sedelovanja ali celo priključnja upravičene posebne nadeje.

V donavskem področju sta nastali dve skupini, pri katerih pa je nagibnost k močnejši gospodarski spojitvi bolj znatna. To je na eni strani Mala zveza, na drugi strani pa države rimskega pakta.

Pri državah Male zveze je ugotoviti, da ne izkazujejo posebno znatnih gospodarskih odnošajev med seboj, posebno so slabi stiki med obema kme-

tijskimi državama, čudno pa je tudi, da doslej promet s Češkoslovaško ni bil intenzivneje zgrajen. Zadnja leta so se dogodile velike izpremembe v stistemu trgovinskih bilanc, katere bi se zdele Adamu Smithu ali drugim liberalnim narodnim gospodarjem gorostasne. Večstranski in tristranski trgovinski promet, v katerem se aktivna in pasivna salda izravnavajo v prometu s tretjimi državami, se vedno bolj umika klirinškemu, oziroma kompenzacijskemu prometu. Izmišljene so vse močnejše stvari za omejitve uvoza in povečanje izvoza: izvozne premije, uvozne prepovedi, uvozne takse, kontingenti, devalvacije valut, vezanje saldov, uvozna dovoljenja itd.

Ta sistem se je posebno razširil na evropski celine, gre pa tudi že ven. Na ta način se je v resnici posrečilo omejiti promet v znatni meri. Gre za smotreno preusmeritev poti trgovinskega prometa. Pod vlado liberalnega režima, v katerega štejejo danes države s samo carinskimi mejami, je bilo vodilno načelo za meddržavni promet čisto gospodarsko. Blago je bilo iskano tam, kjer je bilo najceneje dobiti in prodano tja, kjer je bila dosežena najboljša cena. Z drugimi besedami: promet se je razvijal po načelu, najboljšo, najugodnejšo delitve dela. To tudi ni moglo biti drugače radi zasebne konkurence. Danes pa prevzema v vedno večji meri zunanjo trgovino. V sredstvih, ki jih navaja avtor, ima skoro neomejene možnosti, da vodi trgovinski promet po vidikih, ki se mu zdijo najvažnejši. Pri tem pa država ni vodena vedno od zasebnogospodarskih ali recimo čisto gospodarskih razlogov, ampak se marsikaj pojavlja zraven, recimo na valuto itd. Razumljivo je, da se morejo splošni gospodarski oziri umakniti političnim in večkrat tudi morajo. To se sedaj tudi večkrat stvarno dogaja. Gospodarstvenik se umika politiki. Tudi to tendenco se da zasledovati v donavskem območju. V kakšni meri bo v bodoče politični moment prevladoval nad gospodarsko močjo, se danes ne da prerokovati. Mnogo je pri tem odvisno od dinamike političnih struj in od danih križanj v poštev prihajajočih držav. Vsekakor pa dovaja tak poselek z gotovostjo do udarcev, ki povzročajo nazadovanje in potegne s seboj vse področje, s katerim je v odnošajih. Če se bo vzdržalo stremiljenje voditi trgovinski politiko zlasti po političnih vidikih, pride lahko do neslutnih izprememb, ker se bodo morale tudi druge države prilagoditi izpremenjenim razmeram.

Oživljenje borz leta 1936

V začetku leta 1934 je po daljši depresiji na naših borzah nastopil preokret v gibanju tečajev naših državnih papirjev, kar je bilo pa v znatni zvezi z izpremenjenim načinom amortizacije državnih papirjev. Znatnejši dvig državnih papirjev je bil zabeležen zopet v začetku leta 1935 kar je bilo v zvezi z novo gospodarsko politiko v naši državi. Od tedaj naprej pa tečaj državnih papirjev še vedno naraščajo in so ob koncu leta 1936 dosegli zopet nivo, kakršnega ne poznamo že celo vrsto let. V naslednjem podajamo pregled tečajev zagrebške borze na koncu leta 1935 in na koncu l. 1936.

	1935	1936
7% investicijsko po.	76,00 — 78,50	86,00 — 87,00
agrarni	45,00 — 46,00	50,00 — 51,00
vojna škoda	354,00 — 356,00	374,00 — 377,00
begl. obveznice	60,00 — 61,00	69,00 — 69,50
dalm. agrarni	60,00 — 61,00	65,00 — 65,50
8% Bler. posojilo	79,00 — 81,00	86,50 — 87,00
7% Bler. posojilo	70,25 — 70,50	76,50 — 77,00
7% posojilo DHB	75,00 — 77,00	90,00 — 91,00
stab. pos.	76,00 — 81,00	85,00 — 86,00

Iz tabele je razvidno, kako visoko so šli že nekateri tečaji. Tako dosega tečaj 7% invest. posojila že najvišje tečaje iz let 1928—1930, ravnotako agrarni. Niso pa še dosegli onega visokega nivoja drugi papirji, pri katerih je tudi tehnični položaj drugačen. Slabše stoje tudi inozemski papirji.

Mednarodni borzni indeksi kaže v letu 1936 vsepovsod povečanje tečajev. Ze v letu 1935 se je mednarodni borzni indeks povišal za 16%, leta 1936 pa je ponovno narasel za 34%. Zlasti je leta 1936 vplivala borze devalvacija, ki je pogojna vedno več kapitalistov k iskanju stvarnih vrednot v delnicah in drugih papirjih. Na najvažnejših borzah je indeks tečajev narasel od 23. decembra 1936 takole: Newyork od 84,4 na 115,5, London

od 75,3 na 81,4, Pariz od 50,3 na 54,7, Curih od 36,8 na 60,6 in Dunaj od 41,4 na 57,9 (v začetku leta 1927 — 100).

Posebno zanimiv in za nas važen je dvig tečajev na dunajski borzi. Ta dvig traja že celo leto sem, le spomladi je prišlo prehodno do manjšega nazadovanja tečajev.

V naslednjem navajamo nekatere važnejše papirje na dunajski borzi, njih tečaje dne 31. decembra 1936 (v oklepajih navajamo tečaje na koncu leta 1935): Narodna banka 176 (155), Siemens-Schuckert 161,50 (117,50), Steg 31 (24,75), Stewag 31,65 (19,10), Magnesit 98 (54,75), Alpine 41,50 (13,55), Steyer-Daimler-Puch 240 (187,50), Semperit 59 (37,20).

Izmed slovenskih papirjev na dunajski borzi navajamo tečaje treh industrij: Trboveljska konec 1935 13,80, konec 1936 27,65; Kranjska ind. konec 1935 11,50, konec 1936 24,25; Ruše konec 1935 9,60, konec 1936 18.

Tudi na naših borzah se za delnice opaža čvrsta tendenca. Tako se je tečaj Trboveljske v teku leta 1936 v Zagrebu podvojil. Pa tudi promet v delnicah se je povečal in tečajnica zagrebške borze za delnice, ki je bila vse do zadnjega pusta, beleži vsak dan večje število tečajev, manj pa seveda še zaključkov.

Naši papirji na pariški borzi. V naslednjem podajamo tečaje naših papirjev na pariški borzi dne 31. decembra 1936 (v oklepajih navajamo tečaje dne 31. decembra 1935): 4% srbsko posojilo iz leta 1895 142 (121,50), 5% iz l. 1902 132 (121—122), 4,5% iz 1906 121 (105—106), 4,5% iz l. 1909 125 (105—106), 5% iz 1913 132 (116—118), 4,5% DHB 117 (105,50—106) in 4,5% pos. DHB iz 1911 123 (106), 7% stabil. iz 1931 196 (185), 5% funding obveznice 111 (90). — Delnice: Bor prvenstvene 2.160 —2,225 (3.273—3.276), navadne 2.180—2.190 (3.205—3.250), Trboveljska 97 (39), Trepča 173,50—180 (61,50—63,50).

Zaposlenost v Sloveniji

Pravkar smo prejeli od Okrožnega urada v Ljubljani statistiko njegovih zavarovancev po strokah za november 1936. Iz te statistike je razvidno, da so v novembru v konjunkturnem pogledu napredovale skoro vse industrijske panoge. Radi ugodnih vremenskih razmer je v primeri z lanskim novembrom posebno velik prirastek v gradbeni stroki, tako v gradbi hiš kot pri javnih delih. Velik prirastek izkazuje tudi tekstilna industrija, to pa zlasti radi tega, ker je ta industrijska panoga namesto nadurnega dela delavstva morala najeti novo delavstvo.

Prav zanimiva pa je tudi statistika gozdnožagarske industrije, ki izkazuje znaten prirastek tako v primeri z oktobrom letos kot z novembrom lani. To je tudi deloma pripisovati letošnjemu vremenu, ki omogoča dalj časa delo v gozdih. V novembru je bilo v gozdnožagarski stroki zaposlenih 6.498 oseb, kar pomeni v primeri z oktobrom prirastek 290, v primeri z novembrom lani pa celo za 634.

Nove zadruge. V zadržni register so bile vpisane: Kmetijska hranilnica in posejilnica v Beričevem, r. z. z. n. z.; Brezalkoholna narodna kuhinja, r. z. z. o. z. na Jesenicah in Gostilničarska kreditna zadruga v Ljubljani, r. z. z. o. z. (predsednik Kanduđer France, trgovec in posestnik v Mengšu).

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Burja Ane, trgovke na Rečici 6, p. Bled II, narok za sklepanje poravnave 26. januarja, oglasiti se je 22. januarja.

Spisek luksuznih predmetov v Službenih novinah je objavljena dopolnitev seznama luksuznih predmetov, ki stopi v veljavo dne 1. januarja letos. Ta dopolnitev obsega 25 skupin predmetov, ki spadajo po novem v luksuzne predmete. Predvsem so to razni predmeti iz svile itd.

Licitacija. Dne 4. januarja prodaja ravnateljstvo gozdov v Ljubljani na prvi pisemni licitaciji, v primeru neuspele prve, pa na drugi dne 14. jan. večjo množino mehkega okroglega lesa, izdelanega v režiji v področju gozdne uprave Bled.

Opozorilo PAB kmetom-dolžnikom

Ljubljanska podružnica privilegirane agrarne banke je odprla svoj račun pri ljubljanski podružnici Poštne hranilnice ter je številka tega računa 10.250. To pomeni znatno olajšanje za poslovanje banke v Sloveniji, pa tudi za sedanje njene številne komite, katere je pridobila z uredbo o likvidaciji kmečkih dolgov.

V zvezi s tem poziva Privilegirana agrarna banka vse svoje kmete, da se naj glede kmečkih dolgov obračajo nanjo, oz. na njene podružnice.

Nadalje poziva banka one dolžnike, ki doslej še niso plačali anuitet za svoje dolgove, da takoj pošljejo anuitete, in sicer:

1. po obračunu upniške ustanove, če so poziv za plačilo anuitete prejeli;
2. če poziva in obračuna niso prejeli, morajo dolžniki, katerih skupni dolg denarnim zavodom regulativnim hranilnicam in kreditnim združenim prekaša znesek 25.000, poslati vsoto, ki odgovarja eni desetini njih današnjega dolga, oni pa, katerih skupni dolg omenjenim ustanovam ne prekaša 25.000 din, morajo poslati vsoto, ki odgovarja desetemu delu na polovico zmanjšane dolga.

Dolžniki vplačujejo anuitete na čekovni račun v Sloveniji št. 10.250. Na hrbtu vplačilnice morajo označiti ime in priimek dolžnika (tudi očetovo), na katero jim se dolg glasi, kraj bivanja s hišno številko, okraj kakor tudi naziv in sedež upniške ustanove, kateri je doslej kmet bil dolžan. Potrdila, prejeta od pošte morajo dolžniki

hraniti kot dokaz o izvršenem plačilu. Denar morajo dolžniki pošiljati v zaokroženih zneskih, torej v celih dinarjih, ne v parah.

Ob prejemu poslanih svojih obveznosti, zapadli dne 1. novembra 1936. Ko od njihovih upnikov prejme potrebne podatke in obračune in ko bodo izvršena zmanjšanja po uredbi, bo banka končno obračunala anuitete. V kolikor bo vsota poslana na račun prve anuitete večja od stalne anuitete (letni obrok z obrestmi vred), bo banka presežek vrnila dolžniku ali ga porabila za odplačilo naslednje anuitete. Če bo poslana anuiteta manjša, bo banka pozvala dolžnika, da plača ugotovljeno razliko.

Banka nadalje opozarja vse dolžnike, da se anuitete ne polagajo kot sodni dopolnili, niti jih dolžniki naj ne plačajo pri davčnih uradah in pri svojih prejšnjih upnikih, ker se bo smatralo po pravilniku, da so anuitete plačali samo oni dolžniki, ki so denar poslali neposredno banki, odnosno njenim podružnicam.

V lastnem interesu dolžnikov je, da plačajo na opisani način prvo anuiteto.

Proti dolžnikom, ki ne bodo tako postopali, dobi banka po uredbi pravico, da zahteva plačilo vsega prevzetega dolga izvršnim potom po davčnih oblasteh, odnosno če je dolg po uredbi zmanjšal, plačilo zmanjšane dolga.

To so v glavnem objave komunikeja banke št. 792 z dne 31. decembra 1936.

Delo kmet. ministrstva v letu 1937

V naslednjem članku podajamo kratek pregled dela kmetijskega ministrstva v lanskem letu in s tem začnemo objavljati poglavje o delu ministrstva v lanskem letu.

Delo kmetijskega ministrstva je bilo to leto v polni meri posvečeno skrbi za zboljšanje kmetijstva in kmečkega gospodarstva sploh. Zavedalo se je vseh težav in stisk, ki so zadele našega poljedelca ter je klicalo večkrat na razne posvetovalne konference predstavnike posameznih gospodarskih panog. Da omenimo med njimi samo konference za sanacijo vinogradništva v državi ter konferenco za zboljšanje naše živinoreje. Vse nasvete in konkretne predloge je ministristvo v veliki meri upoštevalo v raznih uredbah, ki jih je izdajalo v smislu pooblastil v finančnem zakonu.

Da je kmetijsko ministristvo res vodilo pravo kmetijsko politiko, je dokazalo tudi s tem, da je v smislu vladnega delovnega programa izdelalo načrt uredbe o ustanovitvi kmetijskih zbornic v državi. Res malo čudno je izgledalo to pri nas, ko imajo vsi ostali manj številni stanovni svoje stanovske zbornice, ki ščitijo njihove interese, kmetijski stan take zbornice ni imel. Kakor hitro je ministristvo izdelalo načrt omenjene uredbe ga je takoj poslalo na mišljenje vsem banknim upravam, združnim organizacijam in raznim drugim institucijam. Ministristvo je sedaj vse nasvete v glavnem upoštevalo ter je izdelalo končni tekst uredbe o ustanovitvi kmetijskih zbornic. Kmetijski minister bo to uredbo v najkrajšem času predložil v odobritev ministrskemu svetu.

Važno vprašanje, ki je delo tega ministrstva precej absolviralo je bilo tudi vprašanje likvidacije kmečkih dolgov. To vprašanje je po številnih konferencah rešilo z uredbo dne 25. septembra l. l. Poleg še drugih številnih uredb je kmetijsko ministristvo tudi izdelalo zakon o sladkovodnem ribarstvu, ki je pred narodno skupščino ter je za njegovo proučevanje že tudi izvoljen poseben odbor.

Polno pozornost je kmetijsko ministristvo izkazovalo tudi našemu zadržništvu ter je predvsem delalo na to, da se čimprej izda novi zadržni zakon, ki je že od lanskega leta pred narodno skupščino. Zaradi tega je kmetijski minister naprosil narodno skupščino, da se naj zopet čimprej sestane odbor, ki je bil za proučevanje zadržnega zakona izvoljen že lansko leto ter naj nadaljuje prekinjeno delo. Tekom leta je kmetijsko ministristvo saniralo tudi dve zadržni zvezi in to Osrednjo zvezo hrvatskih zadrž v Zagrebu in Zadržno zvezo v Novem Sadu.

Kmetijsko ministristvo je nadalje posvečalo vso pažno raznim srednjim in ostalim kmetijskim so-lam in državi ter je forsiralo tudi graditev oglednih in kontrolnih postaj. Taka postaja se gradi tudi v Ljubljani.

Kmetijsko ministristvo pa je sodelovalo tudi pri rešitvi vseh ostalih gospodarskih vprašanj, ki se tičejo našega kmeta, tako pri vnovčenju letošnje žetve, preskrbovanju pasivnih krajev z žitom, graditev silosov v naši državi l. dr.

Gospodarska kronika

- LANSKA GOSPODARSKA ZAKONODAJA
- Januar.
4. Pravilnik o finančnem poslovanju v občinah.
  4. Uredba o izdajanju 500 milj. din blagajniških zapiskov.
  4. Zasebni kliring z Nemčijo.
- Februar.
3. Sprejemanje koruze za plačilo davčnih zastankov do 1932.
  28. Uredba o pospeševanju turizma.
- April.
9. Uredba uvozne kontrole.
  27. Prva uredba o »Feniksac.
- Junij.
13. Kontrola blagovnega uvoza.
  24. Nova sanacija bratovskih skladnic.
- Julij.
13. Ustanovitev kovnice Narodne banke.
  15. Ukinitve sankcij.
  15. Državna intervencija na žitnem trgu.
  25. Določene odkupne cene za pšenico.
- Avgust.
5. Uvedba razsodišnih odborov.
  21. Izvoz pšenice in koruze dovoljen le za devize.
- September.
26. Uredba o likvidaciji kmečkih dolgov.
- Oktober.
1. Novi trgovinski sporazum z Italijo.
  17. Odkup domače produkcije bombaža.
  22. Podaljšanje roka za vlaganje prošenj za zaščito.
  22. Uredba o pospeševanju svilarstva.
  30. Trgovinski sporazum z Holandijo.
- December.
12. Izdaja blagajniških zapiskov do 1 milijarde din.
  16. Sanacija »Feniksac.

Gospodarska literatura

Slovenski mlekarški list. Zveza mlekarških združenj Ljubljani je začela izdajati »Slovenski mlekarški list«, ki bo izhajal mesečno. List, katerega prva številka je že izšla, prinaša obilo dobrega gradiva, ki je važno za slovenske kmete živinorejce, zlasti pa člane mlekarških in živinorejskih združenj. List je v svoji prvi številki že razpisal zanimivo anketo: Kako si zamišljate izboljšanje našega mlekarstva in naše živinoreje sploh. Poleg drugih strokovnih člankov prinaša tudi tržno poročilo po stanju od 19. decembra za mleko, maslo in sir. List ureja uredniški odbor, odgovorni urednik je g. Josip Benko. List stane prejetan na skupni naslov 12 Din letno, na lastni naslov pa 18 Din.

Davčne oprostitve in davčne olajšave. Knjiga dr. Vladimira Murka je v tisku in bo izšla do 15. januarja 1937. Vključuje povečanemu obsegu ostane cena knjige neizpremenjena.

Vseznal. Jose Lakatoš, glavni urednik Jugoslovenskega Lloydja v Zagrebu je te dni objavil še drugo izdajo svoje enciklopedije v številkah »Vseznal«. Knjižica, v obliki koledarčka, vsebuje najrazličnejše podatke, ki so potrebni modernemu človeku, ter tako izpopolnjuje marsikatero statistično vrzel, ki se pojavlja v leksikonih, almanahih itd. Cena »Vseznal«, ki obsega 128 strani v trdi vezavi, je 12,50 Din ter se naroča pri »Vseznalu«, Zagreb, Berislavičeva ulica 10.

Proračun zagrebške Trgovinsko-industrijske zbornice. Na zadnji seji zagrebške Trgovinsko-industrijske zbornice je bil sprejet proračun za leto 1937, ki znaša v dohodkih 3.211.500, v izdatkih pa 3.203.008 din, od tega pa odpade na osebne izdatke 1.834.008 din.

Črtanje papirnih odredb. V znani devalvacijski zakonodaji je imel zakon o denarju famozni čl. 6, po katerem bi morali vsi francoski dolžniki v inozemstvu izpolnjevati svoje obveznosti v starih frankih, ne pa v devalviranih. Že tedaj smo prinesli v izvelčku članek znamenitega francoskega ekonomista Gastona Jeza, ki je opozarjal na neumeštnost te klavzule. Ta člen se je slabo izkazal, ker se ni nobena inozemska država nanj ozirala in je samo hitela spraviti devalvacijski dobiček. Zaradi tega je francoska vlada sedaj tudi predlagala obema zbornicama ukinitje tega člena.

Svetovna produkcija železa in jekla. Po podatkih nemške revije »Stahl und Eisen« je narasla lani v primeri z letom 1935 svetovna produkcija jekla od 99,7 na 123,7 milij. ton in je s tem presegla najvišje stanje iz leta 1929 za 1,3%. Nekoliko bolj zaostala je produkcija surovega železa, ki je narasla od 74,2 na 91 milij. in zaostaja še za 8% najvišje višine, dosežene leta 1929. Posebno je znatno narasla produkcija železa in jekla v izvenevropskih državah. Največja je produkcija v severnoameriških Zedinjenih državah: 48,5 milij. ton jekla in 31,8 milij. ton železa. Sledi Nemčija s 19,1 in 15,2, nato pride Rusija s 16 in 14,5, Anglija 12 in 7,8, Francija 6,6 in 6,1, Japonska s Korejo in Mandžurijo 5,2 in 2,7, Belgija 3,2 in 3,2, Italija 2,5 in 0,8.

Borza

Dne 2. januarja 1936

Denar

Ta teden je znašal promet na ljubljanski borzi 3134 milij. Din v primeri s 3610, 5811, 3329 in 3710 milij. Din v prejšnjih tednih.

Curih. Belgrad 10, Pariz 203275, London 21,37, Newyork 435,371, Bruselj 73,35, Milan 22,925, Amsterdam 238,40, Berlin 175,10, Dunaj 78,60 (81,25), Stockholm 110,20, Oslo 107,40, Kopenhagen 95,40, Praga 15,25, Varšava 82,20, Budimpešta 85,75, Ate-ne 3,90, Carigrad 3,45, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,425, Buenos-Aires 1,3275.

Vrednostni papirji

Dunaj, 2. januarja. Tudi sobotna borza je pokazala, da se je pretožna večina papirjev učvrstila. Posebno znatno se je učvrstila Alpina, nadalje tudi Rima in Škoda. Slabše je beležili le Steg. Med naloženimi papirji so bila posebno čvrsta avstrijska loterijska posojila. Beležili so: Donavskosavskoja-dranska železnica obliacija 74,50, delnice: Narodna banka 175,75, Graz-Köflacher 28,50, Steg 30,85, Stewag 31,60, Magnesit 98,50, Trboveljska 27,80, Alpine 43,40, Rima Murany 91,50, Steyer-Daimler-Puch 240, Leykam 42,50, Semperit 59.

Živina

Cene na živinskih sejmih v Mariboru. Kranju in Ptuj so bile sledeče:

Maribor: Debeli voli 3,75—4,50 Din, poldebeli voli 3,50 do 4 Din, vpreženi voli 3,50 do 4 dinarjev, bikli za klanje 3 do 3,50 Din, glavne krave, debele 3 do 3,50 Din, plemenske krave 2,50 do 3 Din, krave klobasarice 1,75 do 2 Din, molzne krave 2,75 do 3,25 Din, breze krave 2,50 do 3 Din, mlada živina 3,60 do 4,25 Din, teleta 4,25 do 5,50 dinarjev za kilogram žive teže.

Kranj: voli I. vrste 5 Din, II. vrste 4,50 Din, III. vrste 4 Din; krave I. vrste 4,50 Din, II. vrste 4 Din, III. vrste 3,75 Din; telice I. vrste 5 Din, II. vrste 4,50 Din, III. vrste 4 Din, telice I. vrste 5 Din, II. vrste 4,50 Din, III. vrste 4 Din; teleta I. vrste 8 Din, II. vrste 7 Din; prašiči špeharji 9 Din, prašiči pršutarji 8 Din za kilogram žive teže.

Ptuj: Plemenske evinje 5,25—5,50 Din, pršutarji 5,50 do 6 Din, pitane evinje 6,50 do 7 Din za kilogram žive teže.

Gostoljubnost samo za pešce!

Menihi na gori sv. Bernarda dele brezplačno gostoljubje

Še je na svetu kotiček, kjer pešec vendar le več velja, kakor pa imenitni avtomobilist. Če hoče priti v tisti kraj, se moraš potruditi v Švico ter splezati 2472 metrov visoko na Veliki sv. Bernard, kjer boš v tamkajšnjem gostišču našel za zapisano tole čudno in za moderni svet kar nerazumljivo besedilo:

»Gostoljubnost je tukaj brezplačna. Gostišče pa ni nikak hotel. Zato naj popotniki gostoljubnost sprejemajo tako, kakršno jim nudimo. Gostišče je v prvi vrsti namenjeno pešcem in romarjem. Tukaj more vsakdo le enkrat prenočiti ter dobiti dva obroka. Popotniki, ki prihajajo v avtomobilih, pa pri nas navadno ne dobe niti prenočišča niti jedil.«

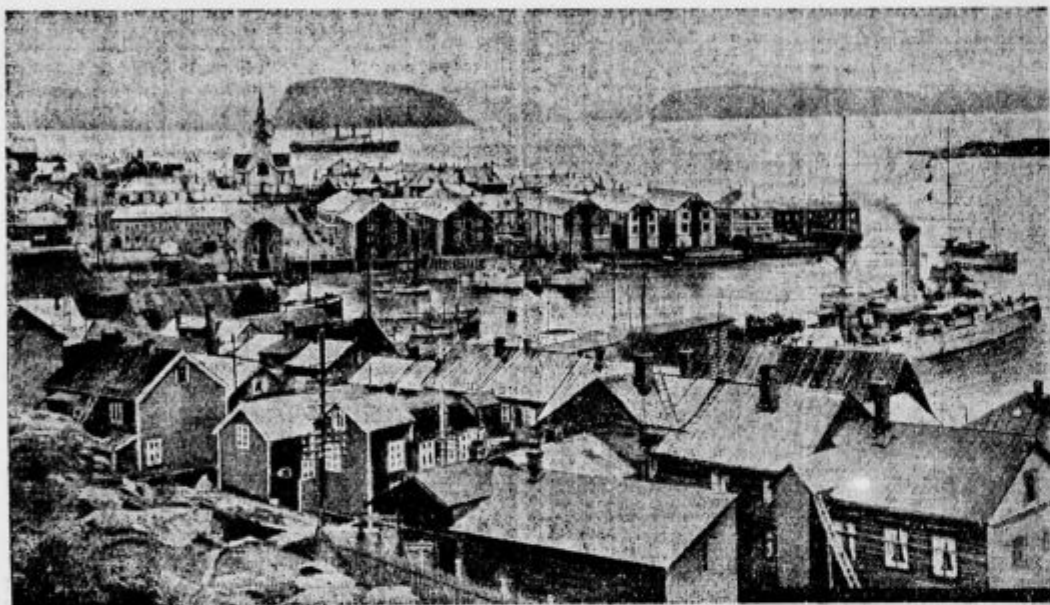
Na pustem sedlu se na levi in desni strani ceste dvigata dve sivi poslopji, kateri sta med seboj zvezani po posebnem hodniku nad cesto. V glavnem posloppju je cerkev, pošta, jedilnica ter knjižnica, ki ima 13.000 zvezkov. Poleg tega pa je tukaj spalnica menihov. Izredno znamenita je ta samostanska knjižnica ter za zbirka starih novcev, ki so nekateri še keltskega, etruškega, galskega in tarentskega izvora. Ko so Rimljani prvič prekorčili to visoko goro, so jo imenovali Jupitrova gora. Toda Saraceni so jo nazivali Hudičeva gora. Svoje sedanje ime pa je gora dobila po savojskem plemiču Bernardu Mentonnu, ki je pregnal Saracene ter je na razvalinah rimske utrdbe zgradil gostišče. V teku stoletij je v tem gostišču iskalo zavetišča mnogo popotnikov, med njimi tudi mnogo kraljev in cesarjev.

Dandanes je v tem zavetišču vse moderno urejeno: napeljavno imajo elektriko, centralno kurjavo, telefon, imajo celo tovorni avtomobil, ki dovažava živila. Toda stare šege in navade so pa še ostale. Še dandanes, kakor nekdanj, dobi vsak gost na mizo riža s češpljevo marmelado. Še dandanes dobi vsak gost tudi več polnih steklenic vina, iz katerih si sme natočiti toliko, kolikor se mu zdi potreba. Za telesni blagor pešcev je torej v tem samostanu dobro preskrbljeno. Kaj pa popotniki

za to dajo? Ob vходу v cerkev je pritrjena puščica, na kateri je napisano, da se tukaj dajo darovi za gostišče. Vsakdo, ki torej skozi cerkev zapušča jedilnico, pri izhodu lahko spusti v puščico toliko denarja, da je s tem plačana gostoljubnost. Pa nikdar ni! Čeprav je na tej gori vsako leto kakih 25.000 obiskovalcev, kateri obiščejo to gostišče, pride v zbirko le nekaj tisočev frankov, tako da niti en frank ne pride na enega obiskovalca. Pomisliti pa je treba, da večina popotnikov so vendar le revni italijanski delavci, ki se tukaj peš vračajo v domovino, ker hočejo prihraniti denar za vožnjo.

Podnebje tukaj na gori je strašno. Skoro nobeden brat ne vzdrži tukaj več kakor deset let. Zato pa pošiljajo sem gori samo mlade in zelo krepke ljudi. Toda le prekmalu njihova pljuča začutijo posledice tega podnebja, nakar se morajo naglo vrniti v dolino ali pa v skupni samostan v Martigny.

Druga posebnost sv. Bernarda pa so bernardinski psi, ki so doslej rešili življenje že več kakor 3000 ljudem. Sedaj je gori 12 takih psov. Najznamenitejši med njimi je bil slavni pes Barry, ki je doživel 14 let starosti in je v tem času sam rešil 40 ljudi, da niso zmrznili v snegu. Enkrat so poskusili, da bi te bernardinske pse križali s pasmo novih fundlandcev. Toda iz tega križanja so prišli tako kosmati psi z gosto dlako, da so pozimi bili brez sakega haska, ker je dolga dlaka kmalu zmrznila ter jih je potem obdajal ledeni oklep. Zato so te pse potem oddali nižjim postajam. Na gori pa so ohranili še za naprej pse s kratko dlako. Psi so tako dobro dresirani, da že na 300 m daleč zavohajo človeka, če leži zasut pod plazom 3 m globoko. Ko ga začno izkopavati, se razširijo v polkrog, nakar kopljejo, dokler ne pridejo do ponesrečenca. Ko ga najdejo, eden izmed psov brž plane nazaj v samostan, kjer z laježem nanzanja, da je pomoč potrebna. Medtem pa se drugi vleže poleg ponesrečenca ter ga s svojim toplim telesom greje, da ne zmrzne, dokler ne pride pomoč.

Orkan je razsajal 28. decembra v Hammerfestu, ki je najbolj severno, ribiško mesto Norveške in je znano tudi kot najsevernejše mesto sveta. Orkan je razdril obrežje in morje je pogoltnilo več skladišč v luki.

Kako je časih ljudi zeblo

Plinij mlajši poroča, da so stari Rimljani imeli centralno kurjavo, gorak zrak so po ceveh napeljali po svojih bivališčih. Vendar se je izkazalo l. 1709, ki je bilo strašno mrzlo leto za vso Evropo, da se mora civilizirani svet le malo zoperstavljati mrazu. Leta 1709 so v Parizu zaprli gledališča radi mraza, sodniki obravnava niso mogli imeti, ker je tinta zamrzla v tintnikih. V kletah se je vino spremenilo v led, pri jedi se je na kruhu nabrala ledena skorja. Tedaj so ljudje zmrznili v posteljah in največ ponoči rojenih otrok ni dočakalo jutro.

V Tullerijah niso mogli poštno zakuriti niti ob nastopu vlade Ludovika XVI. V kraljevih palačah so imeli le malo peč in težko so se odločili za to, da so jih sezidali večje število. Kamin jim je bil predmet razkošja ne pa za uporabo. Spričo peči pa so se Francozi kar zgrozili, saj je tedaj dejal neki Francoz o njej, da »človeku ob pogledu na peč obrami domišljija in se mu duša napolni z otožnostjo.« Francozi so laže prenašali še tako hud mraz ko pa to nevidno, dušečo, soparno toploto peči. Kjer so imeli kako peč, so jo kurili z ogljem, česar pa niso znali in tako se je marsikdo zastrupil s plini iz oglja, kar je peč še bolj osovražilo.

Ljudje so iz mrzlih sob pobegnili v kavarnarje, ki so v 18. stoletju prihajale v modo, ali so zlezli v posteljo, kjer so ostajali ves čas in so sprejemali tudi goste leže. Časih ni bilo druge izbire, ko da sediš v dimu pri kaminu ali pa prebešaš — in ljudje so si rajši izbrali mraz, celo tam, kjer so imeli dovolj drv. Imeli pa so v tistih letih majhne ogrevalne za roke in noge, ki so jih jemali tudi s seboj v cerkev, saj sicer ne bi bili mogli ostati v cerkvi do konca maše.

Najmodernejši in najpriljubljenejši ogrevalni pa so bile postelje. Pogrnjene so bile z najmekšejsimi in najdebelejšimi kožami. Lostalot-Bochoué, znamenit zdravnik francoske akademije tedanje dobe, je napisal tedaj knjigo o tem, kako more človek doseči starost 80 let in si ohraniti čilost in svežost telesa, če vse mrzle dni pozimi preleži v postelji, češ da je vprav posteljina, enakomerna toplota človeškemu organizmu najbolj primerna in ga obvaruje mnogih bolezni in nevarnosti.

Kulturno-zgodovinske knjige povedo, da so bile zime v 17. in 18. stoletju dosti huje kot v 19. stol. Vsi podatki soglašajo v tem, da je bila omenjena zima, leta 1709, pač najhujša, kar se jih sploh spominja človeštvo; več ko dva meseca je bil en sam hud, okruten mraz in celo poleti, kakor piše Saint-Simon, so morali v Versailles kuriti v kaminih, ko da bi bilo sredi zime. Zgodovinski podatki poročajo, da je tistega leta zmrznilo v Parizu med 5. jan. in 2. febr. — več tisoč ljudi!

Tega čudovitega leta se je pa tudi izkazalo, da so ljudje pripravljeno žrtvovati celo življenje svoji ničemurnosti — in to ne le na Francoskem. — V versajskem gradu, ki je bil glede na praktičnost in higijeno ena izmed najbolj napak sezidanih stavb, so se dan na dan gnetli najvišji plemiči, veleposestniki, visoki uradniki po temnih luknjah brez oken in zraka (kamor bi zdaj še živali ne dali), samo zato, da so mogli biti v bližini kralja. Mogli bi si bili najeti hiše in palače za svoj denar v Parizu, pa so se rajši mrcvarili po grajskih luknjah, da so bili le bliže kraljevi osebi, upajoč, da ga za trenutek ugledajo, da zaslišijo besedico iz njegovih ust.

Leta 1758 je bil kralj Ludovik XV. v postelji pri maši in si je dal v svoji sobi napraviti dva kamina.

Še prav do revolucije je gospodo v Tullerijah do kosti zeblo. Pozimi so bile stene vlažne, toplota kaminov jih ni mogla osušiti. Sobe za služinčad niso imele nobene kurjave in vsi dvorski uslužbenci so se greli v — kuhinji.

Šele konec 18. stoletja smo dobili pravilno kurjavo, ki se je pa ljudje navzlic vsemu niso razveselili, češ da je s tem tudi minila vsa domačnost. Zares so se prej zbirali vsi pri kaminu, kjer so — vsi zaviti in ohomotani v pahovke in plašče — tvorili eno družino, skoraj tako, kot pravimo: Mrzle roke, toplo srce.

Če hočete vedeti

Blago in čokolada iz lesa

Na nekem kongresu, ki so ga nedavno imeli kemiki Francije, so po zanimivem dokazovanju dognali, da bo les v bodočnosti jako velikega pomena za kemijo. — Neki udeleženež je pokazal navzočnim domačo obleko, ki je bila narejena izključno iz lesnih vlaken in je bilo blago popolnoma volni podobno. — Dalje so ponujali zelo okusno čokolado, ki je bila tudi večinoma »lesena«. Slednjišji so kongresisti še določili, da je na svetu 22.000 vrst lesa in da na marsikakih veleposestvih krmijo prašiče in krave z nekimi snovmi, ki so narejene iz lesa.

Angleški veleparnik »Queen Mary« je moral na svoji poslednji vožnji iz Amerike prestati hude boje z viharji. Več oseb je bilo ranjenih, dva pomorska sta umrla. Parnik je na oddihu in se odpelje šele februarja.

Tehniški jubileji

Pred 40 leti, 1897, je Passender začel delati prve radio-telefonske poskuse. Marconi se je posrečilo prvo brezžično oddajanje znakov. Diesel je sestavil prvi motor na izogrevanje nafte.

Pred 50 leti, 1887, je Daimler sestavil prvi moderni avto.

Pred 60 leti — 1876 — je iznašel A. G. Bell v Bostonu telefon. Leta 1877 je Edison iznašel fonograf na valje. Plošče in ime »gramofon« je iznašel E. Berliner iz Washingtona.

Pred 70 leti, 1866, je Nobel iznašel dinamit. Leta 1876 je dal pariški vrtnar Monier patentirati cvetlične lončke z železnim vložkom: prvi železobeton. Angleški inž. Ch. Hodgson je zgradil prvo moderno žično železnico. Pariz je dobil pnevmatično pošto.

Pred 80 leti — 1856 — je W. H. Perkinson iznašel barve anilin iz premogovega katrana. Leonhardi v Dresdenu pa tinto ulizarin.

Pred 90 leti — 1846 — je iznašel Ascanius Sobrero — nitroglicerin. Američan E. Howe je sestavil prvi pravilni šivalni stroj, ko je izpopolnil Hunterjevega. R. Hoe iz Newyorka je skonstruiral stereotipni rotacijski stroj. Leta 1847 so prvič omenili petrolejsko svetilko.

Pred 100 leti — 1837 — je iznašel Morse prvi uporabljivi brzojavni aparat.

Pred 110 leti — 1827 — so prvič omenili ev iz gumijs. Fizik Wöhler je prvi proizvajal aluminij.

Pred 120 leti — 1817 — je praški mehanik V. Boček sestavil majhen avto na pogon s paro. — David Brewster je iznašel kalejdoskop. — Davis je naredil prvi bicikel — velociped iz lesa in brez pedalov; premikal se je tako, da je biciklist z nogo sunil na tla.

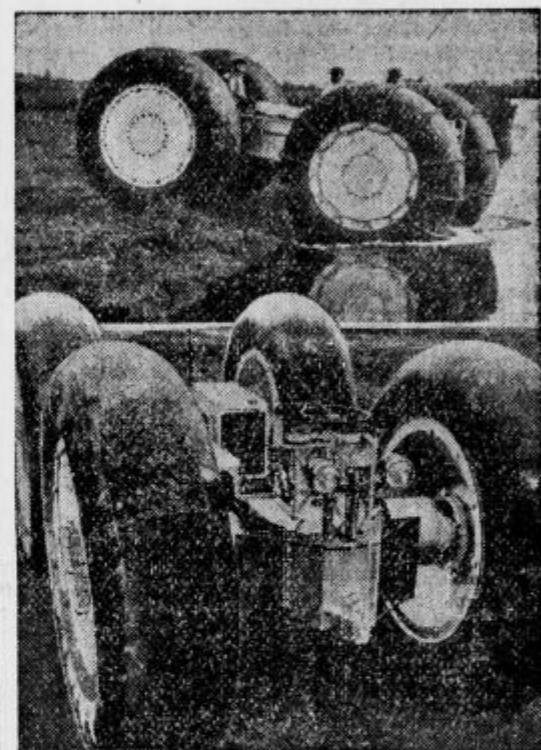
Pred 125 leti — 1812 — sta Angleža J. L. Brandburg in Ch. Wedner sestavila prvi uporabni stroj za izdelovanje šivank.

Pred 140 leti — 1797 — se je J. Garnerin prvi upal s padalom spustiti iz balona na zemljo. Tudi uporabljivi rotacijski stroj je tedaj napravil tiskar Kinsley v Connecticutiju.

Pred 210 leti — 1727 — je jezikoslovec Schulze iz Halla odkril občutljivost srebrnih soli za svetlobo in je tako utemeljil fotografiranje. — V.

Foureron je iznašel vodno turbino s prekomernim tlakom.

Pred 250 leti — 1687 — sta Tschirnhauser in Böttger v Evropi iznašla izdelovanje porcelana, ki so ga Kitajci izdelovali že od 7. stol. po Kr.

Čudovito vozilo je tale traktor, last ameriških petrolejskih družb v Louisiani, ki se z njim tudi prevažajo po vodi. Za vožnje po kopnem je opremljen s svetilkami, trombo itd., za vožnje po vodi pa z jabolko in s kompasom. Kolesa so iz aluminija, premer koles meri približno 3 m; na njem je prostora za 2 osebi.

Bojišča krog Madrida. Postojanke belih čet so črno zarisane. V zgornjem delu so prišle čez reko Mazanar. Rdeče vojaštvo je ondi, kjer so črno-bele črtice.

»SLOVENE« pred 60 leti:

V četrtek 4. januarja 1887.

»Slovenec«

z današnjim listom prične svoj peti letnik, in kdor ga sedaj primerja z bornim pričetkom, mu vsestranskega napredka ne more odrekat. Da še ni došel do vrhunca popolnosti, temu se nihče ne bode čudil, kdor le površno pozna zapreke in sitnosti, s katerimi se je dandanes borili katoliškemu in zlasti še slovenskemu časnikarstvu... Da »Slovenec« ni poginil, kakor so nekteri pričakovali in nameravali, zahvaliti se je v prvi vrsti blagodušnim vstanoviteljem njegovim, ki so zvedivši omenjene nakane odločno izrekli, da hočejo na vsak način ohraniti »Slovenca«, če bi tudi zanj morali mnogo žrtvovati... »Recta tuerit, braniti pravo in pravico nam bode vselej prva in najglavnejša skrb, če se bode morda vsled tega tudi posameznim kadilo. Zato pa se trdno nadejamo, da nam dosedanji častiti naročniki ne ostanejo le ne zvesti, ampak

da nam bodo skušali pridobiti še ktere novega naročnika, ker je pomnoženje naročnikov najboljši pripomoček listu dati trdno podlago in čedalje večjo popolnost.

Izvirni dopisi

Iz Belgrada, 21. decembra. Od zadnjega podeljka je prišel ukaz, da od 9. ure zvečer do 5. ure zjutraj nihče ne sme brez svetilnice po ulicah hoditi, ker je premnogo lopov po Belgradu. Pa ko bi tudi lopov ne bilo, je ta ukaz izvrsten, ker po Belgradu je zvečer tako temno, da človek ne vidi drug drugega, ker ni svetilnic po mestu in le pri kakem hotelu brli kakšna lešerba, in to je že imeniten hotel. Tudi tlak je tak, da bi si človek noge polomil, tedaj brez svetilnice res ni mogoče hitro hoditi. — Sinoči bilo je streljanje na Teraziji, to je v sredi mesta blizo konaka. Stepli so se Rusi in Srbi in prišla je tudi patrola, po kateri je bilo mnogo vpitja; pri streljanju so bili nekteri tudi ranjeni. Tukaj v Belgradu so nekteri Rusi prodali svoje konje in so šli v državni blev iskat državnih konj, in vsaki je rekel, da je konj njegov in ga na noben način ne spusti iz rok.

»In zdaj, gospod amučarski učitelj, kako se pa ustavim?«

»Kaj? Ali niste vi smučarski učitelj?«

»Plačal bi rad zadnji obrok za otroški vužiček.«

»Prav. Kako pa je malemu?«

»Jutri se poroči.«

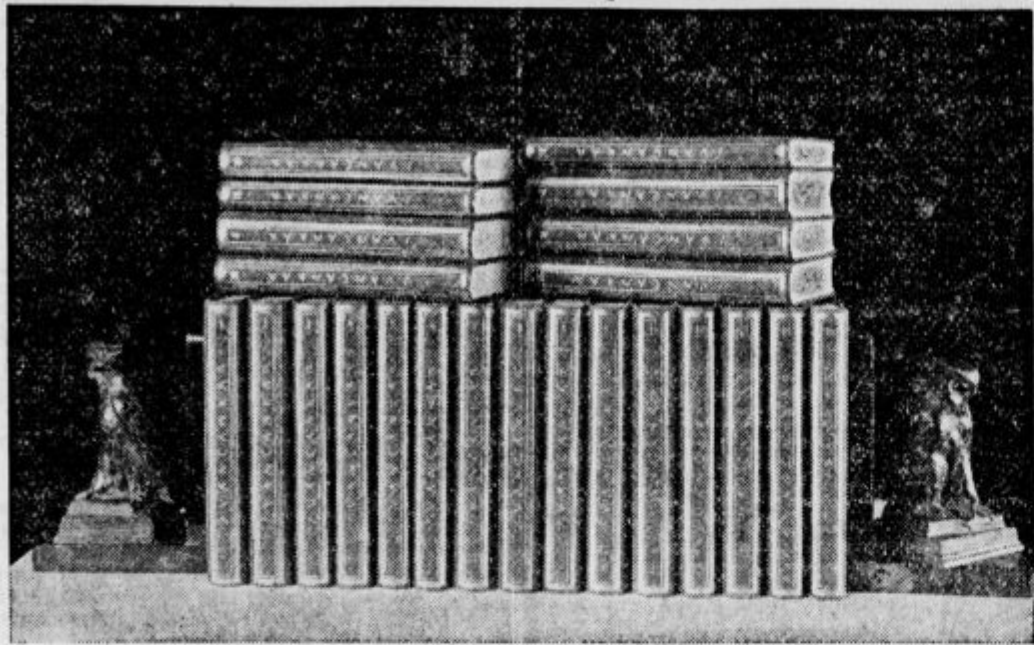

»Stražnik! Prinesite lestvico, da bom žirafi dala kruha!«

KULTURA

Ob zadnjem zvezku Cankarjevih Zbranih spisov

Dvajset zvezkov Zbranih spisov Ivana Cankarja (založila Nova založba 1925—1936)

Prav za božične praznike je izšel XX. zvezek Zbranih spisov Ivana Cankarja ter je s tem to, za slovensko kulturo in slovenski književni trg že posebej, vevaležno dejanje zaključeno. Novi založbi moramo k temu dejanju samo čestitati, kajti v to delo je položila svojo gospodarsko moč ter tvegala preko najtežjih gospodarskih let vse, da je prvo — in gotovo za dolgo časa edino — izdajo Cankarjevih del pripeljala srečno do konca. Dvajset zvezkov spisov nima dozdaj še noben aloveški pisatelj; Ivan Cankar je prvi, katerega zetev je dala tako obilen plod. Ivan Cankar stoji danes po zaslugi Nove založbe v celoti pred nami največji donesek k slovenski kulturi enega največjih Slovencev je s tem zbran in postavljen pred nas, da si ob njem izprašujemo svojo vest ter okrepimo zavest skrupnosti, zavest najbolj čistega slovenstva. Ob tej skladvnici lepih, debelih in vsebinsko globokih knjig vidimo vso pomembnost kulturnega dela, vidimo samozrtvovanje pravega umetnika in velikega človeka, ki se ves daruje narodu do poslednjega utripa srca, do zadnje bolesti, ustvarjajoč duhovne dobrine, ki bodo ostale vekomaj in pričale vsemu svetu o slovenski tvornosti, o notranji moči tudi malega naroda, o zmagi ideje in kulture nad golo silo. Ta lepa vrsta dvajsetih, v usnje vezanih knjig, so potrdilo naše slovenske življenjske moči, naše notranje sile, pa tudi lepote našega slovenskega jezika, ki nikomur ni lepše pel kot Cankarju. Obenem pa tudi najresničnejše potrdilo besed Ivana Cankarja samega, ki je z vsem tem delom vedno poudarjal samo to, kar »je potrebno in edino koristno, če hočemo doseči svoj slovenski kulturni in jugoslovanski politični cilj«, ter bi ob pogledu nanje še bolj samozavestno kakor je, vzkliznil: »Naj dela vsak, kakor mu je dano; jaz sem delal.«

In plod njegovega dela kažejo ti Zbrani spisi v najlepši zaporednosti: vsa Cankarjeva pot od začetnega naturalizma ter dekadencija, pa preko borbe z okoljem za čistejšo obliko življenja, vse njegovo hrepenenje po lepoti človeštva in človeških dejanj, po dobroti in ljubezni, kakor jo je videl v materi, pa prav do strahotnih videnj »Podob iz sanj in najbolj prečiščenega duhovnega, da religioznega gledanja na življenjske problematiko ob zasnovi »Zenitnine v Kani galilejski«; vsa ta dolga pot se nam v teh spisih pokaže kot edino nujna in enotna ter dopolnjena v samem vrhu, kjer je vse naravno že samo po sebi nujno razlo in nadnaravno. Danes šele — po Zbranih spisih — moremo prav soditi Cankarja, nje, ki so ga v življenju odklanjale obe plati slovenskega javnega življenja, ker ni pripadal nobeni, in ga je hotela vdnjati sebi tretja, kar se ji tudi ni povsem poečilo, kajti pripadal je celotnemu narodu. Cankar je šel po sredi slovenskega življenja, tedaj nerazumljen in napačno sojen: očitali so mu pohujšljivost, pa je vendar eden najčistejših slovenskih pisateljev; očitali so mu neslovenstvo, pa se je izkazalo, da ga bolj slovenskega človeka ni rodila slovenska mati; očitali so mu brezdomovinstvo, pa domovina še ni bila deležna večje ljubezni nikjer kakor v Cankarju, tudi pod njegovim bičem; očitali nihilizem, pa je ni pozitivne vere v mater, v ljubezen, v dobroto in socialno pravičnost, kakor jo je opisoval ta nežen pesnik slovenske duše! Očitali so mu vse, kar je bil in ni bil, bodisi zaradi nerazumevanja ali predsodkov, bodisi zaradi oeti, in so jih sm-trali naperjene nase. Danes pa vidimo Cankarjevo duhovno podobo prav po zaslugi teh spisov v drugačni luči. Vidimo, da je bil Cankar velik individualist, velika osebnost, ki se ni mogel prilagoditi čredi in čredni morali, zato je tolkel okrog sebe, dokler ni oči uprl vase in začel graditi v sebi in v svoji duhovnosti, v kateri se je našel najtesnejše povezan z duhovnim likom svoje matere, z duhovnimi simboli svojega naroda. Zato je po kratkem naturalističnem iskanju in dekadenskem navdušenju takoj našel sebe v izrazitem idealizmu, ki je potekel iz najglobokejšega korena njegove osebnosti, ter moramo tako Cankarja kot duhovni pojav smatrati za samosvoj slovenski umetnostni pojav. Preko Mataerlincka in Nietzscheja, preko samoumetnika prvih let, pa tudi preko Marksa je zrasel v samosvojega slovenskega etičnega borca v areni življenja, ki je že zelo zgodaj »gledal z otožnim hrepenenjem v široka religiozna obzorja« (Zb. sp. III., uvod, str. XII), ki se pa seveda tedaj še niso skladala z dogmatičnim katoličanstvom. Vso problematiko, tudi najbolj stvarno in razredno (n. pr. »Hlapci«), rešuje Cankar na osebnostni duhovni gladini, v vesti, v območju idealističnih vrednot. Razumljivo je, da so njegove podobne pesimistične, saj je taka bila tedaj vsa nova romantika, ki je v bistvu bila reakcija na življenjsko stvarnost, ki se ni skladala z etičnim redom bila kruta in ni imela mesta za subtilnost doživljanja in za tiho pesem, kar vse je bila najglobokejša vsebina njegove duše. Zato propadala »Milan in Milena«, najbolj eterični bitiji v slovenski književnosti; zato je neizpolnena večna »Lepa Vida«, pravi, le pri Slovencih možen simbol ne-

dosegljivega ideala; zato ni končana pravda »Hlapca Jerneja«, ki že vsemu svetu oznanja svojo pravico! Zato se je tudi zaprl pred strahotami svetovne vojne v samoto in zrl ves svet kot v sanjah ter v teh megljenih videnjih odkrival najglobokejšo skrivnost in resnico, prav tako kruto, kakor bi jo kdo drug s kritično besedo in krvavo obtožbo političnega govornika. Danes bi si želeli seveda take kričave obtožbe krivic, taka bi odgovarjala našem času, toda Cankarju, pesniku, subjektivistu in duhovnemu človeku, ki je vse dogodke sveta preživljal le v odsevu ekzističnega trpljenja lastnega srca, je bilo nujno, da mu je trpljenje pomagalo k notranjemu očiščenju. Ta čas strahote je povzročil, da je segel po zadnjem odporu proti zlu, po luči, da jo prinese v odrešenje sebi in ljudem, po živem stiku z Bogom. Tedaj sta mu tudi najvišja simbola vseh življenjskih vrednot — Mati in Domovina — sovpadla v Tretje Najvišje: dal je iz sebe zadnjo bolečino, ki je vse življenje tiho živela v njem — Bog — in se vdan in odrešen pritisnil na srce temu Bogu, ki je Bog njegove matere, Bog njegovega naroda.

Prav zadnji dvajseti zvezek, ki ga je uredil prof. France Koblar, prinaša poleg Cankarjeve drame: »Romantične duše« in nekaj, dozdaj še neobjavljenih črtic iz raznih dob življenja (Zadnji večer, Nj, visokorodnost v Beli vasi, Moj prvi nastop, Blago z Dunaja, Kako se je useknil g. Peter Mozolec, Ob selitvi, Kurentova modrost, Velika maša — prva obdelava —, Naše veliko jutro) ter treh političnih, polemičnih in satiričnih spisov (Krvavi dnevi v Ljubljani, O človeškem nahu, »Slovenska Matica«), ta zadnji krič, najvišji klasični vrh Cankarjeve umetniške tvorbe, namreč »Podobe iz sanj«. Urednik analizira Cankarjevo duševno stanje ob pisanju teh črtic, njegovo notranjo rast ob teh »leth strahotes«, njegovo slutnjo smrti ter njegovo smrt, ki ni bila smrt hladnega deista, temveč iskreno verujočega človeka. Obenem pa označi umet. klasičnost teh umirjenih literarnih likov, ki jih še literarno zgodovinsko pomagajo razložiti opombe v zadnjem delu.

Tako imajo ti Cankarjevi Zbrani spisi še posebno vrednost — uvode in opombe, ki so — razen zadnjega — delo pesnikovega bratrance, njegovega najožjega sodelavca, literarnega kritika in umetnostnega zgodovinarja, univ. prof. — zdaj poslanika v Buenos Airesu — dr. Izidorja Cankarja. V njih je pokazal nova polta slovenski — literarnozgodovinski kritiki. Prvi njegov uvod v Zbrane spise pred 11 leti, je naravnost razdobjnega pomena, saj se je tedaj najjasneje javila pri nas estetska kritika pesniškega dela iz umetnostnozgodovinskih osnov, ki sodi iz zasnov in izdelave na idejno usmerjenost pesnika, ki iz

sloga umetnin bolj kakor pa iz biografskih in literarnozgodovinskih dokumentov, sklepa na zadnji smisel dela ter tudi na notranje gledanje avtorja samega. Ta metoda ne vara. Le iz takega kritičnega motrenja je dobila notranja podoba pesnika Cankarja pravo resničnejšo podobo, ki je drugačna, kakor pa smo je vajeni gledati iz ozen bližnje preteklosti. Cankarjeve sočasnosti ter pesniku pravičnejša Izidorju Cankarju se je tako posrečilo odkriti duhovno podobo pisatelja Cankarja ter ga postaviti pred nas takega kakor je bil: velik subjektivist, vsekoli idealist najvišje mere, borec za etični red in socialno pravico, za lepoto življenja, tudi ko je delal videz najhujšega nihilista, in inspiraciji zanikanja, kro-

nije in sarkazma. Njegova metoda je tudi pokazala nujnost Cankarjeve notranje poti, ki ga je pripeljala na vrh idealističnega nazora — k religioznemu, katoliškemu gledanju sveta, ki mu je kot iskrenemu in najčistejšemu Slovincu bilo blizu, domače, nikdar ne popolnoma zatrto.

In če je Nova založba pred dobrimi desetimi leti začela izdajati njegove Zbrane spise s prepričanjem, da »Ivan Cankar ni bil le naš najboljši prozaist, ki je uspešno stopil s svojo umetnostjo v mednarodno tekmo, marveč nam more tudi danes biti učitelj čistega in iskrene umetnosti-

nega dela; da je bil dosežen mojster slovenskega jezika, ki je danes in bo ostal večno živa priča njegove moči in milobe, njegove lepote in upravičenosti«, moramo danes vse to prav tako noudariti kakor zavest, da »nam je Cankar tudi v sedanjem hipu našega duševnega življenja potreben«. Potreben kot izpraševalec vesti in izpričevalec čistega slovenstva, kot tisti, ki je po besedah prof. Koblarja — »postavil spomenik slovenskemu geniju, ker je hotel, da živi vedno in neprikrajšan v svobodi« (Zb. sp. XX).

Nova založba pa ni mogla stopiti svoji dvajsetletnici nasproti s lepšim kulturnim opravičilom, kakor s temi dvajsetimi zvezki največjega modernega slovenskega klasika, zlasti s z novo izdajo njegovega najlepšega dela »Podobe iz sanj«, ki je ob ustanovitvi l. 1917 bila tudi prva njena knjiga. Odveč pa bi bilo te Zbrane spise še priporočati; vsak, ki ljubi slovenstvo — domovino, jezik in kulturo — bo celotnega Cankarja gotovo imel v svoji domači knjižnici.

Križev pot pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah

V župni cerkvi, katere zanimiva poznogotska arhitektura nosi letnice 1517, 1526 in 1540, so se izvršile v zadnjih štirih letih spremembe, ki zaslužijo široko pozornost zaradi načelnega stališča, ki je bilo merodajno za odlične činitele pri njih izvršitvi. Kljub precejšnji vrednosti arhitekture v zunanji podobi cerkve in v notranjščini prezbiterja je bil vtis celote v notranjščini zaradi manjvrednih slikarij po stenah in obokih in zaradi razmeroma slabe opreme prav nezadovoljiv. Vtis lepoto manjvrednega prostora so še povečavala prav grobo z barvastimi stekli opremljena okna. Naš gospod župnik se je odločil za radikalno rešitev in po nasvetu strokovnjakov pristal na to, da se odstranijo manjvredne slike in stene pobarvajo v treh enostavnih, arhitektonski sestav prostornine jasno razločujočih tonih in da se po nepotrebnem z ometom prevlečeni stavbni deli iz rezanega kamna osvobodijo prevlake. Vsa oprema je bila pravilno obnovljena s tem, da so bili vsi važni deli pozlačeni in je tako posebno veliki oltar mnogo pridobil. Takrat je bilo že tudi sklenjeno, da se nabavijo pri domači, v tej stroki pravkar se uveljavljajoči tvrdki Klein iz Ljubljane nova slikana okna in da se nabavi nov križev pot. Doslej je bilo izvršeno eno slikano okno ob velikem oltarju, okrašeno s slikama sv. Jožefa in sv. Matije. Priznati je treba, da je bil s tem dvojnimi oknom, ki je bilo razstavljeno na razstavi liturgične umetnosti ob evharističnem kongresu v Ljubljani l. 1935, popolnoma dosežen lepotni namen in da smo dobili delo, ki ustreza dobri, sedaj se prerajajoči tradiciji slikanja na steklo. Kompozicionalne posebnosti in pretiranosti v kretljah figur so popolnoma utemeljene v obliki ploskev, ki jih pokrivajo. Ostala okna, ki bodo samo dekorativna, pa še čakajo na izvršitev.

Nič važnejši za lepoto izpopolnitve obnovljene cerkve, nabožno vzpodbudno pa mnogo pomembnejši je novi križev pot, ki ga je izvršil slikar Slavko Pengov iz Ljubljane. Kompozicionalno se to delo naslanja na veliki, na steno naslikani križev pot istega slikarja v župni cerkvi na Bledu. Za cerkev sv. Lovrenca je bil predelan predvsem z ozirom na drugačni format ploskev, ki so bile določene za slike Ker so o tem križevu potu mnenja močno deljena, je treba ugotoviti nekaj dejstev, da se omogoči pravilno razmerje do njega. Predvsem pa moram ugotoviti, da je g. župnik postopal skrajno previdno in v ozkem stiku s škofijskim ordinariatom v Mariboru, bivšim proštom v Ptujju, kanonikom dr. J. Žagarjem in spomeniškim konservatorjem. Najprej je g. župnik uprizoril ožjo konkurenco med slikarjema Jirakom, ki je prav takrat dovršil križev pot v minoritski cerkvi v Ptujju, in Mežanom iz Maribora. Po daljšem premisleku se je najprej odločil za Mežana. Prišli pa sta med tem še dve ponudbi, Sl. Pengova, ki je predložil fotografije skic za križev pot na Bledu, ki naj bi bil podloga za šentlovrenškega in slikarice Elde Piščanec. Vsi faktorji, ki so karkoli sodelovali pri tej konkurenci, so se končno izrekli za Pengova, ki je izvršil slike in oskrbel tudi okvire. Prvi in navidez močnejše tehtni pomislek, ki je bil izražen proti novemu križevu potu, je bil, da ne ustreza tradiciji, katero predstavlja po mišljenju mnogih radi svoje splošne razširjenosti Führichov križev pot. Čeprav je Führichov križev pot res klasična oblika te snovi in je bil

več kot pol stoletja od zmage nazarenskega tipa nabožne umetnosti dalje skoraj občevljen, ni nobenega dvoma več, da je njegova umetnostna in lepota vsebina že popolnoma izčrpana ter se od začetka dvajsetega stoletja dalje trudijo najboljši cerkveni umetniki, da bi ga nadomestili z novim, sodobnim čustvovanjem in verskemu doživljanju bolj primernim, bolj sodobno izraznim. Pengovov križev pot na Bledu spada nedvomno v vrsto posrečenih poskusov te vrste. Usmerjenost v novo iskanje je tako splošna in o tem pričajo tudi oficijelne razstave cerkvene umetnosti zadnjih desetletij, da ni danes več resnega umetnika, ki bi se še opiral na Führichov tip.

Pengovemu križevu potu pa so ugovarjali tudi iz razlogov njegovega posebnega značaja, češ da je koloristično, barvno preveč mrk, hladen, temen, da okviri posamezne figure pogosto režejo, posebno pa da je nelepa oblika na tla padlega telesa Jezusovega v sliki tretjega padca. Drugi ugovor itak ne more biti resen, ker velja za eno glavnih svobodnih pravic umetnikovih, kako si priredi kompozicijo in pogosto prav po okviru odrezana figura ali celo glava bolje služi njegovemu namenu kakor cela. Koncept Pengovovih postav je dosledno pripovedno, zato porablja tak močnejše zgovorne in izrazite geste ter ploskve precej tesno napolnjuje s figurami, ki same zase, brez ozadja in drugih stranskih pripomočkov izražajo vsebino.

Glede barvne strani pa se prepračamo o zadostni pretehtanosti in utemeljenosti, ako enkrat po vrsti pregledamo vseh 14 postav; Jezus je obleden v belo suktno in odet v rdečo plašč in je po ti živahni barvni prikazni vselej glavna figura dogodka. V večini prizorov je za celoto merodajen kontrast hladnega pojava ozadje in okolica z belordečo, toplo, žarečo postavo Jezusovo. Ta zunanja barvna podoba prizora se izpremeni z deseto postajo, ko Jezusa slečejo in iz slik izgine živi, topli akord, ter je nad vsem zavladal mračno hladni značaj ozadja prizorov: temna sila je nadvladala in ugasnila luč, ki je doslej sijala iz svetle postave Odršenikove.

Motiv na tleh ležečega Jezusa v sliki tretjega padca nam pa postane jasen in upravičen, če po vrsti pogledamo prvi, drugi in tretji padec. V sliki prvega se Jezus zgrudi na kolena, a se z rokami vjame, tako da objame prečni krak na tla oprtega križa in ves izmučen nasloni glavo na levo roko. Drugič pade tako, da se vzdružuje le še s prednjim delom telesa po koncu, ker se je vial na roke, križ pa se mu je z vso silo zvalil na rame; drugi padec je nagel, nepreračunan, moč pa še ni popolnoma opesala. V sliki tretjega padca pa je Jezus padel nenadoma s prednjim delom telesa naprej in mu izmučene roke niso več pomagale. Padel je zato z obrazom naprej, roke pa so brezmočno obeležale ob njem. Nagli padec naprej tudi opravičuje grbo, ki je nastala pod pokrivajočim ga plaščem. Križ so mučitelji, ki so verjetno po drugem padcu pazili nanj, še ujeli in ga zadržali, da se ni zvalil na Jezusa.

Zato ponavljamo še enkrat, da je križev pot pri Sv. Lovrencu dobro pretehtano delo in zanimiv poskus sodobnemu čustvovanju primerno oživitvi svetopisemsko poročilo o trpljenju Gospodovem, napori g. župnika Neudauerja pa vsega priznanja vredni.

Konservator Fr. Stelč.

Nove knjige

Prosimo založništva, da nam pošljejo novizišne knjige, ki jih bomo po možnosti ocenjevali, vsekakor pa naznanjali v tej rubriki.

Dr. Ivan Prijatelj: Dostojevski in Tolstoj. Dva literarnozgodovinska esejja. V Ljubljani 1936. Akademsko založba. Str. 170. Vež. 66 Din.

Ivan Cankar: Zbrani spisi (XX. zv.). Podobe iz sanj. Dostavki: Romantične duše, Črtice, Politični, satirični in polemični spisi. Uvod in opombe napisal Fr. Koblar. Nova Založba, 1936. Str. 209.

Franc Jaklič: Izbrani spisi L. Uredil Janez Logar. Ljubljana 1936. Jugosl. knjigarna. Zbirka domačih pisateljev. Str. 283.

Dolores Vieser-Pucelj: Pevček. Roman. Ljudsk. knjižnica. 61. zv. Broš. 30 Din, vez. 40 Din.

Dr. Klement Jug-dr. Bartol: Zbrani planinski spisi. »Planinska Matica«. 80 Din.

Pavel Golia: Pesmi. — Akademsko založba. 40 Din.

Dr. Franc Ramovič: Kratka zgodovina slovenskega jezika. Akademsko založba. Vež. 110 Din.

Dr. Ivan Grafenauer: Karolinška kateheza ter izvor Biznjskih spomenikov. Znanstveno društvo. 60 Din.

Ing. Drago Mattanovič: Elektrotehnika, II. del. Jugoslovanska knjigarna (Kosmos). 80 Din.

Dr. Bajič: Delovno pravo. Splošni del. 70 Din, vez. 85 Din.

Zlata Pirnat: Bibliografija del slovenskih pisateljev do konca l. 1935. 24 Din.

Janez Jalen: Lesena peč. Norčava burka v 3. dejanju. Samozaložba, Vič. 16 Din.

Jurčić - F. Delak: Rokovnjači. Romantična oderska zgodba v 7 slikah. »Naš oded«. 20 Din.

Niko Kuret: Jurij Kozjak. Narodna igra. Založba Ljudskih iger. 20 Din.

Joža Vovk: Sveta noč. Božična igra v dveh slikah. Prosvetna zveza. 13 Din.

Jakob Grčar: Dekliška zemlja v krvi. Zapiski iz Sibirije. Mohorjeva družba v Celju. 28 Din 40 Din.

Aleksander Ličan: Spomini iz Sibirije. Samozaložba. 12 Din.

G. Strišna: Harmonikar Binček. Založba »Siddro«. Stožice. 20 Din.

Josip Ribličič: Barka zaplavala. — Jadranska straža. 15 Din.

GORIŠKA MATICA V GORICI: Cirilo Drekonja: Beg iz življenja (in drugi spisi). 10 Din. Francesko Bevč: Mrtvi se vračajo. 12. Din. — Francesko Bevč: Izlet na Špansko. 12 Din.

MALA KNJIŽNICA (Maribor): zv. 33: Narodne pravljice I. del., zv.: Narodne pravljice II. del., zv. 35: Carobni konj, zv. 36: Dvorane pod zemljo. Tiskarna sv. Cirila [po 2 Din].

Karl May: Soboljar in kozak (zv. 1.). Cirilova tiskarna. Maribor. 13 Din.

PODRAVSKA KNJIŽNICA (Maribor): zv. 1. Sinček Snegulčice pri palčkih; zv. 2. Sovražnik Janka in Metke. Po 6 Din.

Dr. J. Pretnar: Priročnik za mojstrski in pomočniški izpit, II. del. 30 Din.

Maria Gregorič: Grammatica slovena. Tret. 25 Din.

Kegljevič Marko: Sportno kegljanje. Vezana 35 Din.

Direktorij za l. 1937. Kn. šk. ordinariat, Ljubljana. 20 Din.

S. M. Simorroza Kovačič: Bl. Gemma Galgani, biser Srca Jezusovega. — Solske sestre, Celje. Br. 20 Din, vez. 30 Din.

Misijonska molitvena ura. — Karmel na Selu. 2 Din.

Križ in sovjetska zvezda. Tiskarna sv. Cirila, Maribor. 8 Din.

Društveni koledarček za l. 1937. — Prosvetna zveza. 7 Din.

Dr. Vinko Eših: Poznavanje kože. — Stručni priručnik za majstorske in pomočniške ispite. — Zagreb 1936. 20 Din.

M. B. Kordunaš: Srpske narodne pripovetke sa ogulinskog korduna iz Like, Krbave i Bosne. Knjiga V. Zagreb 1936 (cir.).

Spomenica društva Crvenog krsta kraljevine Jugoslavije 1876—1936. Beograd 1936. Str. 485. (Ciril.)

Jaroslav Marcha: Zpěvy na Jugoslavii. — V Brnu 1936. Založba »Moravské kolo episovaltelé«. Uvod napisal B. Borko. (Pesmi.)

Novinarská knihovna A. Laurina, Praha. — Zpravodajství, Nachrichtenwesen, Service d'information, Reporting Services. — Praha, »Orbis«, Str. 88.

D R U Ž I N A

Nedolžni otročiči - družinam za novo leto

(Ob sliki Giotta: Umor betlehemske nedolžne otročičev)

Pred dva tisoč leti je kruti Herodeš dal pomoriti betlehemske nedolžne otročiče. Kateri materi se ne bi orosile oči ob spominu na ta kruti dogodek? In vendar imamo — tudi pri nas — toliko mater, ki so sestre krutega Herodeša, ki morijo nedolžne otročiče še preden zagledajo svet. Zakaj jih morijo? Ali iz skrbi zanje, da ne bodo mogli živeti? Ali iz skrbi zase, da jih ne bodo mogle preživljati? Morijo jih iz skrbi zase, da ne bo preveč truda z njimi, da jim življenje ne bo prikrajšano, da ne izgubijo prostosti. Morijo jih, ker ne zaupajo v pomoč nebeske Matere in nebeskega Očeta. Da ta dva zares skrbita za nedolžne otročiče in za družine z več otroki, imamo nebroj dokazov; nekaj teh smo sadnjit navedli na tem mestu: da so otroci iz družin z več otroki postali slavni ljudje za ta in oni svet. — Da je zdaj drugače? Ni. Le to je drugače, da je vera toliko materam tuja beseda in jim je še bolj tujo zaupanje v božjo pomoč in previdnost. — Nedolžni otročiči kličejo tudi očete, prave očete, ki imajo srce zanje in za družino. Tako malo imamo pravih očetov! Imamo prav za prav le moškega člana družine, ki se po njem imenuje. — V novem letu mislimo večkrat na nedolžne betlehemske otročiče. Mislimo na pomoč iz neba, mislimo na jedro družine, ki so: otroci! Kri otročičev, umorjenih še preden pridejo v družino, ne bo odkupila blagostanja družine, bo vpila po maščevanju, po razpadu družine. Ali ne vidimo, da imamo manj in manj starih rodov? Da družina že v tretjem rodu izumrje? Ali mogoče ne sato, ker smo Herodeži?

Vzgojeslovje (humoreska)

Mimi ima osem let in zna vprav brati in pisati. Več noče zhati in ne more znati, že to ji je odveč. Pa ji je nekoč rekla mati: »Mimi, jutri dobiš učitelja za klavir!«
»Oh, mamal!«
»Ali te ne veseli?«
»Prav nič ne.«
»Vsaka punčka se mora učiti klavirja.«
»Zmeraj to trapasto učenje! Ne, ne mamal, mamal!«
Mater mine potrpljenje: »Če hočeš ali ne, učila se boš, pa konec!«
»Če se pa ne bom, mama?«
»Bom že jaz poskrbela za to, da se boš!«
»Pač ne bom pazila in se tako tudi naučila ne bom ničesar.«

»Nikar se ne zavijaj, mali; če te ne bo zeblo, ne boš nič naberacile!«

»Strašna si, Mimi!«
»Ker ne igras klavirja?«
»Zato, da.«
»Mama, ali so vsi otroci strašni, ki ne igrajo klavirja?«
»Ce matere ne vedo naprej, gredo k očetu. Očetje pa se delajo, kakor da vedo naprej. Zato je tudi Mimin oče dejal Mimini materi: »Napak si začela! Ti ne znaš! Bom jaz govoril z malo. Le kar name se zanesi! Otroci se bo navdušeno učili! In potem je oče odšel k Mimi.«
Veselo je popeval: »Kaj delam, Mimi?«
»Grgrraš.«
»Prismoda! Saj pojem!«
»Pa se tako sliši, ko da grgrraš.«
»Ne, jaz sem pel. Ali poznaš to pesmico?«

»Ki si je zagrgal?«
»No! Saj vem, da ne boš uganila. To je bila: Kje so moje rožice... Saj jo poznaš, torej jo znaš tudi zapeti.«
»Seveda, očka.«
»Glej, Mimica, kako lepo bi bilo to, če bi ti pesemce ne bilo treba peti, marveč bi imela še godbo zraven, če bi se spremljala s klavirjem.«
»Saj ne znam klavirja!«
»Zato se ga boš pa učila, Mimica!«
»Aha! Mama te je poslala!«
»Prismoda! Z mamjo sva se pač dogovorila, da pride jutri učitelj za klavir in ti se boš pridno učila, sicer ti bom jaz eno zagodel!«
»Zakaj pa tako vpiješ, očka?«
»Nič ne vpijem, a zahtevam, da se učiš klavirja!«
»Pa se ne bom, veš, očka. Saj se že itak preveč učim. Drugi otroci se zmeraj igrajo, jaz se moram pa učiti.« Mimi je zaihtela. Sprico solz pa so očetje brez orožja. In ker so brez orožja, postanejo eurovi. »Kaj tuliš!« zakriči oče. »Jaz zahtevam in kar zahtevam, zahtevam. Konec! Pika! Sicer me boš še spoznal! Potem ne bo ne denarja in piškotov, ne ničesar! Konec!«
Oče zaloputne vrata za seboj. Mimi se joka za žive in mrtni in vpije, da bi rajši umrla, ko da bi se učila klavirja.
Otroške solze se kmalu posuše. In ko se Mimica igra popoldne z otroki na cesti, je že vse pozabljeno.
»Pojdimo v kino!« predlaga Tinček. Mimica ga zavrne: »Otroci vendar ne smejo tja.«
»Že, a slike si lahko ogledava zunaj in malo podraživa vratarja.«
»Imenitno!« vzkligne Mimica, saj je prerada dražila debelega vratarja. Otroka stečeta h kinu.
»Kaj pa je tu napisano, Tinče?«
»Kar preberil!«
»Ko ne poznam pisanih črk!«
Tinček prebere: »Mlado dekle dobi službo za igranje na klavir.«
»Zakaj?«
»Da bi klavir igrala.«
»Ko bo predstava?«
»Seveda.«
»Potem je pa lahko vedno brezplačno v kinu.«
»Seveda.«
»Tudi če igra Harry Piel?«
»Zakaj pa ne?«
Mimici se vzradostijo oči. Naglo zbeži domov. »Mama, mamal!« zakriči že na pragu, »brž, brž bi se rada naučila klavirja! Ali ne more priti klavirski učitelj že zdaj?«

Mati pogleda očeta in oče pogleda mater. »Vidiš, prvi oče, vse zavisi le od tega, kako otroku dopoveš! Kar se tiče vzgoje, so pa le očetje na mestu, zapomni si to!«

Frizura, ki vsakomur dobro pristaja. Kako jo narediš, razvidiš s slike?

Goste je treba pričakovati

Čprav ima gospodinja malo časa, vendar mora goste, ki jih je povabila, tudi z zunanji znaki pričakovati, da vidijo, da so dobrodošli. Se vedno je miza tisto, ki je pravi znak povabljenosti. Na lepo pripravljeno mizi (pogrjnjeni ali nepogrjnjeni) čakajo že skodelice za čaj in vse drugo, kar spada zraven. Vsak gost je užaljen, če vidi, da gospodinja šele takrat pripravlja mizo, ko je že prišel, če šele takrat odpira omaro in teka ven in noter in mogoče še ošteva služkinjo vmes ali podi otroke ven. Ker so zdaj v uporabi majhna stanovanja, je seveda boljše, če miza ni prezgodaj pripravljena, a vse mora biti zloženo in pripravljeno na drugi mizi, tako da le sežemo tja in je vse pri rokah.
Vse, kar damo gostu za majhen prigrizek, ni danes drago in ni nič posebnega. Drugo pa je: kako postrežemo, kako damo. Vprav to je morilo gojene in kultivirane gostoljubnosti in domačnosti. Lahko postrežemo gostom v spalni sobi, lahko pri posteljah, a postreči moramo tako, da je gostom domače in ne občutijo drugega, ko prijazno domače ognjišče. Hude napake so: če vprico gostov dajemo sladkor v posodo; če sadje vprico njih dajemo v košarico; če vprico gostov jadikujemo, da ničesar nimamo in kako da je vse drago... Tudi moderni gostje si želijo, da jih pričakujemo z veseljem, da nas veseli njih prihod.

Zdaj dolgo — zdaj kratko krilo

Pravijo, da je zlata doba za šivilje in krojače tedaj, ko so v modi daljše obleke, zakaj stare obleke je moči pač odrezati, da so krajše, težje pa dostaviti, da so daljše. Sicer pravijo, da je minila tista doba, ko so bile vse ženske mladenke in so nosile do kolen kratka krila, ker — tako tudi pišejo — so tudi moški do grla siti razstave ženskih nog in tako zvane »mršave linije«. Ze lani je kazalo, da bodo krila daljša: letos so celo vlečke na vrsti za praž-

Pražnja obleka sedanjih dni iz črne svile in brokata

nje čase in krila imajo zadaj gube, kar pomeni, da se daljšajo.

Glede na daljša krila je mogoče potrebno omeniti, da je kaj smisla v tem, če so se krila v dobi stoletij podaljšala, ker se je ženska bolj po žensko obrnila, ni pa nikjer najti smisla v tem, zakaj so letos krila daljša, lani krajša in podobno. Zakaj, leta 1920 so bila krila neizmerno kratka, l. 1923 pa spet dolga, nato spet kratka, zdaj so spet dolga. In časih so klobuki široki, nato spet ozki, potem

Najnovejši plašč iz krzna, kučma je iz iste kože

spet veliki in nato spet majhni... Edini razlog za vse te spremembe je pač ta, da se vedno dogaja nasprotje od onega, kar je. Tako je ko na borzi, ki se dviga, če nima vzroka za padanje in pada, če ni vzroka za dviganje.

Če bi Greta Garbo ne bila Švedinja, ampak Mulatinja, bi imele zdaj vse ženske kratke, črne lase in ne dolgih, plavih las in če bi plavalaske ne imele

debelejših nog ko črnolasko, bi tudi zdaj ne imele dolgih kril. Tako vidimo, da ima sicer vse svoj vzrok, na primer tudi tega, da bodo obleke krajše, zato da bodo daljše, a smisla vendar v vsem tem ni nobenega.

Usoda žensk ni bolj smiselna, kakor je usoda drugih stvari. A če ima kaka ženska slučajno kako smiselno modo, tedaj doseže tako zvano karijero. Tudi mode imajo karijero ali nimajo karijere, kakor pač nanese. Lepe mode slučajno propadejo ali pa grde mode slučajno obstanejo. Obleke niso zato dolge, ker bi bilo to smiselno, da so dolge, ampak so zato dolge, ker so slučajno dolge. In skoraj bodo spet kratke. Ali bodo na eni strani dolge, na drugi pa kratke — ali obratno. In potem bodo popolnoma kratke in koj zatem popolnoma dolge. In tako dalje — do neskončnosti. To je muhavost ženske mode, ki se ji ženske, žal, vedno klanjajo!

Lepa smučarska oprema

Kaj bomo kuhali

Slanikova solata.

Slanikov, ki hočeš iz njih napraviti solato, ne smeš nikoli otrebiti na papirju, ampak zmeraj na porcelanasti plošči in jih daš za 24 ur v vodo, ki jo moraš večkrat premenjati. Zadnji vodi prilij malo mleka. Ko vzameš slanike iz vode, poskropi očistene dele z oljem in jih pusti še 6-7 ur na krožniku in pokrij z krožnikom. Tako se slaniki jako zmechajo in so prav nežni. — Dub po slanikih najlaže odpraviš z rok in orodja, če jih obdržeš z gorčično moko ali s paradiznikovimi rezinami. —

Pečen guljaž iz svinjine.

Kakor za guljaž — pripraviš 40 dkg, na drobno razrezanega svinjskega mesa. Medtem dušiš brez masti 20 dkg riža. Vzameš skledo, ki se na ognju ne razpoči, pomažeš jo z mastjo in polagaš vanjo zdaj plast guljaža in spet plast riža; zadnja plast je riževa. Vsako plast potreseš s parmezanom in tudi vrhno plast. Na koncu obliješ vse še z omako, ki je ostala, in vse 25 minut pražiš v pečici.

Solatna shirka.

Dve glavici solate razrežeš na rezance in daš v mrzlo vodo. Nato razpoloviš 4 v trdo kuhana jajca, izdolbeš rumenjaki in jih zmešaš z 2 žlicama kisle smetane, 1 žlico nastrganega sira, z nekaj seseklanim drobnjakom, s soljo in poprom. Tretjino te zmesi odzameš in jo posebej pomešaš s smetano, limonovim sokom in gorčico: to je marinada za solato. Kar ostane te mešanice jo daš v polovico jajec in okrašaš z razpolovljenimi, rdečimi redkvicami. V marinado pa vmešaš: 40 dkg kuhanega, na kocke zrezanega krompirja, 1 surov, na rezance zrezan koren, mogoče še ostanke govedine (od juhe) ali 10 dkg sesekljane klobase. To marinado in vso primes daš na kupček v sredo sklede. Krog in krog pa razpostaviš in okrašaš solato z nadevanimi jajci.

Svetujem ti

Rumenjak ohraniš, da ga daš v mrzlo vodo, seveda mora biti rumenjaki cel. Ko ga rabiš, odlij vodo.

Drobtine, ki jih opraviš v maslu in jih potrebuješ za močnata jedila, bodo lepo krhke, če jih pred praženjem zmešaš s sladkorjem.

Pentlja k bluzam z okroglim ali koničastim izrezom. Najprej izrežeš obliko iz papirja A. Nato izrežeš iz belega batista ali svile počez dve prog: (1 in 2) in ju okrašaš (b-b) z drobnimi robčki. Nato daš obe prog skupaj (lice je na znotraj) in paziš na črtice e-e, tako da prideta skupaj točki a-b. Nato s strojem sešiješ prog od a do b, obrneš in polikaš s mlačnim likalnikom. Nato položiš obe prog malo drugo čez drugo kot vidiš na 3 in sešiješ od a proti c. Potegneš posebno nit od a do e in skrčiš pentljo. Srednji šiv pokriješ s trakom. Če imaš okroglo izrezano obleko, pritrdiš pentljo na zatilniku z gum-bom; če je špičast izrez, pa jo s šivi pritrdiš na šiv na rami.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

* KINO * UNION

Premiera najlepšega pevskega filma sezone!
BENJAMIN GIGLI
poje poleg lepih pesmi arije iz Isaca, Masea, Hermesa
Ti si moja sreča
Matineja ob 11 dop. — Cene 3-50 in 5-50 Din
Opereta z
Baron cigan Adolfom Wohlbrückom

STOGA

Posledni burka, ki izzove salve smeha
Kdo nori?
Paul Hörbiger, Hans Moser, Trud: Maclen
Matineja ob 11 dop. — Cene 3-50 in 5-50 Din
Bosanska rapsodija

MATICA

MARLENE DIETRICH in GARY COOPER
v filmu romantičnega čara
Hrepenenje
Danes nepreklicno poslednjič!
Predstave ob 15, 17, 19, in 21 ur!

Službodobe

Diplomir. učiteljico
tako sprejemem k otroku radi prvotnega pouka za osnovno šolo. Prednost manje srbohrvaščine v govoru in pisavi, abiturijentka, muzikalčna. — Stalne zaposlitev do 1. letotam takoj poštene, samostojna in perfektna kuharica

Dopise s navedbo osebnih podatkov in zahtevki plačila poslati upravi »Slovenca« pod št. 83. (b)

Gospodski sluga

se sprejme na graščino. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 226.

Kuharica

goščena in pridna, samostojna, se sprejme takoj v trgovsko hišo na Gorjenjaku. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 150. (b)

Skladiščnik-poslovođjo

za takojšnji nastop išče industrijsko podjetje v Zagrebu. Potrebna gotovina 10.000 dinarjev. Hitre ponudbe, obširno obrastozene s zahtevkom plače pod »K-2913« na Interklam, Zagreb, Masarykova 25. (b)

Razpis

Občina Breznica, srez Radovičja, razpisuje pragmatično mesto občinskega delovodje. Šolska izobrazba: 4 razredi srednje ali njej enake strokovne šole.

Kuharico

na vsa dela sprejme takoj trčlanska družina. Pismene ponudbe s prepiet spričeval upravi Slovenca pod »Natančna« št. 215. (b)

Agilne zastopnike

na novosti v vseh krajih rabimo. Predmeti vsakomur potrebni in saželjni. Obširne ponudbe takoj poslati na oglas. odd. »Slovenca« pod »Stalen masluhek« P 245. (b)

Išče se provizijski potnik

več galanterijske ter drobne stroke za štajorsko in hrvaško Zagorje s lastnim vozilom (avtom). Oferte s sliko je poslati upravi »Slovenca« pod šifro »Zanesljiv, vreden« P 234. (b)

Natakarica

mlada, čedne zunanosti, verzirana in poštena, s kavcijo, dobi takoj službo »na račun« v bufetu v Ljubljani. Naslov pri »Slovenca« št. 243. (b)

Frizerko

mlajšo moč, večšo zelezne ondulacije, iščem. Polde Habicht, Miklošičeva 4

Kot samostoj. gospodinja

iščem mesto k samostojnemu gospodu, tudi z otroci. Sem srednjih let, zdrava in pridna, sposobna za vsa dela, pripadajoča k gospodinjstvu. Posedujem nekaj denarja in pohištvo ter perilo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Februar« št. 164. (a)

Vrtnarski delavec

zanesljiv in pošten, vojaščine prost, išče službo kjerkoli. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 35.

Vajenci

Učence

iz poštene hiše, s mešč. šolo, se sprejme v trgovino mešan. blaga Ivana Vehovarja, Koprivnica p. Rajhenburgu. (1)

Pekevskega vajenca

in raznašalca sprejme pekarna blizu Ljubljane. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 191. (v)

Objave

Javna dražba

najdenih predmetov se bo vršila dne 8. januarja ob devetih na glavnem kolođvoru v Ljubljani. (o)

Oglas!

Občina Murska Sobota ima naprodaj v bivšem gradu Szapary v Murski Soboti večje število raznih baročnih peč in kamninov iz fajančevine po zmerni ceni.

Reflektanti si lahko ogledajo peč in kamnine vsak dan na licu mesta.

Cena se izve pri predsedniku občine ali pri občinskem uradu med uradnimi urami. Občina Murska Sobota, dne 30. decembra 1936.

Pozor frizerji!

Dne 7. januarja 1937 ob 14. uri se bo vršila na Jesenicah, Gosposvetska cesta 33 sodnim potom dražba popolnoma novega aparata za trajno ondulacije. Kupci se vabijo.

Sodna dražba

razne trgovske opreme, registr. blagajna, tricikelj, parfumerije, barv. lakovi itd. bo dne 8. januarja ob 14 v Ljubljani, Stari trg 17. (o)

Prekle

Podpisana Piki Ljudmila, žena krojača v Rečici ob Savinji, preklicujem in obžalujem, kar sem govorila neresničnega o gospoj Grubelnik Fani in njenem možu Jožefu Grubelniku, menarju v Rečici, ter se jima zahvaljujem, da sta odstopila od sod. postopanja. Piki Ljudm.

Dijaki

Dijaka

od 1. do 2. gimn. sprejemem pocieni v svo oekrbo. Ponudbe upr. »Slovenca« pod »Pomoč pri učenju« št. 182. (D)

Denar

Stanovanje
oddam v Domžalah tistemu, ki mi posodi 20.000 dinarjev proti primernim obrestim, event. se tudi prod. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 184. (d)

Poravnave

plačanje dolgov
posredovanje kreditov in gotovine
malozb. kapitala, zaslišne sredstva, davčne napovedi in vse druge trgovske gospodarske posle izvede in izvedniška menja oddaja koncesionarna

Trgovsko-gospodarska poslovalnica v Ljubljani

Cesta 29. oktobra (Rimaka cesta), šte. 7.

Iščem posojilo

do 20.000 Din proti vknjižbi ali drugi dobri garanciji. — Ponudbe upr. »Slovenca« pod »Plačan obresti« št. 167. (d)

DENARNE POSLE

vsake vrste izvršujemo točno in kulantno. Interjevanje dolgov. — Inkasmenie. Posojila vseh vrst.

Rudolf Zore - Ljubljana
GLEDALSKA ULICA 12
Telefon 35-10. — Priložite znamke.

Knjižico

Kmetške - Ljubljana — prodam najboljšemu ponudniku. — Ponudbe pod »Din 10.000« št. 236 na »Slovenca«. (d)

Ureditev dolgov

potom sodnih in izven-sodnih poravnav. Nasveti v konkurnih zadevah in vseh drugih trgovsko-obrtnih poslih. Strokovne knjigovodske revizije, sestava in aprobaacija bilanc.

Preskrba kreditov, val posil k mečke saščite. Edina koncesionarna komercijalna pisarna.

Lojze Zajc

Ljubljana, Gledalska ul. 7
Telefon 35-18

Tvrđka

A. & E. Skaberne
LJUBLJANA, javlja, da jemlje do preklica v račun sopet

hranilne knjižice

Meatne hranilnice, ljudske posojilnice.

Družabnika

sprejemem ali prodam več novih izumov. Primerno za večji kapital ali obrat. Ponudbe na oglasni odd. »Slovenca« pod »Izredna bodočnost« P 246.

Ženitbe

Če res ne znaš se oženiti pa vendar v sakov svet priti, kar pošlji svoje nam oglese na videl boš medene čase!

Poročim gospodično

ali vdovo 30 do 40 let, z doto. Prednost: trgovke, šivilje ali pisarne zmožne. Ponudbe: »Pomlađ« 201 upravi »Slovenca«. (2)

Ženitna ponudba

Gospodična brez staršev želi poročiti izobraženega gospoda srednjih let, najrajši državnega uradnika ali kakim drugim svobodnim poklicem. Premoženja ima 150.000 Din. Le resne ponudbe upravi »Slovenca« pod značko »Srečno novo leto« št. 76.

Dekle

s posestvom ali primerno doto bi poročila držav. uslužbenca ali obrtnika. Vdovci niso izključeni. — Ponudbe na podruž. »Slovenca« v Celju pod »Vesela pomlađ«. (2)

BREZ PLAČEN POUK V IGRANJU!
ZAHTEVAJTE BREZ PLAČEN CENIK
MEIN & HEROLD
D.Z.O.Z. ZAL.
IVORNIČE GLASBIL MARIBOR št 102

Glasba

MUZIKA LJUBLJANA
Miklošičeva c. 4
Prodaja klavirje, muzikalčne instrumente, strune, glasbilske potrebitine. Popravila in uglašuje vsa glasbila strokovnjaško in najceneje.

Dober klavir

in preproga naprodaj. — Lah Helena, Kobaridska št. 58, Bežigrad, Ljubljana. (g)

Prodamo

Prijatelj, kam pa na vse spodaj!
Prodajal, kar imam naprodaj
Poslušaj! Kdov pri nas
proda s lahkoto in se — čudi

Dvokolesa

se sprejme preko zime v s hrambo. Očiščene, emaljirane z ognjem, ponikljanje in pokromanje najceneje. — »Tribuna« F. Batjel, Ljubljana, Karlovška c. 4. (1)

Stara vina

letnik 1935, dobra, rdeča in bela, tudi nova in domačo silivkovo nudi po zmernih cenah Ivan Vehovar — Koprivnica pri Rajhenburgu. (1)

Nappa suknjiči

440.- Din pri
PRESKER
Ljubljana, Sv. Petra c. 14

Belo posteljo in omaro

skoraj novo, poceni prodam. Rožna dolina c. VI št. 13. (1)

Kožuh

črn, dolg, dobro ohranjen, naprodaj. Podmliščakova št. 29, Ljubljana VII. (1)

Veliki, lepi lestenci

za cerkve zelo ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 175.

Vinogradniki

Cepljene trte, divjake korenjake, sadno drevje ima naprodaj Šihor Franjo, Zamušani, p. Sv. Marjeta pri Moškanjeth. (1)

Šivalni stroj

pogrešljiv, s okroglim čolnicom, ki tudi šitka, poceni naprodaj v Novi trgovini na Tyrševi cesti št. 36. (1)

Mlekarne

dobro iščo, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 148. (1)

Auto plahte

nepremočljive, nudi najceneje J. Zischka, Škofja Loka. (1)

Posestva

V Brežicah
in okolici so naprodaj hiše, stavbišča, vinogradi, sadovnjaki, gozdovi in zaokroženi dell Attemovega veleposestva. Vprašati Ing. Miklau O., Brežice

Majhno posestvo

okrog 3 ha površine, s hišo in gospodar. poslopjem, ob glavni cesti, v neposredni bližini Rogatec in 6 km oddaljeno od Rog. Slatine, naprodaj! — Vprašati: K. Kolterer - Rogatec. (p)

Naprodaj enodružin. hiša

v periferiji Ljubljane, na lepem, mirnem kraju. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 203. (p)

Zakaj plačujete

v novih stavbah tako visoko najemnino? Iščem kakih 10 interesentov z gotovino 120—150.000 Din za skupni nakup moderne stanovanjske hiše. Ponudbe pod »Stanovanje v lastni hiši« št. 18947 upravi »Slovenca«. (p)

Enodružinsko hišico

štiri sobe, kuhinja, pritikline — prodam. Cena: 56.000 Din. — Gmeiner, Stožice 89. (p)

Naprodaj travnik

primeren za stavbo, v bližini Izanske ceste. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 166. (p)

Hiša v obliki vile

trinadstropna, sedemstanovanjska, po ona kuhinja, dve sobi in drvarnica, nosi letno 12.720 Lir, sredi mesta Postojne, davka prosta do 50. leta za 150.000 plačljivih 43.000 z amortizacijskim posojilom, ostanek v gotovini, se prodaj ali zamenja s hišo v Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 53. (p)

Manjša vila

z zelo lepim vrtom naprodaj v Groharjevi ulici na Mirju proti gotovini. Velikost parcele ca. 1000 m². Pojasnila daje: Kristan, Erjavčeva cesta 3/I — od 12 do 3 pop. (p)

Mlin

s štirimi stanovanjskimi prostori, stalna vodna moč, poleg glavne ceste v Zagorju ob Savi — poceni naprodaj. Pojasnila daje Ljudska hranilnica in posojilnica v Zagorju o. S. (p)

SREČNO NOVO LETO želi

HANL FRANC
sobo-črkoslikarstvo in pleskarstvo
MARIBOR, Orožnova ulica 4

DOL S CENAMI!

Vsak predmet nosi zaščitno znamko „DOL“.
Kovčegi, necesere, razne kasete, krasne damske potovalne, toaletne torbice manikire, specialne listnice, denarnice, modni pasovi, rokavice, toaletne potrebitine itd. itd.

D. OSTROŽNIK, pasaža - nebotičnik

Strokovna trgovina Vam postreže najbolje, najceneje, najsolidnejše

Če se za radio odločite,

naj bo isti res odlični!

IZBIRAJTE:

SABA, KAPSCHE, SCHAUB, TESLA, SACHSENWERK, LORENZ, HIS MASTERS VOICE

BLAUPUNKT
RADIOAPARATI
Brezobvezno Vam jih damo na poizkušnjo!
LJUBLJANA „TEHNIK“ J. BANJAI
MIKLOŠIČEVA 20. TEL. 34-19

Prometna banka d. d.

Štritarjeva ulica 2 v Ljubljani Telefon št. 21-49
Kupuje in prodaja valute, čeke po najvišjih cenah. Izvršuje nakazila v tu - in inozemstvo najkulantnejše
Izplačuje brez omejitve stare in nove vioge

Stanovanja

Šestsobno stanovanje
z vsemi pritlikalnimi, v središčni mesta, se odda Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 209. (6)

Dvosobno stanovanje
lepo, oddam takoj v novi hiši. Rožna dolina cesta XIX št. 14. (6)

Dvosobno stanovanje
s kabinetom oddam z marcem za Bežigradom, nova sola. Ogledati od 3 do 4. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 193. (6)

Trisobno stanovanje
oddam za 1. februar. — Vrhovčeva ulica 12. (6)

Stanovanje
sončno, ena velika soba in kabinet, s pritlikalnimi se odda. Stari trg 7/I — dešno. (6)

Dvosobno stanovanje
sončno, z vsemi pritlikalnimi oddam. Trafika Zadruga ulica 17, Kodeljevo. (6)

Hiša z vrtom
se odda ugodno v najem. Polze se: Rudnik 74. (6)

Dvosobno stanovanje
lepo in sončno — se takoj odda. Maribor, Ljubljanska 14. (6)

Vnajem

Rad — na svoje — bi začel tuda, kjer je stanovanje? Če pogledat sen »V najem« pa je rešeno vprašanje.

Vinotoč
v središčni mesta oddam v najem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 19147.

Hlev za štiri konje
z vsemi pritlikalnimi se odda s 1. februarjem. — Bokolska ulica 15, Prule.

Stara trgovina stekla
porcelana in barv, dobro vpeljana, s stanovanjem, se da ugodno v najem. Lokali so veliki in uporabni za trgovino druge stroke. M. Polak, Ormož.

Parna pekarna
v Ljubljani se odda v najem. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Zelo ugodno« P. št. 144. n

ISOBE

Naj bo sima, naj bo leto, sobico imam najeto, pačal sanjo sto dinarjev, pa si v miru — brez vikarjev.

ISCEJO:
Meblovano sobo
186e gospod. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Do 250« P 247. (6)

ODDAJO:
Dve manjši sobi
v pritličju oddam za pisarno. Dalmatinova ulica 11/I. (6)

Sobo in kuhinjo
eventuelno opremljeno — oddam v centru s 1. februarjem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 225.

Lepo sobo
oddam. Istotam sprejem več oseb na dobro domačo hrano. Zakrajšek, Križevniška 9/II. (6)

Kupimo

Denarja v žepu kot pečka! Prav radi bi ti dali ga Kar radiš nam vse kupimo in vse postere plačamo

Kupimo večje ali manjše kompleks smrekovih ali jelovih gozdov v last ali sečnjo. Ponudbe pod »102« P 18578 na »Slovenca«. (k)

Cunje

krojaške odrezke, stari papir, tekstilne odpadke, ovčje volno, govejo dlako (aravco) — kupi vsako množino

ARBEITER - MARIBOR
Dravska 15

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevni cenah. **A. KAJFEZ** urar Ljubljana, Miklošičeva 14

Kupimo večje ali manjše količine jelovih in smrekovih hlodov posekanih ali na panju. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »101« P 18577. (k)

Starinske predmete

kakor tudi dobro ohranjene predmete, ki jih žr te prodati, vzame v komisijko prodajo ali pa kupi »Pri Makedonc« - Ljubljana, Kolodvorska ulica 20. (k)

zlatu kupuje

po najvišjih cenah **CERNE, juvelir, Ljubljana** Wolfova ulica št. 3.

Skobelni stroj
dobro ohranjen, kupim. Ivan Zajc, Sodražica 146.

Kupim
kompletno venecijanko in lokomobilo 10 PS. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobro ohranjeno« št. 96.

Pletilni stroj
št. 3/36 cm — 40 cm, kupim. — Ponudbe: M. O., Lepi pot 19, Ljubljana.

Namizna jabolka
večje množino, kupim. — Ponudbe na upravo lista pod »Mošanegar« 228. k

Obri

Modni salon **Rozman**
Dvorni trg 3
izdeluje dam. kroje po meri iz najnovejših žurnalov, ki so damam na ogled. Poučujemo tudi krojno risanje

Pouk

Citre poučuje temeljito Emil Mesgolits, Jurčičev trg 2/II. (u)

PIONIR radiotehnike PHILIPS RADIO

je povzročil revolucijo v radiolonijski s svojo zadnjo iznajdbo

Samo PHILIPS ima:

- Stereofonsko reprodukcijo
- Adaptovizor skalo
- Magično oko
- Svetlobno kontrolno postajo
- Popularne cene

5-cevni Super sprejema vse valove

Samo Din 193 — mesečno

H. SUTTNER Ljubljana, Aleksandrova c. 6

Konrad Gologranc

MESTNI STA V BENIK V CELJU, Mariborska 30
prevzema in izvršuje vsakovrstne privatne javne in industrijske zgradbe solidno in po ceni. Sodnijsko zaprišeženi centoc. Daje tehnične nasvete in pojasnila.

Auto-motor

Ce hočeš hitro daleč priti, moraš avto si kupiti. Vse bi delal rad z motorjem? Glej, jaz z njim še danes orjem!

Bencinski motor
5 HP — napredaj, zupnišče Cerknica. (f)

Zadruga gospodarska banka, d. d. v Ljubljani

Delniška glavnica Din 20.000.000
Podružnice: BLEJ, KRANJ, MARIBOR, NOVIŠAD, SPLIT
Vloge obrestuje po 4%, vezane na odpoved po 5%
Dovoljuje kratkoročne kredite v tekočem računu
Eskontira trgovske menice
Vrši vse bančne posle najkulantneje

TINČEK IN TONČEK DOMA

245.
Pred domačo hišo.

»Kar ne morem verjeti, da sva spet doma,« je rekel Tinček, ko sta se pozno zvečer z avtomobilom pripeljala na cilj in obstala pred hišo njegovih staršev. »Mama gotovo že spi, zato je najbolje, da se neslišno splaziva v hišo!«
Rečeno — storjeno. Splazila sta se v hišo tako tiho, da ju niti miška ne bi mogla slišati.

»No,« se je zadovoljno nasmehnil Tonček, ko sta bila v no-tranjščini. »zdaj se nama pa ni več treba bati ne krokodilov ne kač ne morskih psov!«

Kdo vam bo sporočil vse novice iz tujine.

kjer biva nad 350.000 naših rojakov?
Naši izseljenci vam ne morejo vsega pisati, vas pa vse zanima. Zato je najbolje, ako si takol naročite mesečnik

„Izseljenski vestnik Rafael“

ki na osmih straneh poroča o življenju in delu naših bratov in sester v tujini
Naročnine znaša letno za jugoslavijo 12 Din, za inozemstvo pa 24 Din.

Naročite si ga in pišite še danes na naslov:
Uprava izseljenskega vestnika Rafaela, Ljubljana, Tgrševa 52

+

UMRL NAM JE VČERAJ ZJUTRAJ OB DVEH V SANATORIJU »ŠLAJMERJEV DOM« NAŠ DOLGOLETNI ZVESTI IN ZASLUŽNI SODELAVEC, GOSPOD

JOSIP PERME

PROKURIST

KATEREGA BOMO OHRANILI V HVALEŽNEM SPOMINU
PROSIMO TIHEGA SOŽALJA

LJUBLJANA, DNE 2. JANUARJA 1937

MEDIČ-ZANKL, TOVARNE OLJA, LAKOV IN BARV,
DRUŽBA Z O. Z., LASTNIK FRANJO MEDIČ, LJUBLJANA

+

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je za vedno in nepričakovano zapustil naš nadvse ljubljani in dobri sin, brat, striček in stari striček, gospod

JOSIP PERME

prokurist tvrdke Medič-Zankl,

dne 1. januarja 1937, po kratki in mučni bolezni.
Na zadnji poti spremimo blagega pokojnika v nedeljo, dne 3. januarja 1937 ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Ilirska ulica števil. 20, na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, dne 1. januarja 1937.

Globoko žalujoče rodbine: PERME, RIHAR, ČESNIK.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

registrovana zadr. z neomejeno zavezo
Miklošičeva cesta štev. 6
(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge najugodnejše.

NOVE VLOGE

vsak čas razpoložljive, obrestuje po 4-5%.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

Peter Arnšek, Kranj

Velika zaloga

manufakturnega blaga

po priznani solidnih in nizkih cenah

STARO LITO ŽELEZO (strojno)

kupim po najvišji ceni, plačljivo takoj.
ŽEZOLIVARNA SMOLE,
DOBROVA pri Ljubljani. Telefon 38-34.

Potrži žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš dobri soprog, ata, stari ata, tast in stric, gospod

Franc Primožič
posestnik

po dolgi in mučni bolezni, v starosti 73 let, previden s sv. zakramenti, v petek 1. t. m. ob četrtno eno ponoči mirno v Gospodu zaspal. Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v nedeljo 3. januarja ob 15. uri iz hiše žalosti, Sp. trg 15, na mestno pokopališče v Škofji Loki. Pokojnika priporočamo v molitev.

Škofja Loka, 1. januarja 1937.

žalujoče rodbine: PRIMOŽIČ, DEMŠAR, PIPINIČ.

+

Uršula Dolničar, vdovela Šiška, naznanja v svojem in imenu svojih otrok tužno vest, da je njen ljubljani sin

Ludvik Dolničar

posestnik in gostilničar,

po dolgem in hudem trpljenju, v petek dne 1. januarja 1937 mirno v Gospodu zaspal. Predragega pokojnika poneseemo v nedeljo, dne 3. januarja 1937 ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti, Hrastje št. 7, k večnemu počitku na pokopališče k Devici Mariji v Polju. Bodi mu ohranjen blag spomin!

V Hrastju, dne 1. januarja 1937.

Veliko industrijsko podjetje išče

PODANIKE ZJEDINJENIH DRŽAV

ali one, ki imajo pravico povrniti se v U. S. A.

Pismene ponudbe z obširnimi podatki pod šifro »Američanin« poslati na PUBLICITAS d. d., Zagreb, Ilica 9.

Kurja očesa

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom je mast CLAVEN. Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča

M. Hrnjak, lekarnar, Sisak

Varujete potvorb

Zaščitni znak

Staro železo

stare kovine: baker, cink, medenino itd.
kupujejo po najvišjih dnevnih cenah
Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana

Trgovci
popusti!

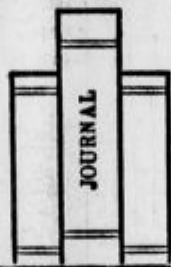
LJUBLJANA, Sv. Petra c. 18
Telefon: 24-35

Največja zaloga

GALOS, SNEŽNIK, SMUČ in vseh ostalih cevijev kakor tudi copat v velikih izbirah dobite pri znani veletrgovniški družbi

Aleksander Oblat

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ

K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Vam bo pomagal, da zopet zadobite zdravje s pomočjo zdravilnih svojstev zelene. Ne bodite neprijatelj samemu sebi! Obolenja pri meni ali bolečine pri mesečni čišči (menstruaciji) Vam ublaži HERSAN-čaj.

Ali Vas moti odebalelost (zamaščenost)?

Ali hočete biti vitki? — Potem morete uporabljati HERSAN ČAJ.

Zakaj bi trpeli na revmatizmu in protinu (gihu), če to ni potrebno? HERSAN ČAJ je sredstvo, ki Vam lahko olajša muke.

HERSAN ČAJ pomaga tudi pri arteriosklerozi in hemoroidih (zlati žili).

Ali res ne veste, da je HERSAN ČAJ dobro sredstvo pri obolenju želodca, jeter in ledvic?

HERSAN ČAJ se dobiva samo v originalnih zavojčkih v vseh lekarnah.

— Zahtevajte brezplačno brošuro in vzorec pri:

»RADIOSAN«, ZAGREB, DUKLJANINOVA ULICA 1

Reg. br. 1934/1938

Zahvala

Ob nenadni smrti našega ljubljanskega očeta, starega očeta, strica itd.

Avgusta Juvanc

posestnika, brivskega mojstra in tajnika posojilnice v Ribnici,

se najiskrenejše zahvaljujemo vsem, ki so z nami občutili bridko izgubo in nam lajšali bol s svojim sočustvovanjem. Zahvaljujemo se zlasti g. dr. Oražnu, č. sestram v Leonišču in č. duhovščini, iskrena zahvala g. ministru v p. senatorju g. Puclju Ivanu in načelstvu posojilnice; zlasti toplo pa smo občutili častno sprejeto sok. društev iz Ribnice, Sadržice, Dolenje vasi in gasilcev. Zahvaljujemo se tudi ugl. Radijski postaji. Pristrčna zahvala sok. godbi, sok. pevskemu društvu za lepo glasbo in petje ter za poslovlje in tolažilne besede br. Anžika ob odprtem grobu dragega nam pokojnika. Vsem, prav vsem, ki so na kakršenkoli način izkazali umrlemu poslednjo počastitev, pristrčna hvala!

Neutešljiva soproga ROZA JUVANC
in ostalo sorodstvo.

Barclay:

9

Rožni venec

Roman.

»Ne bo nič hudega.« je odvrnila Jana. »Čim bo gospodična Lister vaša, bo odšla teta Parker itak nazaj v Chicago.«

»Škoda, da gospodične in tete danes ni tukaj. Povabil bi ju. A morda naletim nanju prihodnji tork v Shenstonu. Ali pridete tja tudi vi, gospodična Champion?«

»Seveda pridem; vabilom lady Ingleby ustrezam vedno rada in veseli me, da tako visoko cenite Myro tudi vi. A zdaj morava v hišo. Vesela sem, da sva se mogla tako v miru porazgovoriti.«

»Jaz tudi,« je rekel Garth in vstajal. »Vaš nasvet mi je šel do srca, a razumeli boste zdaj moje ravnanje, gospodična Champion, kajne?«

Spet je bil sedemleten fantek, a Jana ga je gledala zdaj z Marjetinimi očmi in se ni več jezila.

»Da,« je rekla zato s prijaznim pogledom svojih ljubih, zvestih oči. »Hvala vam, Dal, da ste se mi tako odkrito notranje razodeli.«

V svoji sobi je videla Jana, da ima do slovesnosti še nekaj časa. Segla je zato po dnevniku in zapisala vanj pogovor z Garthom Dalmainom, posebno zgodbo o pridigarju, ki mu je notranja lepota ozarjala nvanje nedostatke.

Potem je pozvonila sobarici in se začela pripravljati za večerni koncert.

Koprena se odgrne.

»Tako, tu ste torej, gospodična Champion? Zdaj ste na vrsti vi. Baš izvajajo zadnjo točko in čim se vojvodinja opraviči zaradi Velmine angine, vas povedem na oder. Ali ste pripravljeni?«

Garth Dalmaine je kot ravnatelj slavnosti poiskal Jano Champion na polščadi in je stal zdaj pred njo v motnem soju kitajskega lampijona. Nosil je črn frak in bel telovnik ter rdečesvilene nogavice, v gumbnici pa rdečo vrtnico; poznalo se mu je, da je umetnik.

Jana se je s svojega udobnega naslanjača dobrovoljno ozrla v njegov zaskrbljeni obraz in rekla, ko je vstajala: »Pripravljena sem. Ali je šlo dobro in je dosti ljudi?«

»Dvorana je nabito polna in vojvodinji je koncert očitno ugajal,« je odgovoril Garth. »Bilo je še bolj zabavno ko druge krat. Zdaj pride tisto, presenečenje. Kje imate note?«

»Igram na pamet,« je odvrnila Jana. »Tako si prihranim delo z obračanjem strani.«

Stopila sta v dvorano in obstala pri stopnicah na oder tesno za zaveso.

»Ali čujete vojvodinjo?« je pošepetal Garth. »Moja nečakinja Jana Champion, se je iz prijaznosti odzvala, da jo nadomesti... Res bi ne bilo treba vojvodinji tako pogosto omenjati Velminega imena. A nič ne škodi. Ljudje bodo z malim zadovoljni. Vendar, ali bi ne kazalo, da bi vas le spremljal na klavirju. Saj znam, četudi sem prej popoldne trdil nasprotno; toda, kakor želite. Ne pozabite zapeti glasno, dvorana je velika in polna. Tako, zdaj je vojvodinja pri kraju, pojdite hitro! Pazite na spodnjo stopnico. Kako je vendar temno za to zaveso!«

Garth je ponudil Jani roko in vzpela se je po stopnicah ter se prikazala na odru pred poslušalstvom overdenskega domačega koncerta. Nikoli še ni bila videti tako velika kakor zdaj, ko je stopala sama čez vzvišeni oder. Nosila je črno, s čipkami narobljeno večerno obleko in biserno verižico okoli vratu. Ko so gostje uzrli to »presenečenje«, niso vedeli prav, naj li ploskajo ali ne. Velmino ime na programu je obetalo dosti, in zdaj naj bi jo nadomeščala Jana Champion, ki morda res dobro igra, toda v petju gotovo ni preveč izurjena.

Jana se je dobrodušno nasmehnila, ko jo je namesto viharne odobravanja pozdravilo le redko in boječe ploskanje, potem je sedla za glasbilo, prelep bechsteinski klavir, udarila brez uvoda prve akorde pesmi in začela peti.

Po dvorani je v sveti tišini zadonel čudovito lep glas, poslušalci so takoj umolkli in napeto prisluhnili. Vsak zlog pesmi se je čul razločno do skrajnih kotov dvorane in je zvenel vendar tako neizrekljivo mehko, da je poslušalcem zastajalo srce in se najtrši med njimi niso mogli ubraniti ginjenja, dočim so se mehkejši predali takoj in brez pridržka mogočnemu čaru tega petja.

Vse ure, ki sem prebil jih s teboj, niz biserov, predraga, so in se blesté, ko se mi zdaj spovračajo, in tih prebiram jih zapovrstjé kakor pri rožnem vencu jagode.

Tiho in pristrčno, da beseda tega izraziti ne more — skoraj ko dih so trepetali zadnji zlogi po dvorani, skrivaje v sebi morje spominov — spominov na prošle dni, ki jih ni več.